

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE
„ZAPADNA SLAVONIJA“ 2014.-2020.**

V3/I2, 2019.

Ovaj projekt sufinanciran je sredstvima Europske Unije iz Europskog fonda za poljoprivredni razvoj, Podmjera 19.1. „Pripremna pomoć“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“ – LAG „Zapadna Slavonija“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.,

Udio sufinanciranja 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Sadržaj

1. Osobna iskaznica LAG-a.....	4
2. Osnovne značajke područja LAG-a.....	4
2.1 Opće zemljopisne značajke područja	4
2.1.2 Položaj i granice područja	5
2.1.3 Geomorfološke značajke.....	5
2.1.4 Klimatske značajke područja.....	6
2.1.5 Prirodna baština LAG-a.....	6
2.1.6 Kulturno-povijesna i tradicijska baština	8
2.1.7 Stanje društvene i komunalne infrastrukture	9
2.2 Gospodarske značajke područja	15
2.2.1 Opće gospodarske značajke.....	15
2.2.2 Šumarstvo, poljoprivreda i ribarstvo.....	18
2.2.3 Turizam.....	19
2.2.4 Tržište rada.....	20
2.3 Demografske i socijalne značajke područja	22
3. Analiza razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu.....	25
3.1 Identifikacija razvojnih potreba i potencijala LAG-a.....	25
3.2 SWOT analiza	26
4. Opis ciljeva LRS te integriranog i inovativnog karaktera LRS uključujući jasne i mjerljive pokazatelje za izlazne pokazatelje ili rezultate	29
4.1 Vizija, ciljevi i prioriteti razvoja LAG-a „Zapadna Slavonija“	29
4.2 Ciljevi, mjere i tipovi operacija LRS za područja LAG-a temeljeni na mogućnostima PRR 2014 – 2020	32
4.3 Opis mjera uključujući definiranje korisnika, kriterija prihvatljivosti.....	37
4.4 Opis tema planiranih projekata suradnje i način odabira projekata suradnje	37
4.5 Inovativan i integrirani karakter Strategije.....	38
4.6 Usklađenost sa nadređenim strateškim dokumentima (ŽRS, PRR)	39
4.7 Opis odabira projekata na razini LAG-a	40
5. Opis uključenosti lokalnih dionika u izradu LRS.....	42

5.1 Opis partnerstva	45
6. Akcijski plan provedbe LRS.....	46
7. Način praćenja i procjene provedbe LRS.....	47
7.1 Opis praćenja i procjene provedbe LRS.....	48
7.2 Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRS	49
8. Opis sposobnosti provedbe LRS	50
8.1 Povijest organizacije i dosadašnja iskustva LAG-a u provedbi projekata.....	50
8.2 Kapaciteti za provedbu LRS	52
8.2.1 Ljudski kapaciteti za provedbu LRS	53
8.2.2 Financijski kapaciteti za provedbu LRS i financiranje rada LAG-a	55
9. Financijski plan	56
10. Dodaci	58

Napomena:

Ova strategija (V3/I2) predstavlja drugu izmjenu Lokalne razvojne strategije LAG-a „Zapadna Slavonija“ sukladno odredbama novog Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019) koji uključuje daljnju provedbu dosadašnjeg Pravilnika o provedbi podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (NN 96/2017, 53/2018) (dalje u tekstu: regulatorni okvir za provedbu LEADER/CLLD-a) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju s pripadajućim Aneksom 5751/1 (dalje u tekstu: Ugovor o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751).

1. Osobna iskaznica LAG-a

Naziv LAG-a:	Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“
Adresa sjedišta LAG-a:	Matije Antuna Relkovića 9, 35400 Nova Gradiška
Web stranica:	www.lag-zapadna-slavonija.com
Kontakti:	Tel: +385 35 330 102 Fax: +385 35 330 102 Mob: +385 99 286 54 59 E-mail: info@lagzs.com
Datum osnivanja/registracije:	27.11.2012.
OIB:	07381216686
MB:	02949920
Registarski broj udruge:	12001462
RNO:	0226420
IBAN:	HR07 2340 0091 1105 5601 3
Broj jedinica lokalne samouprave:	10
Uključene jedinice lokalne samouprave:	Grad Nova Gradiška; Općine: Cernik, Davor, Dragalić, Gornji Bogićevci, Okučani, Rešetari, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo, Vrbje
NUTS-2/3	Kontinentalna Hrvatska/Brodsko-posavska županija
Površina LAG-a (ARKOD):	839,31 km ²
Broj stanovnika (2011.):	41 184
Glavni izvor financiranja:	M19, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020./EPFRR (90%), RH(10%)

2. Osnovne značajke područja LAG-a

2.1 Opće zemljopisne značajke područja

LAG „Zapadna Slavonija“ obuhvaća cjelovito područje 10 jedinica lokalne samouprave i u svom sastavu ima grad Novu Gradišku, te općine: Cernik, Davor, Dragalić, Gornji Bogićevci, Okučani, Rešetari, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo i Vrbje (koje administrativno pripadaju Brodsko-posavskoj županiji). Područje LAG-a pripada statističkoj NUTS-1 regiji Kontinentalna Hrvatska. Teritorij LAG-a iznosi 839,31 km² što predstavlja cca 1,48% kopnenog teritorija Republike Hrvatske (RH) te 41,26 % kopnenog teritorija Brodsko-posavske županije.

LAG „Zapadna Slavonija“ 2001. godine imao je 47.298 stanovnika odnosno 1,07% stanovništva RH, dok se 2011. broj stanovnika smanjio za 6.114 osoba te je iznosio 41.184 stanovnika (12,93% u odnosu na 2001.). 2011. na području LAG-a živjelo je 41.184 stanovnika (0,96% stanovnika RH), odnosno 25,97% stanovnika Brodsko-posavske županije.

LAG karakterizira depopulacija, pa se uz broj stanovnika koji se smanjio u razdoblju između 2 popisa smanjio i broj kućanstava za 1.270 odnosno za -8,3%. Prema Popisu stanovnika 2011. godine stanovništvo LAG-a živjelo je u 14.032 kućanstava u 80 naselja (Popis JLS s pripadajućim naseljima, Dodatak 1). Gustoća stanovnika na području LAG-a u razdoblju od 2001. do 2011. iznosi 72,42 st/km² odnosno smanjila se u razdoblju između 2 popisa za -11,47% i ispod je prosječne gustoće naseljenosti Brodsko-posavske županije (77,96 st/km²) i Republike Hrvatske (75,71 st/km²). Od ukupno 10 JLS koje pokriva područje LAG-a, jedino općina Dragalić bilježi porast broja kućanstava za 2,55%, stanovnika i gustoće naseljenosti za

6,16%. Gustoća stanovnika LAG-a iznosi 84,7% prosjeka RH (75,7 st./km²). Gustoća stanovnika svih općina iznosi 82,25% županijskog prosjeka gustoće stanovnika od 77,96 st./km².

Tablica 1. Osnovni statistički podaci o LAG-u „Zapadna Slavonija“. (Izvor: ARKOD, DZS)

Grad/Općina	Površina/ km ²	Broj naselja	Broj kućanstava		Broj stanovnika		Gustoća stanovnika/st./ km ²	
			2001	2011	2001	2011	2001	2011
Cernik	127,67	11	1 343	1 239	4 235	3 640	33,17	28,51
Davor	42,52	2	903	869	3 259	3 015	76,65	70,91
Dragalić	59,35	6	471	483	1 282	1 361	21,60	22,93
Gornji Bogičevci	44,06	6	796	677	2 319	1 975	52,63	44,83
Nova Gradiška	49,03	4	5 387	5 167	15 833	14 229	322,92	290,21
Okučani	159,42	17	1 481	1 256	4 224	3 447	26,50	21,62
Rešetari	59,49	7	1 512	1 446	5 171	4 753	86,92	79,90
Stara Gradiška	77,11	7	611	493	1 717	1 363	22,27	17,68
Staro Petrovo Selo	141,30	13	1 909	1 663	6 352	5 186	44,95	36,70
Vrbje	79,36	7	889	739	2 906	2 215	36,62	27,91
LAG	839,31	80	15 302	14 032	47 298	41 184	72,42	64,12

2.1.2 Položaj i granice područja

Jedinice lokalne samouprave LAG-a „Zapadna Slavonija“ nalaze se u zapadnom dijelu Brodsko –posavske županije. Svojim vanjskim granicama LAG na zapadu graniči sa Sisačko-moslovačkom županijom, na istoku s općinom Novom Kapelom, na sjeveru s Požeško-slavonskom županijom, te na jugu s Republikom Bosnom i Hercegovinom gdje je rijeka Sava međudržavna granica. Prostorno-prometni položaj LAG-a je veoma povoljan, jer njime prolaze značajni europski prometni koridori, kao što je dionica X-tog koridora (posavskog) kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka (od granice s Republikom Slovenijom, preko Slavanskog Broda do granice sa Srbijom). U sklopu njega smještena je dionica autoceste A3 i dvokolosječna željeznička pruga (longitudinalni prometni pravac), te državna cesta D5 Virovitica-Daruvar-Pakrac-Stara Gradiška koja povezuje srednju Europu sa srednjim i južnim Jadranom preko teritorija susjedne BiH (transverzalni prometni pravac).

Na sjeverozapadu LAG „Zapadna Slavonija“ graniči s područjem LAG-a „Zeleni trokut“, na sjeveroistoku sa područjem LAG-a „Barun Trenk“ i istoku sa područjem LAG-a „Posavina“.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Negativna demografska kretanja – depopulacija.	Razvoj prateće infrastrukture uz glavne koridore koji prolaze kroz LAG područje. Koristiti potencijal prekogranične suradnje s Republikom BiH s obzirom na geoprometni položaj LAG-a.

2.1.3 Geomorfološke značajke

Prostor LAG-a sa sjeverne strane zahvaća prigrorski pojas planine Psunj i Požeške gore koji se pruža do nizinskog dijela uz rijeku Savu na južnoj strani. Od područja uz rijeku Savu, pa sve do brežuljkastih i gorskih prostora Županije čitav je niz različitih tipova i podtipova tala koja pripadaju grupama automorfnih ili hidromorfnih tala. Područje LAG-a „Zapadna Slavonija“

predstavlja jedno od povoljnijih za biljnu proizvodnju u Republici Hrvatskoj. Prostori uz rijeku Savu i neposredno oko nje su područja gdje prevladavaju aluvijalna-amfoglejna tla, vlažena donjom i površinskom vodom, a na njih se nadovezuje hipoglej i livadsko tlo, vlaženo donjom vodom, te na područjima gdje je prisutno povremeno prekomjerno vlaženje površinskom vodom – pseudoglej na zaravni i obronačni, a dalje prema višim prostorima, lesivirana, distrična i smeđa tla, dok su na najvišim i strmim prostorima LAG-a ranker, a na karbonatnoj podlozi rendzina. Ovakva raznolikost pedoloških tipova tala ukazuje i na različite pogodnosti njihovog gospodarskog korištenja. Tla u nizinskom i prigorskom području, vrlo su povoljna za poljoprivrednu proizvodnju, a u skupinu tala pogodnih za poljoprivredno korištenje ubrajaju se eutrično smeđa tla, ritske crnice, semiglejna (livadska tla), te jednim dijelom i močvarna glejna tla. Određene razlike postoje u stupnju uređenosti pojedinih tala za poljoprivrednu proizvodnju. Tla u brežuljkastom i prigorskom području LAG-a pogodna su za razvoj šuma mekih i tvrdih listača. To su: distrična smeđa tla, pseudoglej ravničarski i obronačni, aluvijalna tla, aluvijalno koluvijalna, močvarno glejna i semiglejna tla. Od mineralnih sirovina na području LAG-a eksploataira se tehnički građevinski kamen. Amfibolit kao tehničko građevinski kamen eksploataira se u kamenolomu Giletinci na području općine Cernik.

2.1.4 Klimatske značajke područja

Klimatske prilike područja LAG-a su pod velikim utjecajem reljefne raznolikosti područja. Razlikujemo lokalnu klimu prigorskog kraja, te lokalnu klimu prisavske nizine. Klimatske prilike prigorskog kraja pod velikim su utjecajem planine Psunj, te ih karakteriziraju veće količine oborina, više temperature zraka, duža insolacija, manje magle i niža relativna vlažnost zraka, ali i jača zračna strujanja. Dok visoka relativna vlažnost, češća pojava magle, naročito u proljeće i jesen, učestalije pojave mraza i kraće insolacije, karakteristične su za lokalnu klimu prisavske nizine. Zime su relativno oštre, a ljeta vruća što su obilježja umjereno kontinentalne klime. Srednja godišnja temperatura iznosi između 10,5 i 11°C. Najviše padalina padne u kasno proljeće i rano ljeto, te krajem godine.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Nedostatak sustava navodnjavanja jer postoje prirodne mogućnosti. Poplavljanje riječnih nizina. Negativan utjecaj suše i visokih temperatura u poljoprivrednoj proizvodnji, tijekom ljeta, odnosno prekomjernih količina padalina.	Poljoprivredne površine na prostranim osunčanim pojasevima većih visina s kvalitetnim tlom važan su resurs za daljnji razvoj voćarstva i vinogradarstva. Daljnje održivo gospodarenje velikim kompleksima gospodarskih šuma. Zaštita močvarnih područja, ali i poljoprivrednih površina uređenjem poljoprivrednog zemljišta i izgradnjom sustava odvodnje i navodnjavanja. Održiva eksploatacija kamena za građevinarstvo. Razvoj turističko rekreativnih sadržaja vezanih uz geomorfološke karakteristike (brežuljci, šume, močvarna staništa, rijeke). Jasno izražena godišnja doba sa svojim prirodnim i društvenim karakteristikama te pratećim vremenskim uvjetima veliki su potencijal za razvoj turizma.

2.1.5 Prirodna baština LAG-a

Prema sustavu nacionalne zaštite nema mnogo zaštićenih područja na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ koja su zaštićena na temelju Zakona o zaštiti prirode. Sukladno Zakonu o

zaštiti prirode na području LAG-a zaštićena su 2 posebna rezervata šumske vegetacije, 1 park prirode, te 1 značajni krajobraz. Park prirode obuhvaća područje Lonjskog i Mokrog polja s pojasom uz lijevu obalu Save u ukupnoj površini od 51.171,44 ha. Od navedene površine 3 280,83 ha (6,41%) se nalazi na području Brodsko-posavske županije, a ostatak na području Sisačko-moslavačke županije. Posebni rezervat šumske vegetacije **Prašnik** je od 250-300 godina stara sastojina hrasta lužnjaka (*Quercus pedunculata*) ostatak slavonske prašume koja se nalazi na približno 96 m nadmorske visine. Većina stabala ovog šumskog predjela bila je u trenutku zaštite zdrava, jake krošnje i s malo suhih grana, a srednja visina hrastovih stabala iznosila je oko 35 m. Posebni rezervat šumske vegetacije **Muški Bunar** je mješovita sastojina hrasta kitnjaka i bukve stara 150-300 godina, a kao reprezentativan predstavnik starih hrastovih sastojina vrlo je značajan i predstavlja veliku vrijednost za komparativna šumarska istraživanja, a ujedno i turističku atrakciju. Značajni krajobraz **Pašnjak Iva** najmlađe je zaštićeno područje LAG-a. Sa zapada, istoka i juga omeđen je poplavnim šumama hrasta lužnjaka.

Tablica 2. Područja zaštićene prirode na području LAG-a. (Izvor: DZZP, 2015.)

Kategorija zaštite	JLS	Lokalitet/naziv	Površina/ha	God. proglašenja
Posebni rezervat	Stara Gradiška	Prašnik	54,46	3.6.1965.
Posebni rezervat	Okučani	Muški bunar	38,29	18.12.1963.
Park prirode	Stara Gradiška/Okučani	Lonjsko polje	3 280,83	28.3.1990.
Značajni krajobraz	Dragalić	Pašnjak Iva	268,11	21.7.2010.
LAG	4 područja ukupno = 3 641,69 ha			

Na području LAG-a posebno su značajna močvarna i nizinska područja uz porječje Save, bogate biljnim i životinjskim vrstama, koja su zaštićena staništa u okviru NATURA 2000 i to: Donja Posavina, Jelas polje, Lonjsko polje, Psunj, Banićevac, Davor-livade, Vlukanac-Radinje, Sava nizvodno od Hrušćice i Orljavica. Značajno područje zaštićene prirode u okviru **NATURA 2000** i razvojni resurs LAG-a koji treba posebno izdvojiti su **Donja Posavina** kao rijetko dobro očuvano močvarno područje u Europi. Područje Donje Posavine obuhvaća Park prirode Lonjsko polje koje se nalazi na Popisu močvara od međunarodnog značaja (Ramsarska konvencija, 1993.), predstavlja najveće i najvažnije poplavno područje na rijeci Savi. Područje Donje Posavine značajno je stanište za ptice, naročito za razmnožavanje čaplje dangube (*Ardea purpurea*), male bijele čaplje (*Egretta garzetta*), žličarke (*Platalea leucorodia*), bijele rode (*Ciconia ciconia*), patke njorke (*Aythya nyroca*), eje močvarice (*Circus aeruginosus*), te ugroženih vrsta kao što su gak (*Nycticorax nycticorax*), bjelobrada čigra (*Chlidonias hybrida*) i kosac (*Crex crex*). Šume na ovom području su važna uzgajališta za orla štekavca (*Haliaeetus albicilla*), orla kliktaša (*Clanga pomarina*), crne rode (*Ciconia nigra*), crvenoglavog djetlića (*Dendrocopos medius*) i bjelovrate muharice (*Ficedula albicollis*). Na području Donje Posavine, redovito obitava 20.000 ptica močvarica, naročito u proljeće i jesen u vrijeme migracije, kao i u razdoblju zimovanja. U razdoblju od 2003-2011, broj od 17,391 jedinki (2003.) povećao se do 103.239 (2011.) močvarica izbrojane tijekom sredine siječnja. SCI¹ područja NATURA 2000 zauzimaju 5 610,69 ha ili 6,69% površine LAG-a, a SPA područja² zauzimaju površinu od 18 921,67 ha ili 22,56% površine. S obzirom da se ove dvije razine zaštite dijelom preklapaju zaštićena površina NATURA 2000 u LAG-u „Zapadna Slavonija“ iznosi 20 732,41 ha ili 24,72%.

¹ Engl SCI hrv. POVS – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove, odnosno područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih tipova od interesa za Europsku uniju, DZZP, 2015

² Engl SPA, hr. POP – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti, DZZP, 2015

Svim područjima u kategoriji nacionalne zaštite i područjima NATURA 2000 na prostoru LAG-a upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Brodsko-posavske županije (*Natura - Slavonica*) u smislu zaštite, održavanja i promicanja te osiguranja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara.

Važno je imati na umu da je na području LAG-a bioraznolikost od velike nacionalne i europske važnosti. Stoga je potrebno razvijati mjere koje će doprinosti smanjenju utjecaja klimatskih promjena i negativnog djelovanja čovjeka s ciljem očuvanje bioraznolikosti na području. Također, LAG treba potaknuti razvoj planova upravljanja područjima NATURA 2000 kao visoko vrijedne razvojne resursne osnove.

Prilikom osmišljavanja razvojnih projekata zasnovanih na održivom korištenju prirodne baštine LAG mora paziti na velik razvojni ograničavajući faktor – postojanje minski sumnjivog područja. Na krajnjem sjevernom dijelu općine Okučani koje obuhvaća razgranate šumske površine nalazi se preostalo minsko sumnjivo područje od 2,3 km² unutar kojeg se nalazi i posebni rezervat šumske vegetacije Muški bunar (38,29 ha). Na području Brodsko - posavske županije nema minsko sumnjivog područja na poljoprivrednim površinama. U ovom programskom razdoblju iz sredstava Programa ruralnog razvoja planiraju se razminirati poljoprivredne površine na području cijele RH.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Prirodna baština je nedovoljno istražena i zaštićena, ali i nedovoljno iskorištena u turističke svrhe. Nedovoljno izražena svijest i informiranost lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja prirodne baštine. Minsko sumnjivo područje (šumsko područje) na zaštićenom području.	Očuvani prirodni krajolik potrebno je štititi kao izuzetan prostorni potencijal te ga uz kulturnu baštinu bolje koristiti za razvoj turizma.

2.1.6 Kulturno-povijesna i tradicijska baština

Tablica 3. Zaštićena nacionalna kulturno-povijesna baština na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ (Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture, 2016.)

Vrsta kulturnog dobra	Pokretno kulturno dobro			Nepokretno kulturno dobro			Nematerijalno kulturno dobro
LAG	6	4	2	25	1	0	1

Na području LAG-a evidentirana su zaštićena kulturna dobra kao sakralna graditeljska baština, profana graditeljska baština, sakralni/religijski predmeti, glazbeni instrumenti, arheološka baština, memorijalna baština, muzejska građa, te običaji, obredi i svečanosti (upisani pri Ministarstvu kulture u Zagrebu). Treba istaknuti zaštićenu nematerijalnu baštinu, „**Kolo na dva štuka**“ iz Orubice u općini Davor svrstava se među jedinstvene oblike tradicijskog plesa u Republici Hrvatskoj. Sastoji od dva formirana kola, od kojih je jedno smješteno dolje, pridržavajući drugo, gornje kolo, koje stoji na njemu. Tradicija izvođenja „Kola na dva štuka“ započinje početkom 20. stoljeća i bez prekida se izvodi do današnjih dana. Prema kazivanjima samih mještana, generacije koje su rođene krajem 19. i početkom 20. stoljeća započele su tradiciju izvođenja kola. Osamnaest osoba podijelilo se i prvi puta uspjelo u izvedbi kola na kat, a u mjestu je to prihvaćeno kao nešto novo i zanimljivo. Tada započinje tradicija izvođenja kola, nazvanog „Kolo na dva štuka“, odnosno na dva kata. Kolo je prilagođeno lokalnoj tradiciji i običajima čime je, s vremenom, postalo neizostavan dio kulturnog identiteta i znak prepoznatljivosti mjesta. U Orubici kolo se izvodilo za vrijeme značajnijih događaja (proslava, državnih i crkvenih blagdana i slično), te je postalo prepoznatljivim simbolom i ponosom sela, a

stanovnici Orubice priznati nositelji tradicije, kako na nacionalnoj tako i na svjetskoj razini. **Zgrada muzeja u Novoj Gradišci** je jedna od najstarijih građevina vojnokrajiške arhitekture, izgrađena polovicom 18. stoljeća na zapadnoj strani pravokutnog trga. Tlocrtna dispozicija, monumentalnost, reprezentativni arkadni trijem sa svodom u obliku čeških kapa, okrenut prema trgu, čine ovu zgradu jedinstvenim primjerom javne barokne arhitekture. Jednokatnica ima oblik pačetvorine s kratkim krilom u sjeverozapadnom uglu zgrade. Katni dio pročelja prema trgu rastvoren je s devet prozorskih osi. Zgrada ima visoko kasnobarokno krovništvo. **Arheološko nalazište Slavča** koje je udaljeno oko 1 km sjeverno od središta Nove Gradiške i isto toliko južno od središta Cernika je iz razdoblja kasnog neolitika, ranog, srednjeg i kasnog eneolitika. Nalazište je smješteno na južnim padinama istoimenog brda koje se prostire južnim obroncima Psunjskog gorja. Arheološkim istraživanjima od 1997. do 2009. godine, pronađeni su nasebinski horizonti brezovljanskog tipa sopotske kulture, klasičnog tipa sopotske kulture te kostolačke i vučedolske kulture.

Tradicijska baština, koja je velika komparativna prednost LAG-a „Zapadna Slavonija“, su i očuvane ruralne cjeline i tradicijska gradnja. Također niz je objekata preventivno zaštićeno prostornim planovima grada i općina, a radi se objektima regionalnog značaja.

U svrhu očuvanja i obnove vrijedne materijalne i nematerijalne baštine, LAG treba razviti aktivnosti koje će putem razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti prezentirati postojeću kulturnu baštinu na području. Također je potrebno poticati predstavljanje i očuvanje postojeće kulturne baštine.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Nekoliko povijesnih objekata nije sačuvano na zadovoljavajući način. Nepostojanje učinkovitog sustava zaštite na regionalnoj razini, a time i promocije i daljnje valorizacije kulturne baštine .	Postoji potencijal za ozbiljniji razvojni pristup zajedničkoj kulturno-povijesnoj baštini LAG-a obzirom na broj zaštićenih kulturnih dobara i općenito bogatstvo kulturne baštine na području LAG-a.

2.1.7 Stanje društvene i komunalne infrastrukture

2.1.7.1 Društvena infrastruktura

Na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ programe predškolskog odgoja i obrazovanja, te skrbi djece predškolske dobi provode se u dječjim vrtićima, dok jaslice postoje samo u sklopu dječjih vrtića na području grada Nove Gradiške. Nema privatnih oblika skrbi za djecu predškolske dobi (privatni vrtići, dadilje). Osnovnoškolsko obrazovanje na području LAG-a provodi se u 37 osnovnih škola, u svim JLS. Mreža osnovnih škola ustrojena je na način da zadovoljava iskazane potrebe utvrđene sustavnim praćenjem i predviđanjem demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja na području LAG-a, te ispunjava uvjete i mjerila propisana Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. Unutar Pučkog otvorenog učilišta Matija Antun Relković u gradu Nova Gradiška djeluje osnovna glazbena škola, ali omogućeno je i besplatno osnovnoškolsko obrazovanje odraslih u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, te programi za stjecanje srednje stručne spreme i programi neformalnog obrazovanja koji se provode u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Auto Moto Centar, također u gradu Nova Gradiška. Na području LAG-a srednjoškolsko obrazovanje i odgoj provodi se u 3 srednje škole na području grada Nove Gradiške. Na području LAG-a, u gradu Novoj Gradišci, nalazi se studij sestrinstva.

Primarna zdravstvena zaštita na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ organizirana je kroz Dom zdravlja „dr. Andrija Štampar“ Nova Gradiška. Ambulante Doma zdravlja „dr. Andrija Štampar“ pružaju primarnu zdravstvenu zaštitu u općinama Stara Gradiška, Okučani, Rešetari, Staro Petrovo selo i Davor, te gradu Novoj Gradišci. Sekundarnu zdravstvenu zaštitu pruža Opća bolnica Nova Gradiška u Novoj Gradišci dok specijalnu zdravstvenu zaštitu pruža Specijalna bolnica za psihijatriju i palijativnu skrb „Sv. Rafael“ Strmac na području općine Cernik. Djelatnosti Specijalne bolnice „Sv. Rafael“ Strmac provode se u okviru odjela za kronične duševne bolesti, odjela za palijativnu skrb i dugotrajno liječenje, dnevne bolnice i radno - okupaciona terapija. Dostupnost nabavke i kupnje lijekova nije osigurana u svim JLS na području LAG-a „Zapadna Slavonija“. Osnivač Doma zdravlja „dr. Andrija Štampar“ Nova Gradiška i Opće bolnice Nova Gradiška je Brodsko-posavska županija, dok osnivač specijalne bolnice „Sv. Rafael“ Strmac je bolnički red sv. Ivan od Boga. Na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ djeluju ispostave hitne medicine Zavoda za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije u gradu Novoj Gradišci, općini Okučani pružajući hitnu zdravstvenu zaštitu tijekom cijele godine 0-24h, dok tijekom ljetne sezone (7. i 8. mjesec) i vikendima (od polovice 6. te do polovice 9. mjeseca) organizirana je i hitna medicinska pomoć na autocesti na području općine Okučani.

Socijalna skrb pruža se putem Centara za socijalnu skrb Nova Gradiška, dok se skrb za starije i nemoćne pruža u obiteljskim domovima za starije i nemoćne osobe u Novoj Gradišci, općinama Staro Petrovo Selo, Rešetari, Cernik, a u općini Okučani u okviru Centra za pomoć i njegu „Dragi bližnji“ djeluje Dom za starije i nemoćne osobe. Smještaj starijih i nemoćnih osoba pružaju i trgovačka društva u Novoj Gradišci i Rešetarima.

Na području LAG-a na raspolaganju su veterinarske usluge, koje pruža Veterinarska stanica u Novoj Gradišci s veterinarskim ambulantama u općinama Okučani i Starom Petrovom Selu.

Područje LAG-a u potpunosti je pokriveno poštanskim uredima.

Organiziranje manifestacija i događanja, ali i prostor za rad udruga osiguravaju društveni domovi na području LAG-a „Zapadna Slavonija“.

Na području LAG-a potrebno je ulagati u objekte društvene infrastrukture.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Nedovoljno ulaganja u modernizaciju i dodatno opremanje objekata društvene infrastrukture.	Dodatni razvoj društvene infrastrukture u kombinaciji s turističko rekreativnim sadržajima.

2.1.7.2 Komunalna infrastruktura

Osnovu cestovnog prometnog sustava na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ čini sustav javnih cesta (autocesta A3, državne, županijske i lokalne ceste) ukupne duljine 311,11 km. Autocesta A3 prolazi kroz nekoliko općina Okučani, Stara Gradiška, Gornji Bogićevci, Dragalić, Vrbje, Rešetari, Staro Petrovo Selo, te gradom Nova Gradiška (manje regionalno središte Brodsko-posavske županije). Ova autocesta ima lokalni, regionalni i veliki međunarodni značaj. Ona je dio Paneuropskog cestovnog koridora X, koji spaja istočnu i zapadnu Europu. Povezuje Slavoniju longitudinalno od istoka ka zapadu, sa Moslavinom i Središnjom Hrvatskom, te glavnim gradom Zagrebom, odnosno ova autocesta direktno povezuje Srbiju sa Slovenijom preko Zagreba. Mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta omogućuje povezanost jedinica lokalne samouprave, ali i povezanost s regionalnim središtima, te susjednom Republikom Bosnom i Hercegovinom. Potrebna je rekonstrukcija i sanacija postojeće cestovne infrastrukture. Od ukupne duljine kolnika županijskih cesta (182,207 km) na području LAG-a je 98% asfaltirano, a 2% županijskih cesta je makadam. Dok 89% od ukupne

duljine lokalnih cesta je asfaltirano, a 11% kolnika lokalnih cesta je makadam. Ukupna duljina kolnika lokalnih cesta na području LAG-a iznosi 72,844 km.

Na mrežu javnih cesta nastavlja se mreža nerazvrstanih cesta kojih na području LAG-a ima, ukupne duljine, 126,05 km. Sve nerazvrstane ceste trebaju biti upisane u zemljišne knjige te se o istima treba ustrojiti jedinstvena baza podataka na razini jedinica lokalne samouprave. Na području LAG-a, prema Izvješću o obavljenoj reviziji Ureda državne revizije, postupak donošenja akta kojim se određuje što se podrazumijeva pod nerazvrstanim cestama, što čini nerazvrstane ceste, te odredbe o korištenju i održavanju nerazvrstanih cesta, građenju i rekonstrukciji, upravljanju i zaštiti, te o nadzoru i izvorima financiranja za izgradnju i za održavanje nerazvrstanih cesta nije donesen u većini jedinica lokalne samouprave. Bez baze nerazvrstanih cesta nema niti financiranja uređenja istih iz ESI fondova. Na navedenim cestovnim pravcima odvija se i javni cestovni autobusni promet lokalnog, regionalnog, državnog i međudržavnog tipa. Zbog sigurnosti u prometu u naseljenim područjima za potrebe lokalnih linija iskazana je potreba za ugibalištima. Javni prijevoz putnika obavljaju koncesionari autobusnog prometa.

Područjem LAG-a prolazi glavna magistralna MG-2C dvokolosječna pruga, kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka. Dionica Strizivojna-Vrpolje-Novska prolazi kroz grad Novu Gradišku, te općine Dragalić, Okučani, Rešetari, Staro Petrovo Selo (stajališta u navedenim JLS). Pruga služi za mješoviti promet, putničkih i teretnih vlakova. Pruga je elektrificirana, uređena tako da omogućuje brzine do 160 km/h. Na prostoru LAG-a izgrađeni su i željeznički kolosijeci posebne namjene (industrijski kolosijeci) iz kolodvora Nova Gradiška i Okučani.

Riječni promet predstavlja značajan razvojni resurs na području općina smještenih uz rijeku Savu, jer rijeka Sava, kao međudržavna rijeka sa svojim potencijalom plovnog puta, predstavlja značajan prometni koridor u povezivanju Podunavlja s Jadranom. Zbog loše uređenosti, plovni put na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ vodi se u rang II klase plovnosti.

Zbog povoljnog smještaja dijela općine Vrbje, uz Savu, i značajnog potencijala za razvoj riječnog prometa (prirodna granica sa susjednom državom Republikom Bosnom i Hercegovinom), u planu je izgradnja manje luke u prostoru naselja Dolina.

Zrakoplovni promet LAG-a razvijen je jedino u okviru poljoprivrednih aerodroma na području općina Davor, Gornji Bogićevci, Staro Petrovo Selo, Vrbje, te grada Nove Gradiške. Postojeći poljoprivredni aerodromi predstavljaju razvojni potencijal u vidu sportskih i turističkih potreba. Područje LAG-a gotovo je potpuno pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, time je omogućeno i spajanje računala na brzu internetsku mrežu, što je važno za razvoj gospodarstva, posebno turizma, ali i kvalitete života stanovnika. Razvoj širokopojasnog interneta nužno je na području cijelog LAG-a.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Prometnice koje zahtijevaju rekonstrukciju i sanaciju. Loše uređen plovni put s popratnom infrastrukturom. Nema dovoljno podataka o širokopojasnom internetu te analiza koje ukazuju na potrebe kako u domaćinstvima/životni standard tako i za gospodarski razvoj.	Obzirom na geostrateški položaj koji je karakteriziran značajnim prometnicama i graničnih prijelaza potrebna su ulaganja u unaprjeđenje prometne infrastrukture radi daljnjeg socio-gospodarskog razvoja područja. Potrebna dodatna infrastruktura uz prometnice zbog sigurnosti u prometu. Daljnje unaprjeđenje željezničke infrastrukture u skladu sa nacionalnim razvojnim planovima.

	Daljnje unaprjeđenje riječnog prometa kao potencijal razvoja gospodarstva i turizma LAG-a. Proširenje postojećih poljoprivrednih aerodroma kao resursa za podizanje kvalitete turističke usluge te iskorištavanje u sportskim i turističkim letovima. Razvoj širokopojasnog interneta nužno je potreban na području cijelog LAG-a.
--	---

Vodoopskrbni sustav ne pokriva cijelo područje LAG-a, odnosno 67% kućanstava je priključeno u javni vodoopskrbni sustav i nekoliko manjih lokalnih sustava, dok se određeni broj kućanstava snabdijeva se vodom iz vlastitih bunara. Trgovačko društvo *Slavča d.o.o.*, Nova Gradiška pruža usluge javne vodoopskrbe i odvodnje na području grada Nove Gradiške, te općina Cernik, Dragalić, Gornji Bogićevci, Okučani, Rešetari i Stara Gradiška.

Vodoopskrba, na području grada Nova Gradiška, rješava se zahvatom vode iz akumulacije Bačica i vodotoka Šumetlica. Mogućnosti zahvata (vode) su oko 130 l/s. Sustav opskrbljuje oko 7.500 stanovnika, odnosno njih oko 41,0%. Duljina vodovodne mreže je oko 29.000 m. Vodoopskrbni sustav Opatovac je lokalnog značenja i opskrbljuje jedno naselje sa 385 stanovnika. Sustav Podvrško opskrbljuje oko 40 stanovnika i lokalnog je značenja. Sustav Okučani je lokalnog značenja na koji je priključeno oko 500 stanovnika, a duljina mreže je 1.500 m. Sustav Stara Gradiška ima svoj zdenac i opskrbljuje četiri naselja. Trgovačko društvo *Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška d.o.o.* Davor pruža usluge javne vodoopskrbe na području općina Davor, Nova Kapela, Staro Petrovo Selo, Vrbje, te dio općine Rešetari, dok usluge odvodnje pruža isključivo u naselju Davor. Vodoopskrba na području općine Davor i općina s novogradiškog područja se rješava zahvatom vode iz pet zdenaca, od toga jedan na starom crpilištu i četiri nova zdenca uključena u projekt novog vodocrpilišta. Mogućnosti zahvata (vode) su oko 200 l/s. Vodoopskrbni sustav Davor-Nova Gradiška planira se kao jedinstveni sustav u koji je uključena zajednička vodoopskrba deset općina: Davor, Staro Petrovo Selo, Vrbje, Nova Kapela, Rešetari, Gornji Bogićevci, Cernik, Okučani, Stara Gradiška, Dragalić, te grad Nova Gradiška. Gradi se iz sredstava zajma Svjetske banke, kao i zajednički objekti magistralnih cjevovoda i crpilišta koji će služiti svim općinama i gradu Nova Gradiška za vodoopskrbu. Sustav opskrbljuje 4.910 stanovnika u pet općina, odnosno 31,3% stanovnika LAG-a.

Na području LAG-a izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda i uređaja za pročišćavanje daleko zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava, što ukazuje na ozbiljnost problema zaštite voda od onečišćenja, zaštite života i zdravlja ljudi te okoline. Sustave odvodnje s najviše priključenih kućanstava ima grad Nova Gradiška (60%) i općina Davor (75%), a manji sustavi odvodnje s većim ili manjim stupnjem izgrađenosti postoje još u nekoliko općina.

Izgrađeni kanalizacijski sustavi na području LAG-a većinom su lokalnog karaktera, odnosno svako naselje ima svoju kanalizaciju, koju je potrebno doraditi kao jedinstveni kanalizacijski sustav. Niti jedno naselje nema uređaj za čišćenje otpadnih voda. Ostali stanovnici LAG-a otpadne i sanitarne vode rješavaju pomoću septičkih, sabirnih ili crnih jama, što pruža velike mogućnosti zagađenja podzemnih vodonosnih horizonata, što u uvjetima neriješene vodoopskrbe može utjecati na zdravlje korisnika vode. Na javni sustav odvodnje priključeni su i industrijski pogoni koji svoje vode u većini ispuštaju bez prethodnog čišćenja. Sustav odvodnje Nova Gradiška treba dograditi prema postojećoj dokumentaciji izrađenoj za šire područje naselja Nova Gradiška. Projektirani sustav je mješovitog tipa, s objektima za rasterećenje

oborinskih voda i uređajem za čišćenje predviđenim na zapadnom dijelu, na kraju naselja Prvča i izljevom u lateralni kanal. Za odvodnu mrežu postoji osnovna projektna dokumentacija, a za pojedine segmente je u projektiranju, te je u većini općina u tijeku gradnja odvodnog sustava. Plan gospodarenja otpadom je usvojilo 10 jedinica lokalne samouprave na području LAG-a „Zapadna Slavonija“. Pojedini planovi gospodarenja otpadom ne sadrže pojedine elemente koji su bili propisani odredbom članka 11. Zakona o otpadu. Većina jedinica lokalne samouprave na području LAG-a, osim općine Vrbje, su odlukama o komunalnom redu i drugim odlukama propisale obvezatno korištenje komunalne usluge skupljanja i odvoza komunalnog otpada na svom području. Organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada su obuhvaćena sva naselja na području LAG-a osim dva naselja u Općini Stara Gradiška (Gređani i Pivare u kojima je prema Popisu stanovništva iz 2011. bilo ukupno 190 stanovnika), odnosno obuhvaćeno je gotovo 100% stanovništva. Otpad koji skupljaju komunalna društva u vlasništvu jedinica lokalne samouprave *Komunalac Davor d.o.o* Davor, *Slavča d.o.o*. Nova Gradiška i *Sloboština d.o.o*. Okučani s područja devet jedinica lokalne samouprave (grad Nova Gradiška, te općine Cernik, Davor, Vrbje, Dragalić, Rešetari, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo i Okučani) je tijekom 2013. odlagan na tri odlagališta na području Brodsko-posavske županije (Šagulje-Ivik na području Grada Nova Gradiška, te Baćanska na području Općine Davor), dok uslugu odvoza otpada na području općine Gornji Bogičevci pruža koncesionar *Eko-Flor plus d.o.o*. Orosavlje. Otpad koji skuplja koncesionar *Eko-Flor plus d.o.o*. s područja jedinice lokalne samouprave Gornji Bogičevci je, tijekom 2013., dijelom odlagan na odlagalište Doroslov na području Grada Donjeg Miholjca u Osječko-baranjskoj županiji, a dijelom na odlagalište Petrovačka dola na području Grada Vukovara u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Grad Nova Gradiška i općina Davor su djelomično uspostavile odvojeno prikupljanje papira, plastike i stakla postavljanjem zelenih otoka (grad Nova Gradiška 21, općina Davor 4 zelena otoka). U općinama Gornji Bogičevci, Okučani, Stara Gradiška i Vrbje su postavljeni kontejneri za odvojeno prikupljanje otpada (većinom za papir i staklo). Općine Cernik, Dragalić, Rešetari i Staro Petrovo Selo nisu uvele mjere odvojenog prikupljanja otpada, osim krupnog (glomaznog) otpada. Neke od jedinica lokalnih samouprava u svojim prostornim planovima planiraju izgradnju reciklažnih dvorišta (grad Nova Gradiška, općina Rešetari), dok je općina Davor započela izgradnju istog na prostoru postojećeg komunalnog odlagališta otpada. Prostornim planom Brodsko-posavske županije za izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom je određena lokacija Šagulje na području Grada Nova Gradiška površine približno 26 ha. Lokacija Šagulje je utvrđena i prostornim planom Grada Nova Gradiška.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Slaba izgrađenost kanalizacijskih sustava. Potrebno proširenje Regionalnog vodovoda Davor-Nova Gradiška radi bolje pokrivenosti LAG-a vodoopskrbnom mrežom . Nedovoljno razvijen sustav gospodarenja otpadom. Plan gospodarenja pojedinih JLS-a uskladiti s Zakonom o otpadu.	Potrebna su veća ulaganja u vodovodnu i kanalizacijsku mrežu kako bi se postigao viši životni standard stanovništva. Uspostavljanje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom: selektiranja otpada, izgradnje reciklažnih dvorišta, i zelenih otoka i sl. Edukacija stanovništva o odvajanju otpada, reciklaži i ponovnoj upotrebi

Na području LAG-a pokrivenost elektrodistibucijskom mrežom osigurana je preko *Elektre Slavonski Brod* s pogonom u Novoj Gradišci. Opskrba električnom energijom postoji u svim naseljima na području LAG-a.

U skladu s postojećim prirodnim potencijalom na području LAG-a ističe se energetska potencijal biomase. U cilju ostvarenja projekata bioenergana/toplana preporuča se provesti detaljnu analizu tržišta raspoložive biomase iz šumarstva, poljoprivrede i industrije i razmotriti postojeće planove sudionika na tržištu, kako bi se utvrdio ostvarivi energetska potencijal i identificirali potencijalni projekti. Pri tome bi posebnu pažnju trebalo posvetiti vlasnicima privatnih šuma te ukoliko je potrebno, definirati i provesti mjere kojima bi se potaknulo njihovo uključivanje u lanac proizvodnje energije iz biomase, tj. mobilizirali prirodni drveni resursi. S obzirom na karakteristike poljoprivrednih gospodarstava - stočarske i ratarske proizvodnje - organizacijskim mjerama i preporukama trebalo bi potaknuti poljoprivrednike na udruživanje radi izgradnje centraliziranih bioplinskih postrojenja, koja bi ujedno osigurala i adekvatno zbrinjavanje biorazgradivog otpada iz poljoprivrede. Na temelju detaljnih prostornih analiza, a s obzirom na postojeću infrastrukturu i energetske potrebe na lokalnoj razini, preporuča se uvrštavanje energetskih postrojenja na biomasu u prostorno-plansku dokumentaciju na županijskoj i lokalnoj razini. Dosad provedena istraživanja ukazuju na vrlo malen potencijal za izgradnju malih hidroelektrana na području LAG-a.

Distribuciju plina na području LAG-a vrši *Plin-Projekt d.o.o.* Grad Nova Gradiška je u potpunosti plinificiran, dok u ostalim jedinicama lokalne samouprave izgrađenost sustava plinoopskrbe iznosi od 10% do 60%. Zamjenu ukapljenog naftnog plina zemnim u Novoj Gradišci omogućila je izgradnja magistralnog plinovoda Novska–Nova Gradiška, ukupne dužine 32.738 m. Istim plinovodom opskrbljuju se naselja općine Okučani: Lađevac, Bodegraj, Okučani; općine Gornji Bogićevci: Kosovac, Gornji Bogićevci, Trnava; općine Dragalić: Dragalić, Medari, Mašić; općine Cernik: Cernik; općine Rešetari: Rešetari, Zapolje, Adžamovci, Brđani; i grad Novu Gradišku te spojem na MRS u Novoj Kapeli opskrbljuje naselja općine Staro Petrovo Selo: Godinjak, Staro Petrovo Selo, Vrbova. U općinama Davor, Stara Gradiška i Vrbje ne postoji plinoopskrbni sustav te kućanstva, kao izvor toplinske energije, koriste kruta goriva i loživo ulje.

U sljedećem razdoblju, u uvjetima održivog razvoja, predviđa se razvoj energetskih proizvodnih postrojenja s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljive tehnologije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Energetska opskrba temelji se na električnoj energiji, tekućim gorivima i zemnom plinu dok se nedovoljno koriste obnovljivi izvori energije.	Ulaganja u OIE, osobito biomasu i solarnu energiju. Podizanje svijesti stanovništva o važnosti OIE i jačanje kapaciteta svih dionika za razradu projekata i planiranje investicija u OIE.

Poslovne zone se prvenstveno osnivaju kako bi se stvorili uvjeti za uspješan razvoj malih i srednjih poduzetnika, kao i proizvodnih djelatnosti. Kvalitetnim upravljanjem zonom (održavanje, privlačenje novih poduzetnika, različite pogodnosti za poduzetnike koji poslovanje presele u zonu i sl.) jedinica lokalne samouprave direktno utječe na razvoj poduzetništva, otvaranje novih radnih mjesta, kao i na unapređenje komunikacije između samih poduzetnika što često rezultira realizacijom zajedničkih projekata koji doprinose razvoju regije.

Na području LAG-a, prostornim planovima JLS-a, definirano je područje gradnje poslovnih zona. Od dvanaest definiranih poslovnih zona, samo dvije su u funkciji i imaju odgovarajuće izgrađenu infrastrukturu. U poslovnoj zoni Industrijski park Nova Gradiška posluje 13 poduzetnika koji zapošljavaju 162 zaposlenika, dok u Poslovnoj zoni Gornji Bogićevci posluje 3 poduzetnika, sa 50 zaposlenih. Ostale poslovne zone su u fazi izgradnje (PZ Dragalić, PZ

Davor) ili u pripremi za izgradnju. U sklopu poslovne zone Industrijski park Nova Gradiška razvija se *Poslovno inovacijski potporni centar* (BISC) s ciljem doprinosa održivog regionalnog razvoja i unapređenja konkurentnosti poslovnoga sektora, stvaranjem poslovnog okruženja pogodnog za razvoj inovativnog poduzetništva zasnovanog na znanju i novim tehnologijama, kao i razvoju ljudskoga kapitala.

Tablica 5. Poduzetničke zone koje su u funkciji koncem 2013. godine (Izvor: DUZR, 2014.)

JLS	Naziv poduzetničke zone	Površina prema poslovnom planu (ha)	Broj aktivnih poduzetnika	Broj zaposlenih
LAG	12 zona	643,70	16	212

2.2 Gospodarske značajke područja

2.2.1 Opće gospodarske značajke

Indeks razvijenosti predstavlja najbolji pokazatelj ukupnog razvoja lokalnih područja i ključan je pri planiranju strateškog razvoja. Važno je napomenuti kako je cijelo područje LAG-a prosječno u 2. skupini te predstavlja nerazvijeno područje RH.

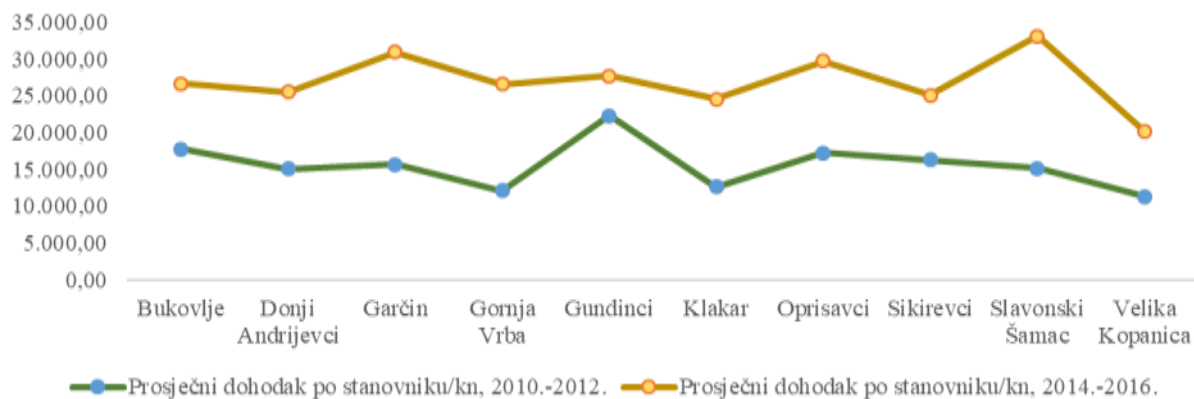
Tablica 6. Indeks razvijenosti JLS LAG-a „Zapadna Slavonija”, 2018. (Izvor: MRRFEU)

Vrijednosti osnovnih pokazatelja za JLS								
JLS	Razvojna skupina JLS	Indeks razvijenosti JLS	Prosječni dohodak po stanovniku (kn)	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku (kn)	Prosječna stopa nezaposlenosti (%)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65), (2011.) (%)
Cernik	2	93,785	20.619,28	873,45	31%	85,62	107,7	8,2
Davor	2	92,842	16.042,65	741,18	29%	89,91	87,6	4,9
Dragalić	2	93,337	18.811,88	1.253,47	32%	87,12	108,9	7,3
Gornji Bogičevci	1	88,419	13.659,11	874,78	44%	85,35	105,3	5,5
Nova Gradiška	4	99,37	25.030,40	1.785,58	26%	89,71	110,1	1,8
Okučani	1	87,424	15.196,91	763,8	44%	76,36	123,9	6,4
Rešetari	2	93,716	18.626,05	815,97	31%	89,03	90,9	7,2
Stara Gradiška	1	90,522	20.264,70	1.197,22	32%	67,13	121	7,6
Staro Petrovo Selo	1	92,199	17.904,90	1.064,34	33%	84,17	108,7	6,7
Vrbje	1	87,965	14.291,83	780,42	41%	82,33	123,1	3,4
LAG	2	91,9579	18.044,77	1015,02	34%	83,67	108,72	5,9

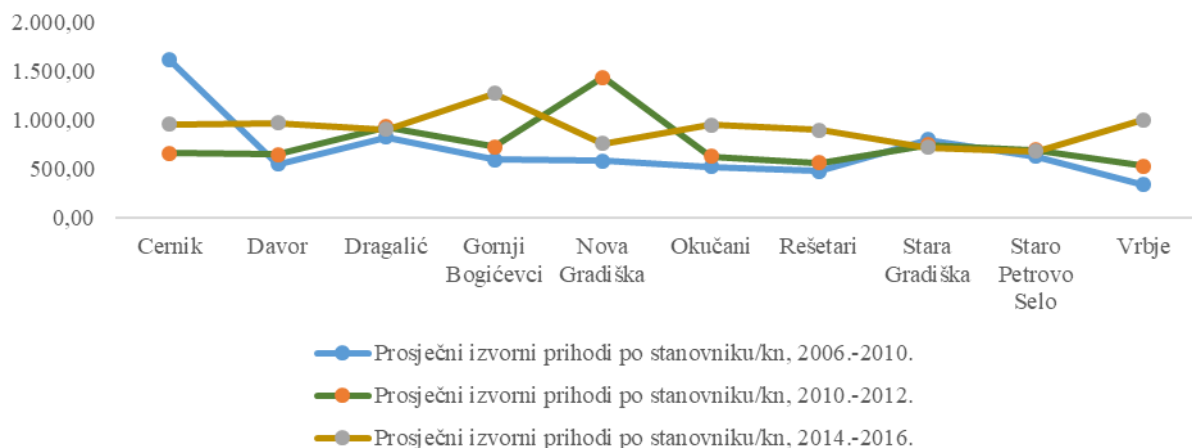
Sukladno podacima iz tablice, vidljivo je kako su četiri jedinice lokalne samouprave vrlo nerazvijene i to Gornji Bogičevci, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo, Okučani i Vrbje spadaju pod kategoriju primarnih područja primatelja državne pomoći, odnosno područja od posebne državne skrbi.

U odnosu na proteklo razdoblje bio je vidljiv je pad indeksa razvijenosti (osim u općini Dragalić) u svim jedinicama lokalne samouprave od 2006. do 2013. No u većini JLS vidljiv je porast izvornih prihoda JLS-a po stanovniku izuzev u Novoj Gradiški. Iako je ovo naoko

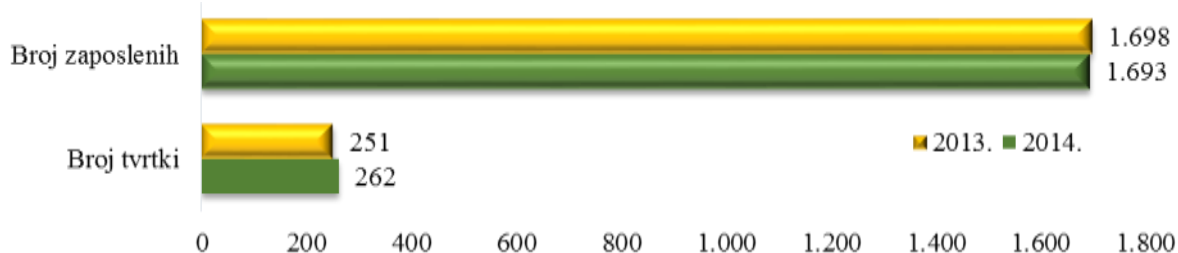
pozitivan pokazatelj, postoji mogućnost da je isti povezan s odljevom stanovništva u zadnjih nekoliko godina. Zaostajanje u razvoju pojedinih jedinica lokalne samouprave na području LAG-a u izravnoj je vezi s njihovom slabom populacijskom osnovom, odnosno malom gustoćom naseljenosti, nepovoljnom demografskom i obrazovnom strukturom stanovništva, ekonomskom nemoći i manjkom sredstava za razvoj.

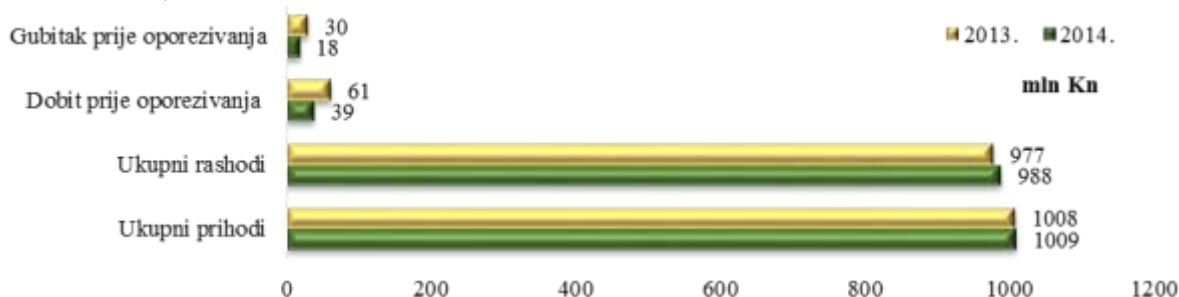
Slika 2. Izvor: MRRFEU

Slika 3. Izvor: MRRFEU

Slika 4: Izvor: HGK

Slika 5: Izvor: HGK

Slika 6. Prihodi vodećih gospodarskih sektora u LAG-u. (Izvor: HGK)

Gospodarstvo LAG-a karakterizira razvoj prerađivačke djelatnosti, trgovine i usluga. U LAG-u aktivno djeluje 262 pravnih gospodarskih subjekata. U dvije godine nije vidljiv značajan rast broja gospodarskih subjekata – pravnih osoba. Broj zaposlenih je u neznatnom padu, ukupni prihodi su u malom porastu, dok je ukupna dobit u značajnom padu, u odnosu na 2013. godinu. Unatoč rastu broja gospodarskih subjekata-pravnih osoba, gospodarstvo na području LAG-a stagnira, odnosno nema gospodarskog razvoja.

Razvoj gospodarstva na području LAG-a nije ravnomjeran već je glavnina prihoda, zaposlenih i gospodarskih subjekata koncentrirana u gradu Novoj Gradišci. Tako je, na području Nove Gradiške 2014. godine, poslovalo 159 tvrtki (60,69%), koje su zapošljavale 1202 osoba ili 71,12% koje su ostvarile 690.427.718,00 kn prihoda ili 68,46% od ukupno ostvarenih prihoda pravnih gospodarskih subjekata. Broj zaposlenih u pravnim osobama vodećih gospodarskih sektora LAG-a kao i druge podatke, treba promatrati samo okvirno budući isti nije realan prikaz stanja gospodarskih subjekata koji djeluju na području LAG-a. Naime, u sklopu Industrijskog parka značajni gospodarski subjekti imaju pogone, kao što je *Klimaoptima d.d.* (50 zaposlenih) i *Atlantic Grupa d.d.* (75 zaposlenih u prehrambenoj industriji), a nemaju sjedište na području LAG-a i njihovi statistički razvojni pokazatelji ne ulaze u statistiku u LAG-u.

Važno je napomenuti kako je zadružni sustav na području LAG-a relativno dobro razvijen (34 zadruga u 6 gospodarska sektora). Od aktivnih zadruga njih 70,59% registrirano je u sektoru poljoprivrede i šumarstva. Od značajnijih zadruga na području LAG-a iz sektora poljoprivrede i šumarstva valja istaknuti *Prvča – poljoprivredna zadruga* (Nova Gradiška) koja ima 121 zaposlenog i *Poljoprivrednu zadrugu – Brezine* (Gornji Bogićevci) sa 3 zaposlenika i 34 kooperanata.

Na području LAG-a registrirano je 2015. godine 535 obrta (broj obrta se povećao za 10 od 2013. godine). Najviše je registrirano obrta koji se bavi uslužnom djelatnošću, zatim ugostiteljstvom, te prijevozom, proizvodnjom i poljoprivredom. Na području LAG-a registriran je jedan tradicijski obrt za proizvodnju specijaliziranih proizvoda od drva.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Prosječna niska razvojna skupina cijelog područja LAG-a Depopulacija; Nezaposlenost Na području LAG se prema podacima očituje neravnomjerni gospodarski razvoj prema prostornoj raspodjeli gospodarskih subjekata. Najveći broj subjekata djeluje na području grada Nove Gradiške (159) i općine Okučani (19).	Prema većini promatranih pokazatelja područje LAG-a je ispod nacionalnog prosjeka što ukazuje na potrebu, no predstavlja i potencijal daljnjeg razvoja područja. Iskoristiti potencijal 8 poslovnih zona koje postoje na području LAG te dodatno unaprijediti njihove kapacitete.

2.2.2 Šumarstvo, poljoprivreda i ribarstvo

Na području LAG-a nalazi se 30.720,87 ha šuma (32,24% površine LAG-a) od kojih se procjenjuje da je 27,67% u privatnom vlasništvu. Od ukupne površine šuma na području LAG-a 96,95% su šume gospodarske namjene koje omogućuju daljnji razvoj drvoprerađivačke industrije. Poljoprivredne površine, s miješanim poljoprivredno-šumskim (PŠ) površinama, zauzimaju 42.174,87 ha (50,25% površine LAG-a) od kojih 6.958,21 ha se nalazi u prvoj bonitetnoj kategoriji (P1), dok se u P2 nalazi 10.480,05 ha, u P3: 11.600,42 ha te PŠ: 13.136,19 ha (31,15% ukupnih poljoprivrednih površina).

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi u evidenciji obrađenih poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD koje koriste poljoprivredna gospodarstva (PG) LAG-a nalazi se 20.477,51 ha (što čini 48,55% poljoprivrednih površina LAG-a), važno je napomenuti kako upisane površine ima 2.576 poljoprivredna gospodarstva. U prijavljenim poljoprivrednim površinama prevladavaju oranice (53%). Od poljoprivrednih kultura na oranicama prevladavaju kukuruz (22,86%), soja (15,40%) i pšenica-ozima (13,10%).

Od ukupnog broja PG-a na području LAG-a uzgojem stoke bavi se 21,66% PG-a. Na području LAG-a evidentiran je pad u govedarstvu i svinjogojstvu, kao odraz stanja tržišta, no unatoč tome goveda (43,42%) su najzastupljenija stoka na poljoprivrednim gospodarstvima, dok brojno stanje svinja (6,32%) na poljoprivrednim gospodarstvima nije zadovoljavajuće. Razlog tome leži i u veća isplativosti uzgoja stoke sitnog zuba (najzastupljenije su ovce koje čine čak 38,03% ukupne stoke na području LAG-a). Cijeli prostor LAG-a pogodan je za razvoj poljoprivrede i ruralnog turizma.

Na području LAG-a u AGRONET-u je registrirano ukupno 2.576 poljoprivrednih gospodarstava od kojih je 39 obrta, 32 trgovačka društva, 5 zadruga, dok 96,93% su obiteljsko poljoprivredna gospodarstva. Najveći broj PG nalazi se u Starom Petrovom Selu (21,93%), Novoj Gradišci (16,26%) i Vrbju (12,42%).

Strukturu nositelja poljoprivrede na području LAG-a karakterizira mali broj članova OPG³-a: 38,36% nema članova a 39,84% OPG ima samo jednog člana. Važno je naglasiti kako je 27,87% žena nositeljica OPG-a. Starost nositelja poljoprivrednog gospodarstva je visoka: 33,48% nositelja PG starije je od 65 godina, 11,85% nositelja starije od 60 godina, dok je 9,33% nositelja PG-a mlađa od 40 godina. Obrazovna struktura nositelja PG-a: 1,96% nositelja PG-a ima fakultet, 1,60% višu školu, 29,07% srednju školu, 26,27% osnovnu školu, 9,61% nezavršenu osnovnu školu dok za 31,47% nema podataka. Poljoprivredna gospodarstva su relativno usitnjena: 51,74% PG-a obrađuje površine manje od 3 ha, a ukupno obrađuju 9,92% poljoprivrednih površina na području LAG-a, dok 1,4% PG-a obrađuje površine veće od 100, a manje od 1500 ha, obrađujući 27,36% površina od ukupno poljoprivrednih površina. Na području LAG-a u Upisniku PG-a je poljoprivredno gospodarstvo koje u korištenju ima 2.655,49 ha (12,97%) poljoprivrednih površina na području grada Nove Gradiške.

Na području LAG-a udio povrtlarskih kultura (celer, kupus, paprika) na poljoprivrednim površinama je zanemariv (0,15%). Od voćarskih kultura, najzastupljeniji je orah, koja je ujedno i četvrta kultura po zastupljenosti, a zauzima 1,19% poljoprivrednih površina LAG-a. Slijedi je šljiva sa 0,77%, te višnja sa 0,13%. Važno je naglasiti kako na području LAG-a ima poljoprivrednih površina pod ekološkom (2,93%) i integriranom proizvodnjom (1,04%) ali i poljoprivrednih površina u prijelazu na ekološku proizvodnju (1,61%). Na plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima otpada ukupno 46,56% poljoprivrednih površina LAG-a.

Pčelarska proizvodnja, relativno je nerazvijena. Na području LAG-a nalazi se svega 2.161 košnica kod samo 22 proizvođača što je 0,51% proizvođača u odnosu na cijelu Hrvatsku.

³ OPG – Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

Područje LAG-a „Zapadna Slavonija“ iznimno je značajno po poljoprivrednim proizvodima s većom dodanom vrijednosti od kojih je važno istaknuti kako je prostor Slavonije unutar područja zaštite Slavanskog kulen/Slavanskog kulina koji je 2012. zaštićen oznakom zemljopisnog porijekla (ZOZP-registrirane na EU razini/prijelazna nacionalna zaštita). Područje RH, pa tako i područje LAG-a poznato je i po tradicionalnim jako alkoholnim pićima Hrvatska loza, Hrvatska stara šljivovica, Hrvatska travarica, Hrvatski pelinkovac, Slavonska šljivovica koji su zaštićeni oznakom zemljopisnog podrijetla (ZOZP-jakih alkoholnih pića) i predstavljaju potencijal za daljnji razvoj zaštite kako na Hrvatskoj tako i na EU razini.

LAG „Zapadna Slavonija“ ima velik razvojni potencijal u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi ali će morati posvetiti pažnju jačanju sustava udruživanja proizvođača i prerađivača primarnih proizvoda te razvoju potpornih organizacija za razvoj poduzetništva, posebice klastera i poduzetničkih inkubatora za jačanje proizvodnih, turističkih i uslužnih sadržaja, te poticanju proizvođača i davatelja usluga na udruživanja i razvoj partnerstava. Posebno je potrebno pružati potporu za razvoj i jačanje obrtništva te razvoj kratkih nabavih lanaca posebno radi činjenice da cijelo područje predstavlja resursnu poljoprivrednu bazu cijele Hrvatske.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Problem u poljoprivrednoj proizvodnji je usitnjenost poljoprivrednog zemljišta kao preduvjet uspješnog bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom. Visoka starost nositelja OPG-a. Smanjen stočni fond, ponajprije goveda i svinja, uzrokovan stanjem na tržištu. Nepostojanje prepoznatljivoj poljoprivrednog proizvoda.	Ojačati zadrugarstvo u LAG-u kako bi uspješno poslovali na tržištu. Potrebna su daljnja ulaganja u istraživanja i proizvodnju, ali i dodanu vrijednost poljoprivrednom proizvodu. Poticanje mladih poljoprivrednika.

Na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ zastupljen je uzgoj slatkovodnih vrsta ribe (slatkovodna akvakultura) kao uzgoj toplovodnih (ciprinidnih, šaranskih) vrsta. Uzgoj šaranskih vrsta većinom podrazumijeva kontrolirani uzgoj šarana (*Cyprinus carpio*) u monokulturi ili polikulturi s drugim vrstama kao što su bijeli amur (*Ctenopharyngodon idella*), som (*Silurus glanis*), smuđ (*Stizostedion lucioperca*) i štika (*Esox lucius*). Slatkovodni ribnjak površine 674,12 ha u općini Okučani, čini 22,28% ukupne površine ribnjaka na području Brodsko-posavske županije. Upravljanje ovim državnim ribnjakom obavlja *Ribnjaci Aurora d.o.o. Vrbovljani* iz općine Okučani. Ribnjaci su ujedno i važna staništa biljnih i životinjskih vrsta, naročito zaštićenih vrsta ptica.

2.2.3 Turizam

Na prostoru LAG-a „Zapadna Slavonija“ jačaju inicijative za razvoj ruralnog turizma kao značajnog pokretača razvoja ruralnih područja i to na cijelom području.

Potencijala ima i za razvoj lovnog, ribolovnog, eko-etno, pustolovnog i avanturističkog turizma, te biciklističkog i kulturnog turizma. Na području LAG-a, od ukupno ustanovljenih lovišta (83.856 ha) 70,65% pripada državnim lovištima od kojih 6,66% pripada uzgajalištu divljih pataka gluhara i crnih liski, te 6,69% ograđenog lovišta nad kojim ovlaštenje za lov imaju *Hrvatske šume*, dok nad ostalim državnim i županijskim lovištima (29,35%) ovlaštenje za lov imaju lovačka društva. Rijeka Sava i njene pritoke koje prolaze područjem LAG-a bogate su ribljim vrstama kao što su šarani, smuđevi, somovi i amuri (Šumetlica – pastrva), te pružaju mogućnost razvoja športsko ribolovnog turizma. Gospodarenje otvorenim i zatvorenim

ribolovnim vodama na području LAG-a obavljaju športsko ribolovna društva u svrhu obavljanja športskog ribolova.

LAG, radi svojih prirodnih, kulturno-povijesnih i tradicijskih osobitosti ima velik potencijal za razvoj, prvenstveno, selektivnih oblika turizma zasnovanih na održivom korištenju baštinske osnove. Velike razvojne perspektive turizma povezane su sa značajem turizma kao gospodarske grane za cijelu Županiju. Jedna od prioritarnih aktivnosti LAG-a biti će prvenstveno razvoj prepoznatljivih poljoprivrednih i obrtničkih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude, kako bi se postigla najveća sinergija tih važnih gospodarskih sektora, osigurala diverzifikacija djelatnosti i ujednačen razvoj cjelokupnog prostora LAG-a i svih njegovih stanovnika.

Smještajni kapacitet na području LAG-a je siromašan, kako u pogledu kapaciteta, tako i u raznolikosti. Samo je jedan hotel u Novoj Gradišci sa 58 postelja (3 zvjezdice), dok ostali oblici smještaja i to skromni nalaze se u Okučanima, Rešetarima, Starom Petrovom Selu i Novoj Gradišci u sobama za iznajmljivanje, apartmanima u prenoćistima i motelu. Općenito, LAG treba pružiti potporu razvoju dodatnih sadržaja u smještajnim kapacitetima na cijelom području. Od turističkih atrakcija na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ u posljednjih 20 godina razvila se, sada već tradicionalna i najveća novogradiška kulturno-glazbena manifestacija „Novogradiško glazbeno ljeto“ koja se održava u kolovozu svake godine te privuče i do 15.000 posjetitelja, organizirana od strane Grada Nove Gradiške, TZ Nove Gradiške i Agencije „Novogradiško glazbeno ljeto“. U općini Davor organiziraju se „Ribarske večeri“ namijenjene isključivo zadovoljstvu, dobroj atmosferi i druženju uz prisjećanje na tradiciju ovog posavskog mjesta.

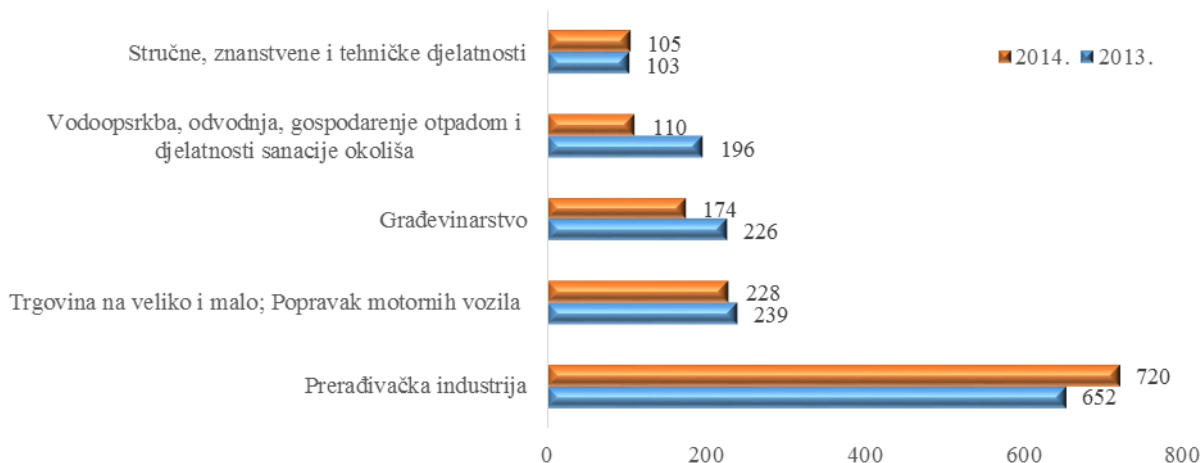
Na području LAG-a potrebno je razvijati poljoprivredu namijenjenu lokalnom i regionalnom tržištu s prepoznatljivim oznakama koje će biti konkurentna kvalitetom, a ne kvantitetom. Potrebno je razvijati i šumarstvo na privatnim posjedima u cilju povećanja proizvodnje bio mase (ogrjevno drvo glavni energent u LAG-u) te radi provedbe okolišnih mjera, Također je potrebno razvijati nepoljoprivredne djelatnosti prije svega otvarati mogućnosti razvoja ruralnog turizma i njegovog povezivanja sa turizmom koji se razvija na obali.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Nedovoljan smještajni kapaciteti na području LAG-a, kako turističko-ugostiteljski, tako i u obiteljskim domaćinstvima.	Područje LAG-a ima kulturno-povijesne i prirodne ljepote koje stvaraju temelj daljnjeg razvoja lovnog, ribolovnog, kulturnog i seoskog turizma.

2.2.4 Tržište rada

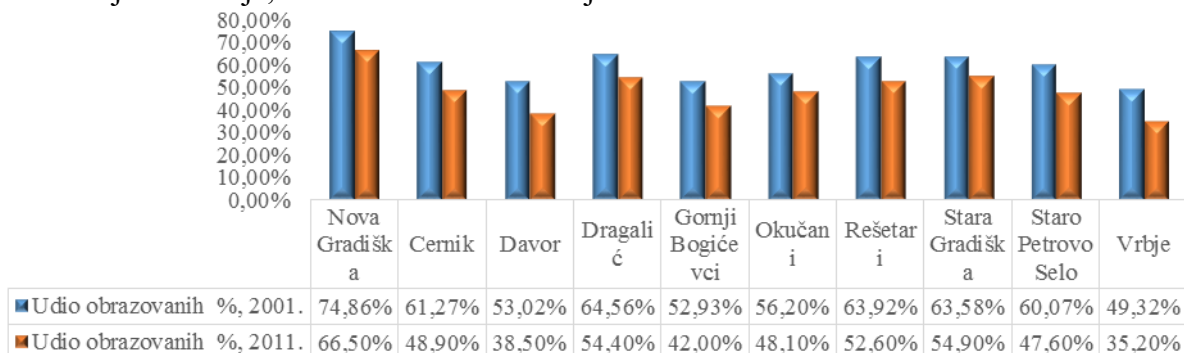
Radno aktivno stanovništvo LAG-a „Zapadna Slavonija“ u starosti od 15-64 godine, prema popisu stanovnika iz 2011. godine, čini 26.273 osoba što predstavlja 63,79% ukupnog broja stanovnika, odnosno 25,34% stanovnika Brodsko-posavske županije i 0,91% radno aktivnog stanovništva RH. Žena ima 12.745 ili 48,51% dok je muškaraca 13.528 ili 51,49%. Najviše radno aktivnog stanovništva od ukupno radno aktivnog stanovništva na području LAG-a prisutno je na području grada Nove Gradiške (35,33%) i općine Staro Petrovo Selo (12,45%). Zaposlenost na području LAG-a može se promatrati putem podataka HZMO-a krajem prosinca 2015. koje obuhvaća 6.252 radno aktivnog stanovništva (samo 23,79% ukupno radno aktivnog stanovništva LAG-a Zapadna Slavonija), gdje je razvidno kako se 72,34% zaposlenih nalazi u gospodarskim subjektima – pravnim osobama.

Stanje zaposlenosti promatrano u razdoblju 2013. i 2014. u pravnim osobama na području LAG-a, jasnije prikazuje zaposlenost prema sektorima (navedeno u prethodnom poglavlju). Sukladno navedenom i zaposlenost je najveća u sektoru prerađivačke industrije, zatim trgovine te građevinarstva, a porast zaposlenih zabilježen je u prerađivačkoj industriji.

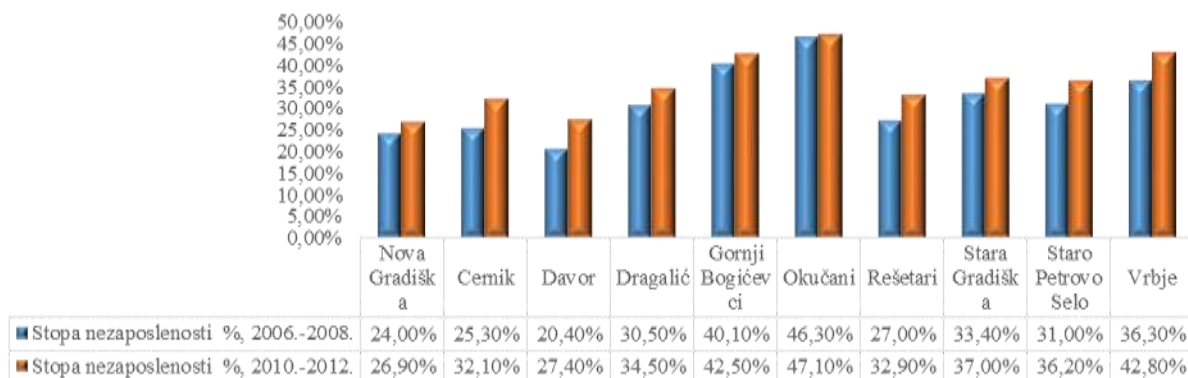

Slika 7. Izvor: HGK, HZZ

U periodu od 2001. do 2011. godine na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ u radno aktivnoj populaciji smanjio se udio obrazovanih, što predstavlja velik razvojni problem LAG-a. Udio obrazovanih osoba u stanovništvu u dobi između 14 i 64 godine pokazuje gubitak razvojnog potencijala i nosi posebnu težinu u suvremenom društvu temeljenom na znanju koje podrazumijeva srednje, više i visoko obrazovanje.

Slika 8. Udio obrazovanog stanovništva u radno aktivnoj populaciji. (Izvor: DZS)

Slika 9. Izvor: HZZ, MRRFEU

No također, u razdoblju 2006. do 2013. vidljivi su problemi vezani uz nedostatak radnih mjesta i prosječni stalni rast nezaposlenosti na području LAG-a. Prosječna stopa nezaposlenosti je standardni pokazatelj za identificiranje područja sa značajnim razvojnim problemima. Visoka stopa nezaposlenosti ukazuje na ozbiljne strukturne poteškoće u funkcioniranju lokalnog gospodarstva.

Prema podacima HZZ⁴-a, u listopadu 2015., na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ bilo je 4.835 nezaposlenih (18,40% nezaposlenih u ukupnoj radno aktivnoj populaciji LAG-a). Broj nezaposlenih žena čini 56,48% nezaposlenih na području LAG-a. Mladih do 29 godina bilo je 1.467 nezaposlenih ili 53,71%, što je iznimno puno. Od toga je 51,60% nezaposlenih mladih žena. Obrazovna struktura nezaposlenih žena ukazuje kako ih najviše ima završenu srednju školu (1.604 osobe, 58,73% ukupno nezaposlenih žena) što ukazuje na usmjeravanje aktivnosti LAG-a prema zapošljavanju i samozapošljavanju upravo ove ciljane skupine. Obrazovna struktura nezaposlenih mladih do 29 godina pokazuje da je čak 1.150 osoba ili 78,39% ima završeno samo srednjoškolsko obrazovanje.

Tablica 7. Struktura nezaposlenih na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ (Izvor: HZZ)

JLS	Ukupan broj nezaposlenih na dan 31.10.2015.	Broj nezaposlenih žena	Broj nezaposlenih mladih (do 29 godina)	
			Ž	M
Cernik	454	250	76	77
Davor	302	166	60	52
Dragalić	141	78	22	20
Gornji Bogićevci	315	165	37	38
Nova Gradiška	1468	842	206	214
Okučani	547	296	76	59
Rešetari	547	323	96	85
Stara Gradiška	127	81	18	15
Staro Petrovo Selo	623	361	123	102
Vrbje	311	169	43	48
LAG	4.835	2.731	757	710

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Visok postotak/broj nezaposlenih na području LAG-a, naročito žena (56,48%) i mladih (53,71%).	Potrebno raditi na zapošljavanju i samozapošljavanju ugroženih skupina i mladih.

2.3 Demografske i socijalne značajke područja

LAG „Zapadna Slavonija“ 2001. godine imao je 47.298 stanovnika odnosno 1,06% stanovništva RH, dok se 2011. broj stanovnika smanjio za 6.114 osoba te je iznosio 41.184 stanovnika (12,92% u odnosu na 2001.).

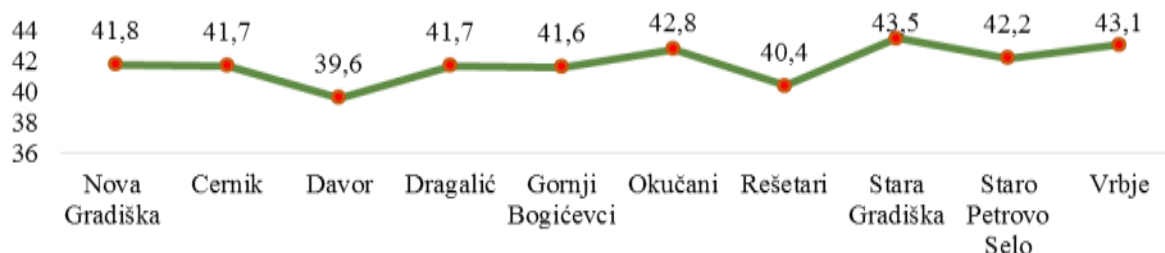
Stanovništvo na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ i demografski razvoj ovog područja može se pratiti od 1857. godine. Ovi pokazatelji imali su prilično ujednačena i uzlazna kretanja sve do osamdesetih godina prošlog stoljeća. Naselja LAG-a, u posljednja dva popisa, pokazuju značajan odmak od ovog trenda koji je trajao konstantno više od stotinu godina. Naša razina interesa za tako dugo proteklo razdoblje može imati samo statističko značenje, dok će u kreiranju sadašnjeg razvoja trebati uvažavati demografske činjenice u protekla dva desetljeća koje za nas predstavljaju novi populacijski trend. Najbolji pokazatelji demografskog stanja na području LAG-a su prosječna starost stanovnika, indeks starenja, prirodni prirast i vitalni

⁴ HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje

indeks. Prosječni indeks starenja stanovnika LAG-a Zapadna Slavonija iznosi 108,7 % (što je iznad prosjeka Republike Hrvatske i iznad prosjeka Županije).

Slika 10. Stanovništvo LAG-a u razdoblju 1910.-2011. (Izvor: DZS)

Slika 11. Prosječna starost stanovnika na području LAG-a, 2011. (Izvor: DZS)

Tablica 8. Pokazatelji vitalnosti LAG-a „Zapadna Slavonija“ (Izvor: DZS, 2011.)

JLS	Prirodni prirast	Vitalni indeks
Cernik	-22	45,0
Davor	12	144,4
Dragalić	-6	64,7
Gornji Bogićeveci	-5	83,3
Nova Gradiška	-66	65,4
Okučani	-21	58,0
Rešetari	-13	75,0
Stara Gradiška	-5	61,5
Staro Petrovo Selo	-13	74,5
Vrbje	-16	59,0
LAG	-15,5	73,08

Prosječna starost stanovnika LAG-a je 41,84 godina što je starije od prosjeka Republike Hrvatske, ali i prosjeka Županije. Najmlađe stanovništvo nalazi se na području općine Davor (39,6 godina), a najstarije na području Stare Gradiške (43,5 godina). Prosječni prirodni prirast LAG-a ima negativan predznak i iznosi -15,5 dok je vitalni indeks odnosno broj rođenih na 100 umrlih također dokaz starenja i depopulacije područja jer iznosi 73,08. Na području LAG-a općina Davor je jedina koja ima pozitivan prirodni prirast +12 te vitalni indeks 144,4.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Kontinuirani negativan trend smanjenja broja stanovnika pri čemu je naglašena koncentracija stanovnika u gradu Nova Gradiška. Indeks starenja iznad prosjeka RH i BPŽ (108,7%).	Unaprijediti sustav za socijalno ugrožene osobe obzirom na porast brojki u većem dijelu područja LAG-a i prilagoditi ga potrebama stanovništva diversifikacijom socijalnih usluga. Ulaganja u pružanje usluga starim i nemoćnim osobama (gerontodomaćinstvo).

Obrazovna struktura stanovnika odražava starosnu sliku jer se na području LAG-a u ukupnom stanovništvu starijem od 10 godina nalazi čak 505, odnosno 1,22% nepismenih stanovnika. Prema Popisu stanovnika iz 2011., opća obrazovna struktura stanovnika starijeg od 15 godina (33.258 stanovnika) na području LAG-a je nezadovoljavajuća. 904 (2,2%) stanovnika je bez škole i s nezavršenom osnovnom školom, 16.116 osoba ima završenu srednju školu (39,13%) dok 4.964 stanovnika ima završeno više i visoko obrazovanje (12,05%). O obrazovnom potencijalu u razvojnom kontekstu u 21. st. važan podatak je i informatička pismenost stanovnika starijih od 10 godina. Tako se na području LAG-a „Zapadna Slavonija” od 41.1484 stanovnika njih samo 17.061 (41,43%) koristi internetom, a njih 14.804 elektroničkom poštom (35,95%) što je iznimno važno u planiranju jačanja ljudskih resursa LAG-a jer implementacije modernog ruralnog razvoja nema bez informatičkog znanja (npr. korištenje AGRONET sustava).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Visok udio osoba sa završenom osnovnom školom (27,35%) i srednjom školom (39,13%).	Gospodarski razvoj određenog područja zahtjeva povoljnu obrazovnu strukturu koja čini potencijal daljnjeg razvoja. Kao preduvjet tome je prepoznavanje važnosti obrazovanja i samog koncepta cjeloživotnog obrazovanja i prekvalificiranja u skladu s potrebama tržišta rada.

Civilno društvo na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ organizirano je u 365 udruga građana, od kojih je 51,78% registrirano na području grada Nove Gradiške, dok 48,22% udruga djeluje u preostalim jedinicama lokalne samouprave. Prevladavaju sportske udruge (32%), a od ostalih djelatnosti najzastupljenije su tehničke djelatnosti (19%), kulturne (15%) i gospodarske djelatnosti (11%). Zbog ratom pogođenog područja na području LAG-a djeluje i 19% udruga čije područje djelatnosti su branitelji i stradalnici. Mnoge udruge se financiraju iz proračuna JLS-a jer nemaju sustavne izvore financiranja i svoje programe i aktivnosti uglavnom provode volonterski. Veliki broj udruga s područja LAG-a „Zapadna Slavonija“ sufinancira se iz proračuna jedinica lokalne samouprave, svojim aktivnostima nastoje zadovoljiti potrebe vlastitog članstva, korisnika iz djelokruga njihovih djelatnosti, a jedan dio udruga zadovoljava i neke vitalne društvene i socijalne potrebe stanovništva. Organizacije civilnog društva čuvaju kulturno-povijesnu i tradicijsku baštinu te su pokretač i nositelj brojnih kulturnih manifestacija LAG-a koje bi mogle postati značajne turističke atrakcije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Civilne udruge financijski ovisne o proračunu JLS.	Na području LAG djeluje 365 udruga što predstavlja veliki potencijal za daljnji društveni i gospodarski razvoj.

3. Analiza razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu

3.1 Identifikacija razvojnih potreba i potencijala LAG-a

Očuvan okoliš i priroda – glavni razvojni potencijal LAG-a

LAG „Zapadna Slavonija“ karakteriziraju velika područja očuvane prirode i zaštićenih prirodnih vrijednosti. Posebno je značajno istaknuti područja s visokim stupnjem očuvanosti biološke raznolikosti uz poplavne zone rijeke Save, nacionalno zaštićene prirodne vrijednosti kao Park prirode Lonjsko polje, ali i velika područja u međunarodnoj ekološkoj mreži NATURA 2000. Cijelo područje LAG-a bogato je vodnim potencijalom s brojnim izvorima, prostorom očuvanih obradivih tla i bogatstvom šuma što mu sve pruža velike razvojne mogućnosti kako za poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda tako i za razvoj šumarstva i preradu drveta te razvoj turizma, posebno selektivnih oblika koji se zasnivaju na održivom korištenju vrijedne prirodne baštine.

Ekološka i integrirana poljoprivredna proizvodnja/prerada i obnovljivi izvori energije

Poljoprivredna proizvodnja je još uvijek primarna djelatnost većine stanovnika područja LAG-a. No, radi stalne depopulacije, dolazi do sve većeg napuštanja poljoprivrednih površina i sukcesije, odnosno njihova zaraštanja šumskim kulturama. Također, depopulacija nakon Domovinskog rata dovela je, ujedno, i do nove pojave u poljoprivredi – zauzimanje velikih poljoprivrednih površina u vlasništvu države od strane špekulativnog kapitala kojemu najčešće nije cilj proizvodnja već korištenje sustava poticaja, što ugrožava postojeća mala poljoprivredna gospodarstva. Stoga se LAG, svojim aktivnostima, mora usmjeriti prema jačanju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te stvaranju proizvoda više dodane vrijednosti posebno razvojem potpore ekološkoj i integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji i preradi. Također, poljoprivredu karakterizira više proizvodnja za vlastite potrebe pa se LAG mora usmjeriti općem razvoju poljoprivredne proizvodnje za tržište. Isto tako, cijeli prostor ima visok potencijal za korištenje biomase što će spriječiti obrašćivanje vrijednog poljoprivrednog zemljišta ali i povećati vrijednost drvene mase iz brojnih šuma na području, te ujedno pomoći očuvanju krajobrazne raznolikosti. Općenito, radi rijetke naseljenosti i stvaranja energetske neovisnosti potrebno je omogućiti alternativne energetske izvore u cijelom prostoru LAG-a.

Kulturno – povijesna i tradicijska baština

Cijeli prostor LAG-a iznimno je značajan za nacionalnu i međunarodnu povijest od prapovijesti do danas. Kulturno-povijesna baština djelomično je valorizirana ali nedovoljno iskorištena posebno u razvoju turizma. Iznimno je značajna tradicijska graditeljska baština područja koje je jedno od rijetkih u kojemu se još može vidjeti izvorni način gradnje drvom i zemljom te život u očuvanim seoskim cjelinama. Područje još uvijek ima ljude koji poznaju tradicijske obrte i načine proizvodnje drvenih i poljoprivrednih proizvoda te ima i specifičnu gastronomsku baštinu, koja osim Slavanskog kulena nije valorizirana niti dovoljno prepoznata niti na lokalnoj razini. Isto tako, vrijedna materijalna i nematerijalna baština posebno vezana uz lokalne etnografske specifičnosti velik je razvojni potencijal. Upravo održivo korištenje i revitalizacija kulturno-povijesne i tradicijske baštine jedan je od najvećih razvojnih potencijala LAG-a „Zapadna Slavonija“.

Razvoj profitnog i neprofitnog (društvenog) poduzetništva, s jačanjem civilnog društva

Na području LAG-a razvidno je jačanje poduzetništva u zadnjih nekoliko godina iako područje nema razvijen gospodarski sektor. No sve je veći broj poduzeća kojima rastu prihodi i broj

zaposlenih. Velike razvojne mogućnosti područja leže u mogućnosti udruživanja u zadruge, proizvođačke grupe ili organizacije koje će objedinjavanje svoje proizvodnje omogućiti kako podizanje kvantitete tako i kvalitete lokalnih proizvoda. Potrebno je poticati suradnju među poduzetničkim inicijativama, posebno korištenjem i prednosti činjenice pograničnog područja s rastućim tržištem BiH. Važno je razviti partnerstva na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Također, jačanjem potpore razvoju društvenog poduzetništva potrebno je razviti sustave koji omogućuju povećanje prihoda osjetljivim društvenim skupinama, posebno ženama i mladima. Potencijal razvoja društvenog poduzetništva leži u uslužnom sektoru ali i proizvodnom sektoru koji može omogućiti otvaranje zelenih radnih mjesta, zatim razviti sustave proizvoda s dodanom vrijednosti koji traže više radne snage. Ujedno, razvojem društvenog poduzetništva omogućuje se samodostatnost na lokalnoj razini i jačanje javnih usluga bez dodatnih opterećenja malih lokalnih proračuna. Civilni sektor može postati jedan od ključnih nositelja razvoja područja uključivanjem osjetljivih skupina u opći razvoj kako usluga koje su važne za rast kvalitete života stanovnika te turizma, tako i razvoj lokalnih proizvoda koji se zasnivaju na tradicijskim vrijednostima područja.

3.2 SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
• Povoljan geostrateški položaj - područjem prolazi autocesta A3 Zagreb-Lipovac- Osijek te razvijena mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta • Područje kontinentalne klime bez velikih klimatskih razlika uz povoljne uvjete za razvoj EE i OIE (sunce) • Izgrađenost vodoopskrbnog sustava i daljnje ulaganje u novu i postojeću infrastrukturu • Ulaganja u izgradnju sustava odvodnje otpadnih voda (izrađena projektna dokumentacija za nekoliko naselja na području LAG-a) • Visoka pokrivenost svih naselja JLS organiziranim prikupljanjem i odvozom komunalnog otpada • Kulturno-povijesna baština, prirodna baština te krajobrazna i geomorfološka raznolikost povoljna za razvoj poljoprivrede i turizma • NATURA 2000 – velike površine u sustavu zaštite na međunarodnoj razini • Velik broj valoriziranih/zaštićenih kulturno-povijesnih znamenitosti i arheoloških lokaliteta, sakralne i tradicijske arhitektonske baštine • Slavonski kulen, Slavonska šljivovica (ZOZP, zaštićeno geografsko	• Nedovoljno iskorišten geostrateški i prometni položaj područja (cestovni, željeznički, riječni) • Potrebna rekonstrukcija i uređenje lokalnih prometnica i prometne infrastrukture • Nedovoljno razvijena komunalna infrastruktura – vodoopskrba (u brdskim dijelovima LAG-a), odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda (na području općina Staro Petrovo Selo i Vrbje ne postoji sustav odvodnje otpadnih voda) te gospodarenje otpadom (u naseljima Pivare i Gređani na području općine Stara Gradiška ne postoji organizirano prikupljanje i odvoz otpada) • Negativna demografska slika LAG-a – depopulacija i staro stanovništvo • Društvena infrastruktura zahtjeva obnovu i opremanje • Nedovoljno iskorištene mogućnosti OIE/EE • Nedovoljno opremljene institucije za odgoj i obrazovanje • Nepostojanje institucije za visoko školsko obrazovanje • Nedovoljno izgrađena sportska infrastruktura • Stagnacija gospodarskog razvoja

podrijetlo) • Kvalitetno poljoprivredno zemljište • Bogate šumske površine gospodarske namjene • Tradicija bavljenja poljoprivredom, stočarstvom, šumarstvom i ribarstvom (velik broj OPG-a, 2.497) • Ekološka i integrirana poljoprivredna proizvodnja • Postojanje zadruga (u poljoprivrednom sektoru) • Poticajne mjere i olakšice za razvoj gospodarstva • Razvoj Poslovno inovacijsko potpornog centra (BISC) s ciljem doprinosa održivog regionalnog razvoja i unaprjeđenja konkurentnosti poslovnoga sektora u sklopu poslovne zone Industrijski park Nova Gradiška • Korištenje EU fondova za razvoj ruralnih područja, nositelji EKO certifikata • Rast zaposlenosti i prihoda iz gospodarstva; • Razvoj turističke ponude s dodatnim sadržajima u ruralnom turizmu • Postojanje odgojno-obrazovnih institucija za formalno (predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje) i cjeloživotno obrazovanje • Postojanje kulturnih ustanova: Gradski muzej, Gradska knjižnica, POU, Dom kulture, Likovna galerija (Nova Gradiška), Narodna knjižnica i čitaonica, Dom kulture (Okučani), Dom kulture (Stara Gradiška) • Velik broj udruga civilnog društva (365) • Visoka pokrivenost područja LAG-a širokopojasnim internetom	• Nedovoljno razvijena proizvodnja proizvoda s visoko dodanom vrijednošću • Nezaposlenost • Značajan udio mladih i žena u ukupnoj nezaposlenosti • Neiskorišteni prirodni i kulturno-povijesni resursi područja – nedovoljna prepoznatljivost • Nedostatak promidžbe zaštićene nematerijalne baštine područja (nacionalna i svjetska baština) • Usitnjenost poljoprivrednih površina • Zastarjela mehanizacija i način obrade poljoprivrednog zemljišta – konvencionalna poljoprivreda • Nedostatak hidromelioriranih poljoprivrednih površina • Velik broj poljoprivrednih površina u državnom vlasništvu • Nedovoljno poticanje razvoja ekološke i integrirane poljoprivredne proizvodnje • Nedovoljan stočni fond • Nedovoljno iskorištena gastronomska ponuda vezana uz zaštićenu poljoprivrednu proizvodnju i preradu • Neiskorištene mogućnosti razvoja ruralnog turizma temeljenog na prirodnim resursima, kulturno-povijesnoj baštini, sportskoj rekreaciji, lokalnoj gastronomiji, prodaji proizvoda na kućnom pragu • Nedovoljna obrazovanost poljoprivrednih proizvođača, općenito nizak stupanj obrazovanosti stanovnika (većinom srednja stručnja sprema), posebno nezaposlenih - najugroženije žene i mladi • Nedovoljno izgrađena turistička infrastruktura • Nedovoljno smještajnih kapaciteta • Nedovoljna pokrivenost širokopojasnim internetom nekoliko naselja • Nedostatak kadrova za razvoj i implemenatciju projekata • Civilne udruge ovisne o financijskim
--	---

PRILIKE	sredstvima JLS PRIJETNJE
• Područje Parka prirode Lonjsko polje iskoristiti u svrhu edukativnog i ekološkog turizma s područja BPŽ • ESI fondovi – posebno program RR s naglaskom na Mjeru 19 • Nacionalne mjere razvoja poduzetništva te EE/OIE • Unaprijeđenje prometne infrastrukture • Izgradnja komunalne infrastrukture • Izgradnja i opremanje društvene infrastrukture • Unaprijediti sustav za socijalno ugrožene osobe obzirom na porast brojki u većem dijelu područja LAG-a i prilagoditi ga potrebama stanovništva diversifikacijom socijalnih usluga • Izgradnja domova i ulaganja u pružanje usluga za starije i nemoćne osobe • Edukacija organizacija civilnog društva o mogućnostima korištenja sredstava fondova • Jačanje sustava cjeloživotnog obrazovanja • Nacionalne mjere razvoja turizma i turističke infrastrukture te marketinških aktivnosti • Poticanje i promicanje razvoja ekološke poljoprivrede i novih tehnologija vezanih za energiju i očuvanje okoliša • Ulaganja u hidromelioraciju poljoprivrednih površina • Provođenje edukativnih seminara i radionica o održivom razvoju i zaštiti okoliša • Poticanje mladih poljoprivrednika i poduzetnika, ali i žena poduzetnica kroz zapošljavanje i samozapošljavanje • Jačanje postojećih i razvoj novih tradicijskih i zaštićenih proizvoda područja • Rast interesa turističkih emitivnih tržišta za zaštićena područja posebno područja mreže NATURA 2000, te kulturno-povijesne baštine i općenito	• Ograničena financijska sredstva JLS • Visoka financijska ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu • Nedovoljno brzo pokretanje procesa razvoja ruralnih sredina – sporost nadležne administracije s javno-pravnim ovlastima • Provedbeni regulatorni okvir provedbe ESI fondova (OP-i) s naglaskom na PRR, posebno Mjere 19 ne omogućuje adekvatno rješavanje definiranih problema na području LAG-a • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige • Nedostatak odgovarajućih obrazovnih institucija • Stagnacija i pad gospodarske aktivnosti • Česte promjene zakonske regulative • Smanjenje financijskih potpora centralne države • Preskupa financijska sredstva za predfinanciranje i sufinanciranje razvojnih projekata mikro i malog poduzetništva • Nepoznat plan nacionalnih poticajnih mjera u sustavu višegodišnjeg planiranja • Centralizacija u regionalnim i nacionalnim središtima upravljanja • Depopulacija i starenje stanovništva u ruralnim područjima, odlazak mladog i obrazovanog stanovništva u cijeloj regiji • Devastacija prirodne i kulturne baštine • Nedostatak koordinacije između programa i aktivnosti u ruralnim prostorima • Financijska nestabilnost organizacija civilnog društva

selektivnih oblika turizma i smještaja u tradicijskim objektima i na ruralnim područjima (Strategija razvoja turizma RH, razvoj zelenog turizma)

- Razvoj selektivnih oblika turizma (lovni, ribolovni, sportsko-rekreacijski)
- Prenamjena poljoprivrednih aerodroma u sportske i turističke aerodrome
- Privlačenje mladih osoba na područje LAG-a i poticanje na ostanak i zasnivanje obitelji na području LAG-a

4. Opis ciljeva LRS te integriranog i inovativnog karaktera LRS uključujući jasne i mjerljive pokazatelje za izlazne pokazatelje ili rezultate

4.1 Vizija, ciljevi i prioriteti razvoja LAG-a „Zapadna Slavonija“

Razvojna vizija LAG-a „Zapadna Slavonija“ zasniva se na nalazima osnovne analize (značajki područja) i SWOT analize te prepoznatih razvojnih mogućnosti ali i ograničenja. Dugoročna razvojna vizija područja LAG-a „Zapadna Slavonija“ ujedno je usklađena prvenstveno s ciljevima LEDAER-a i međusektorskim ciljevima kojima se želi doprinijeti svim fokus područjima zajedničke politike ruralnog razvoja Europe kao i provedbi Mjere 19 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. U definiranju vizije i strateških razvojnih ciljeva lokalne razvojne strategije posebno se naglasila potreba održivog upravljanja razvojnim resursima u svrhu jačanja konkurentnosti gospodarstva, te valorizacija i očuvanje prirodnih resursa i kulturno-tradicijskog nasljeđa. U konačnici, razmišlja se o inovativnom pristupu lokalnom razvoju putem angažiranja i poticanja poduzetničkih aktivnosti ljudskih resursa odnosno, razvoja ljudskog kapitala u smislu jačanja lokalne zajednice.

Uz navedeno, pri planiranju strateških ciljeva, skupština LAG-a i šira zajednica vodili su se osmišljavanjem kako, u okviru zadanih parametara ponuđenih tipova operacija za provedbu strategije, postići:

- najbolje moguće korištenje razvojnih potencijala svih razvojnih resursa (endogeni potencijali) na načelima održivog razvoja (koji uključuju ljudske resurse, prirodnu i kulturnu baštinu, prostorne resurse, klimatske uvjete, gospodarske resurse i tradicijska znanja i vještine te lokalne i regionalne institucije i organizacije koje su potpora razvoju);
- maksimizaciju uključivanja ciljnih skupina iz osjetljivih slojeva društva, koji su manje aktivni i vidljivi u društvenom razvoju zajednice, a posebno u gospodarstvu; posebno onih koji imaju velika znanja, vještine i originalne razvojne ideje te spremnost na suradnju, u svrhu prevladavanja isključenosti, rodne i generacijske nejednakosti;
- stvaranje novih radnih mjesta u svrhu zaustavljanja depopulacije i trenda starenja lokalnih zajednica ali i društveno-ekonomski razvoj i povećanje kvalitete života na području;
- razvoj međusektorske i projektne suradnje i parterske integracije kako različitih sektorskih razvojnih dionika tako i različitih razvojnih dionika unutar jednog razvojnog gospodarskog sektora a u svrhu razvoja novih usluga i proizvoda te razmjene znanja i vještina.

Osmišljavanje strateških razvojnih ciljeva vodilo se i usklađenosti s prioritetima Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. koji su usklađeni s prioritetima drugog stupa (ruralni razvoj) Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije, a to su:

1. poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (razvoj baza podataka u ruralnim područjima; jačanje veza između poljoprivrede, šumarstva i znanstvenog sektora) (*op.a. kojem LRS indirektno doprinosi samim djelovanjem LAG-a putem provedbe aktivnosti podmjera 19.3 i 19.4*)
2. jačanje održivosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija te davanje potpore održivom upravljanju šumama;
3. promicanje organizacije prehrambenog lanca, dobrobiti životinja i upravljanja rizicima u poljoprivrednom sektoru;
4. obnavljanje, očuvanje i jačanje poljoprivrednih i šumskih ekosustava (bioraznolikost, voda, tlo);
5. promicanje učinkovitog korištenja resursa (vode i energije) i davanje potpore prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika (korištenjem obnovljive energije, smanjenjem emisija stakleničkih plinova, očuvanjem i pohranjivanjem ugljika);
6. promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj (jednostavnije otvaranje radnih mjesta, promicanje lokalnog razvoja, pojačana dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija), a koji su ujedno usklađeni s tri razvojna cilja ZPP-a:
 1. poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju
 2. osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora
 3. postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta.

Uzimajući u obzir navedeno, članovi LAG-a „Zapadna Slavonija“ i šira zajednica smatrali su kako je dosadašnja razvojna vizija LAG-a u potpunosti usklađena sa smjernicama za izradu i provedbu lokalne razvojne strategije do 2020-te godine i jasno navodi smjer njezine realizacije:

LAG-a „Zapadna Slavonija“ je ruralno područje sa konkurentnim i održivim gospodarstvom, čistom i nezagađenom prirodom i prepoznatljivim kulturnim identitetom. LAG svoj napredak temelji na zajedništvu i aktivnim sudjelovanjem svakog građanina u životu zajednice.

U planiranju aktivnosti za postizanje vizije a time i provedbu LRS te kreiranje razvojnih ciljeva LAG „Zapadna Slavonija“ vodio se i načelima LEADER-a odnosno CLLD-a za razdoblje 2014.-2020. prvenstveno usmjerenom na inovacije i postizanje planiranih rezultata koji donose trajne i vidljive promjene. Načela kojima se u pripremi i planiranju provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom su:

- Razvoj utemeljen na definiranim značajkama, potrebama i mogućnostima lokalnog područja
- Strategija je u potpunosti izrađena prema stvarno iskazanim potrebama lokalnih razvojnih dionika implementacijom pristupa odozdo prema gore
- Tijekom izrade LRS posebna pažnja je posvećena jačanju javno-privatnog partnerstva odnosno integraciji LAG-a kao nositelja razvoja lokalnog područja, te razvoju i definiranju inovativnog, integriranog i multisektorskog pristupa lokalnom razvoju, umrežavanju i suradnji te

- Načinu programiranja isporuke projekata putem odabira od strane samog LAG-a (decentraliziran pristup lokalnom razvoju)

Za realizaciju vizije, a temeljem dugotrajnih konzultacijskih procesa kako sa članovima tako i sa širom javnosti, LAG „Zapadna Slavonija“ odlučio se za nekoliko prioriternih, glavnih **razvojnih tema odnosno općih ciljeva LRS**, a to su prvenstveno:

- Povezivanje tradicije i inovativnosti u razvoju novih proizvoda i usluga kojima se planira doprinijeti povećanju svijesti stanovništva i razvojnih dionika o značaju nasljeđa
- Razvijati proizvodnu, turističku i rekreacijsku ponudu zasnovanu na održivom korištenju kulturno-povijesne, tradicijske i prirodne baštine
- Razvijati međusektorsko i strukovno povezivanje u razvoju proizvoda i usluga te razvijati društvenu i komunalnu infrastrukturu

Očekivani učinci općih ciljeva su prvenstveno: jačanje prepoznatljivosti područja, jačanje svijesti stanovnika i razvojnih dionika o vrijednosti ovog prostora, doprinos općem gospodarskom razvoju te doprinos općem povećanju kvalitete života na području LAG-a.

Opći ciljevi LRS ostvaruju se putem specifičnih ciljeva odnosno strateških razvojnih ciljeva LAG-a do 2020-te godine:

1. Razvoj ruralnog gospodarstva na održiv način u svrhu jačanja prepoznatljivosti LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini
2. Razvoj kvalitete života jačanjem potporne infrastrukture i kohezije lokalnih razvojnih dionika unutar i izvan područja LAG-a

Vodeći se svim navedenim smjernicama, LAG „Zapadna Slavonija“, metodom odozdo prema gore, definirao je prioritetne tipove operacija i mjere koji su doveli do definiranja strateških (specifičnih) ciljeva, shematski sažeto prikazano:

Prioritetni tipovi operacija u programskom razdoblju 2014.-2020.	Prioritetne Mjere u programskom razdoblju 2014.-2020.	Strateški razvojni ciljevi LAG-a u programskom razdoblju 2014.-2020.
TO1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	M1.1 Potpora razvoju konkuretno poljoprivrede i šumarstva	SC1 Razvoj ruralnog gospodarstva na održiv način u svrhu jačanja prepoznatljivosti LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini
TO 1.1.4 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava		
TO2.1.2 Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo	M2.1 Potpora razvoju rekreacijske i opće društvene infrastrukture	SC2 Razvoj kvalitete života jačanjem potporne infrastrukture i kohezije lokalnih razvojnih dionika unutar i izvan područja LAG-a
TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a	M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)	
TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije		

4.2 Ciljevi, mjere i tipovi operacija LRS za područja LAG-a temeljeni na mogućnostima PRR 2014 – 2020

Strateški cilj 1 ⁵		Razvoj ruralnog gospodarstva na održiv način u svrhu jačanja prepoznatljivosti LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini	
Obrazloženje cilja			
Analiza stanja te razvojnih potreba i potencijala područja LAG-a „Zapadna Slavonija“ ukazala je na činjenicu kako je osnovni razvojni potencijal područja poljoprivredni sektor ali i prerada drveta. Područje LAG-a ima velike poljoprivredne i šumske površine (32,24% površine) koje su tradicionalno bile glavni resurs za razvoj gospodarstva. Također, poljoprivredni razvojni resurs relativno je neiskorišten jer se u sustavu poljoprivrednih poticaja vodi samo 48,55% poljoprivrednih površina. LAG je područje diversificirane poljoprivredne proizvodnje koja se zasniva i na njegovoj krajobraznoj raznolikosti, a što je razvidno i iz činjenice velike usitnjenosti poljoprivrednih površina (51,75% PG-a obrađuje površine manje od 3 ha). Cijelo područje ima sve prirodne preduvjete za razvoj ratarstva no više u svrhu proizvodnje stočne hrane, dok su mu, radi blage brdovitosti, daleko veće prednosti u razvoju voćarstva. Ovo je i tradicionalno stočarski kraj, no broj stoke se smanjuje iz godine u godinu, posebno goveda i svinja. Prostor LAG-a bio je pogođen ratnim događanjima koja su negativno utjecala na gospodarski razvoj što je razvidno iz gospodarskih trendova ali i iz populacijske slike koju karakterizira odseljavanje i starenje stanovništva (npr. samo 9,33% nositelja PG-a je mlađe od 40 godina), posebno u ruralnim naseljima. Poljoprivreda sve više postaje sekundarna djelatnost te uz turizam, počinje stvarati dodatne a ne primarne prihode. Aktivnostima unutar ovog cilja želi se doprinijeti revitalizaciji poljoprivrede a posebno omogućiti opstanak mladih u seoskim sredinama.			
Očekivani rezultati		• Rast zaposlenosti u poljoprivredi, šumarstvu i s njima povezanim prerađivačkim djelatnostima za 2 zaposlena • Rast broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) za 38 projekata • Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 256.689,81 EUR • Razvoj 23 mala poljoprivredna gospodarstva	
Predviđena financijska alokacija do 2023.		➤ 66,09% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (601.689,81 EUR) Ukupno SC1: 50,36% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)	
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), CMES/CMEF			
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	
601.689,81 EUR	38	2	
Izvor informacija	Izvješća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“		
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR 2014.-2020.			

⁵ Izmjena je provedena sukladno nacionalnoj regulativi za provedbu LEADER/CLLD-a, Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju s pripadajućim Aneksom te radi kašnjenja provedbe LRS i promjene interesa korisnika radi izmjena okvira provedbe na nacionalnoj razini.

Broj i naziv prioritetne Mjere (aktivnosti)	Sukladnost s Mjerom PRR	Broj i naziv tipa operacije (TO) za provedbu Mjere	Sukladnost s tipom operacije iz PRR				
M1.1 Potpora razvoju konkurentne poljoprivrede i šumarstva	4	TO 1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	4.1.1				
	6	TO 1.1.4 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	6.3.1				
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR			2				
			2A				
Prioritetna Mjera (aktivnost) 1.1	Potpora razvoju konkurentne poljoprivrede i šumarstva						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	Putem ove Mjere i pratećih tipova operacija za njezinu provedbu LAG će sufinancirati ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala ukupna učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava te smanjio utjecaj klimatskih promjena i povećala njihova konkurentnost. Naime, na području LAG-a opstojnost poljoprivredne proizvodnje je upitna, većinom se njom bave osobe treće životne dobi (33,48% nositelja PG-a starije je od 65 godina, 11,85% nositelja starije od 60 godina) što ukazuje na neodrživost poljoprivrede u budućnosti. LAG će usmjeriti svoje aktivnosti na jačanje proizvodnje ali i na poticanje bavljenja poljoprivredom mlađe populacije. Kako se poljoprivreda u LAG-u zasniva većinom na malim PG-ima, LAG će posebno usmjeriti operacije prema njihovom jačanju i održivosti.						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.1	Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2020. (i broj projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	10	15	13
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (%, 19.2)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	16,48	28,20	21,42
Napomena:	Detaljna razrada strateškog cilja te prioritetnih mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators, ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti) nalazi se u Dodatku 3.i Dodatku 5.						

Strateški cilj 2 ⁶		Razvoj kvalitete života jačanjem potporne infrastrukture i kohezije lokalnih razvojnih dionika unutar i izvan područja LAG-a	
Obrazloženje cilja			
Rekonstrukcijom i izgradnjom male infrastrukture u ruralnim područjima stvaraju se preduvjeti za poticanje društveno-gospodarskog rasta i zaustavljanje negativnog depopulacijskog trenda. Udaljenosti od gospodarskih središta i usluga s ograničenim lokalnim sadržajima stvaraju dodatne izazove. Ulaganja putem ovih mjera imaju za cilj ublažiti neke od tih poteškoća osobito nedostatak pristupa uslugama i infrastrukturi, kao što su ulaganja razvoj kulturnih, sportskih sadržaja i sadržaja za slobodno vrijeme.			
Očekivani rezultati	• Rast broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) za 13 projekata • Rast zaposlenosti putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz ESI OP – RR 2014.-2020. za 2 zaposlena • Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijednim uslugama/infrastrukturom za 40% • Jačanje veza između LAG-ova i različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem i implementacijom 2 projekata suradnje na nacionaloj i međunarodnoj razini • Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja putem provedbe min. 15 aktivnosti usmjerenih poticanju općeg lokalnog razvoja, u koje je uključeno min. 150 sudionika • Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije, malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina putem provedbe min. 21 animacijsko-edukacijskih aktivnosti koje uključuju min. 210 sudionika		
Predviđena financijska alokacija do 2023.	➤ 33,91% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (308.660,19 EUR) ➤ 100% (koji čini 5% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.3 (45.517,50 EUR) ➤ 100% (koji čini 15% podmjere 19.3 + 25% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.4 (238.966,88 EUR) Ukupno SC2: 49,64% (593.144,57 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), CMES/CMEF			
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjera 19.2/	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz podmjere	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz	

⁶ Izmjena je provedena sukladno nacionalnoj regulativi za provedbu LEADER/CLLD-a, Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju s pripadajućim Aneksom te radi kašnjenja provedbe LRS i promjene interesa korisnika radi izmjena okvira provedbe na nacionalnoj razini.

19.3 i 19.4 PRR 2014-2020 (javni rashodi)		19.2/19.3 PRR 2014-2020		podmjere 19.4 PRR 2014-2020				
593.144,57 EUR		13		2				
Izvor informacija		Izvješća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“						
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR 2014.-2020.								
Broj i naziv prioritetne Mjere (aktivnosti)	Sukladnost s Mjerom PRR	Broj i naziv tipa operacije za provedbu Mjere				Sukladnost s tipom operacije iz PRR		
M 2.1 Potpora razvoju rekreacijske i opće društvene infrastrukture	7	TO2.1.2 Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu				7.4.1		
M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD	19	TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a				19.3.1/19.3.2		
	19	TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije				19.4		
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR				1		6		
				1A	1B	1C	6A	6B
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1		Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Prioritetna Mjera (aktivnost) 2.1		Potpora razvoju rekreacijske i opće društvene infrastrukture						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)		Cilj provedbe operacija u okviru ove mjere je poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim sredinama, doprinos atraktivnosti sela i njegovom razvojnom potencijalu za druge aktivnosti te poticanje rasta i društveno - ekonomske održivosti. Također, ova mjera omogućiti će ulaganja u povećanje kvalitete života stanovnika razvojem opće društvene i rekreacijske infrastrukture u malim ruralnim naseljima za koju matične jedinice lokalne samouprave, radi malih izvornih prihoda, ne mogu naći sredstva u svojim proračunima. Ova mjera je direktno povezana s mjerom 2 cija 1 jer predstavlja direktnu nadopunu posebno aktivnostima vezanim uz nepoljoprivredna ulaganja na poljoprivrednim gospodarstvima te turizam.						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1		Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Vremensko razdoblje za		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.

provedbu aktivnosti do 2020.(i broj projekata)	N/A	N/A	0	0	1	0	10
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , 19.2)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	3,52	0	30,39
Prioritetna Mjera (aktivnost) 2.2	Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	LAG je lokalno partnerstvo javnih i pritavnih socioekonomskih interesnih skupina čiji predstavnici zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području. Stoga je iznimno važno djelovati na njihovo jače povezivanje te povećanje znanja i vještina u svrhu njihova sinergijskog djelovanja. Također, ova mjera, kao potporna mjera provedbi LRS u njezinoj ukupnosti, omogućuje implementaciju aktivnosti jačanja kapaciteta svih razvojnih dionika o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života. Članove LAG-a, volontere i zaposlenike, potrebno je dodatno usavršavati kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli odgovoriti na potrebe zajednice. Velik broj udruga na području LAG-a omogućuje njihovo jaložnje i uključivanje u socijalno-gospodarski razvoj područja. Prilikom razvoju predstavlja i bogata ponuda dodatnih oblika obrazovanja stanovništva čime se jača demografska slika stanovništva. LAG će, svojim djelovanjem putem projekata suradnje omogućiti platformu za razmjenu znanja i vještina te iskustva i primjera dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti, posebno razvoja dopunskih djelatnosti poput turizma te proizvoda s višom dodanom vrijednošću što će omogućiti jačanje održivosti gospodarstva ali i ostanak mladih na području LAG-a „Zapadna Slavonija“.						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.2	Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“, projektni partneri u projektima suradnje						
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2020.; 2 realizirana projekta suradnje (19.3)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	0	1	1
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , za 19.3)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	0	34	66
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , za 19.4)	N/A	N/A	0	25	25	25	25
Napomena:	Detaljna razrada strateškog cilja te prioriteta mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators, ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti) nalazi se u Dodatku 4.i Dodatku 5.						

4.3 Opis mjera uključujući definiranje korisnika, kriterija prihvatljivosti

Detaljan opis Mjera, definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti, kako je navedeno u prethodnom poglavlju u dijelu Napomena, nalazi se u Dodacima 3., 4., i 5.

4.4 Opis tema planiranih projekta suradnje i način odabira projekata suradnje

Suradnja uključuje razmjenu dostignuća, iskustava i znanja između LAG-ova u drugih lokalnih razvojnih dionika ruralnih područja unutar EU. Ono se također odnosi na transfer dobre prakse, diseminaciju inovativnosti i razvijanje na temelju znanja stečenog na lokalnom ruralnom razvoju. LAG će djelovati unutar 2 oblika suradnje – institucionalnim umrežavanjem putem mreža LAG-ova na razini RH, putem Nacionalne mreže za ruralni razvoj, ali i putem ELARD-a (EU LEADER mreže) te ENRD-a (provedba u okviru TO 2.2.2); te umrežavanjem putem projektne suradnje LEADER grupa provedbom zajedničkih projekata sa drugim LAG-om, ili sa grupom koja ima strateški pristup ruralnom razvoju u drugoj regiji, državi članici, ili čak u nekoj trećoj zemlji. Projekti suradnje koji će se provoditi putem projekata suradnje (tip operacije 2.2.1) nisu samo jednostavno izmjenjivanje iskustava, već oni moraju uključivati konkretne zajedničke projekte idealno vođene unutar zajedničke strukture.

Dva su oblika suradnje koji se provode u okviru provedbe LRS: međuregionalna suradnja koja obilježava suradnju između različitih ruralnih područja unutar država članica ili između LEADER grupa, i također je otvorena za ostale lokalne grupe koje koriste sličan participativan pristup; i transnacionalna suradnja obilježava suradnju između LEADER grupa iz najmanje dvije države članice, ili suradnju sa grupama iz trećih država koje prate sličan pristup.

LAG „Zapadna Slavonija“ planira umrežavanje sa LAG-ovima na području RH i EU na temama usmjerenim:

- ✓ jačanju kapaciteta dionika u poljoprivrednoj djelatnosti, primjenu inovacija i novih tehnologija, znanja i vjetina, u cilju uspostave održivih kratkih lanaca nabave te jačanja promocija proizvoda, posebno onih s dodanom vrijednosti, pri čemu će se veći naglasak dati na uključivanje žena, mladih i osoba treće životne dobi;
- ✓ razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti na PG-ima i to s naglaskom na razvoj ruralnog turizma (selektivnih oblika turizma) i s njime povezanim djelatnostima, posebno u područjima pod NATURA 2000, pri čemu će se također dati naglasak na uključivanje osjetljivih skupina društva.

Navedene teme definirane su nalazima analize stanja i SWOT analize te identifikacije potreba i mogućnosti za daljnji razvoj. Povezivanje, sinergijsko djelovanje u razvojnim procesima, razmjena znanja i iskustava od ključne su važnosti. LAG planira provedbu 2 projekata suradnje – 1 na nacionalnoj (uz mogućnost povećanja na 2), 2. na međunarodnoj razini (opcionalno, ovisno o kapacitetima LAG-a i zadaćama provedbe LRS). Odluku o ulasku u projekt suradnje, kroz detaljno elaboriranje i prikazivanje rezultata implementacije, moraju podržati članovi Upravnog odbora LAG-a. Upravni odbor će direktno sudjelovati u pripremi projekta suradnje, osiguravajući kvalitetni obuhvat i visoku razinu kvalitete predmetnog projekta. Prilikom ulaska u projekte suradnje, obavezno je potpisivanje Sporazuma o suradnji sa odabranim LAG-om, u kojemu se jasno navode zadaci, prava i obaveze svakog od partnera. Shematski prikaz pripreme i provedbe projekata suradnje⁷:

⁷ Napomena: Postupak pripreme i provedbe projekata suradnje sukladan je regulatornom okviru za provedbu LEADER/CLLD-a.

4.5 Inovativan i integrirani karakter Strategije

LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“ izrađena je putem provedbe metodologije *odozdo prema gore* i strukturirana je na način kako međusobne sukladnosti svakog od programiranih ciljeva, pripadajućih mjera (aktivnosti) te provedbenih tipova operacija, što je razvidno kroz kumulativne doprinose fokus područjima PRR, tako i maksimizaciji doprinosa horizontalnim, međusektorskim ciljevima – poticanju inovacija s posebnim naglaskom na očuvanje okoliša te prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena. Međusektorski ciljevi prožeti su kroz cijelu LRS.

Inovativan karakter Strategije

Sve aktivnosti koje se potiču ne smiju imati štetan utjecaj na okoliš. Aktivnosti SC 1 zasnivaju se na analizi značajki područja, odnosno analizi razvojnih mogućnosti, komparativnih prednosti te mogućih ograničenja. Odabirani tipovi operacija u funkciji su daljnjeg jačanja ključnog razvojnog sektora – poljoprivrede za čije jačanje postoji realna razvojna osnova odnosno potencijal, ujedno, potičući razvoj na poljoprivrednim gospodarstvima kroz očuvanje prirodne i kulturne baštine. Svim operacijama odnosno provedbenim aktivnostima potiče se primjena inovacija u poljoprivredi i prerađivačkim djelatnostima naslonjenim na ovaj sektor, posebno kroz pružanje mogućnosti sufinanciranja nabave novih tehnologija te primjene novih proizvodno-prerađivačkih metoda, na troškovno učinkovit način koji osigurava gospodarsku održivost razvojnih dionika. Nabava moderne tehnologije doprinijet će razvoju konkurentnijeg poljoprivrednog sektora. Putem SC 2 razvoj područja LAG-a usmjerava se na pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, kroz ulaganja u društvenu infrastrukturu pri čemu će ih učiniti dostupnijima ruralnom i ostalom stanovništvu. Aktivnostima unutar ovog cilja potaknut će se razvoj dodatnih usluga u ruralnim prostorima i izgradnja manje lokalne infrastrukture koja mora biti temeljena na inovativnim pristupima pružanja usluga za lokalno stanovništvo. Kroz projekte koji se planiraju provoditi vrednovat će se inovativan pristup rješavanju lokalnih problema koji predviđaju dugotrajna rješenja. SC 2 potiče razmjenu informacija te stjecanje novih znanja i vještina, naglasak će uvijek biti dan uvođenju novih metoda i tehnologija, ali posebno će se vrednovati inovativne ideje revitalizacije tradicijske baštine u svrhu jačanja gospodarskog razvoja i opće kvalitete života temeljene na očuvanju baštine i jačanju lokalnog identiteta. Tematska područja suradnje kojima

se LAG planira baviti orijentirana su upravo na socijalnu inkluziju i inovativne pristupe u rješavanju problema ranjivih skupina društva (s naglaskom na mlade i žene). Razvidno je kroz kriterije odabira projekata kako je LAG stavio velik naglasak upravo na primjenu inovacija u svim projektima koji se planiraju realizirati putem provedbe LRS.

Zaštita okoliša

Prostor LAG-a „Zapadna Slavonija“ visoko je vrijedno prirodno područje s velikim prostorima u mreži NATURA 2000. Provedbom aktivnosti unutar SC1/SC2 LAG će poticati ulaganja koja su okolišno prihvatljiva i održiva, imaju pozitivan utjecaj na okoliš i uvode tehnologije i procese koji omogućuju opće poboljšanje okoliša te biološke raznolikosti. LAG će informirati i animirati sve lokalne razvojne dionike, posebno prijavitelje projekata za realizaciju LRS za uporabu tehnologija i zahvata koji koriste materijale koji nisu štetni za okoliš, prihvatljivi su za ljude i okolinu. Isto se odnosi i na razvoj društvene infrastrukture u okviru SC2 u kojoj će se poseban naglasak dati poticanju provedbe postupaka tzv. „zelene nabave“. Poseban naglasak u postizanju očekivanih rezultata SC2 biti će izgradnja svijesti te prijenos znanja i vještina o tehnologijama i metodama koji čuvaju opći okoliš te posebno pridonose poboljšanju bioraznolikosti područja.

Prilagodba i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena

Mjerama energetske učinkovitosti, poticanje korištenja OIE te smanjenje emisija metana u stočarskoj proizvodnji koje se predviđaju provedbom LRS (SC1) doprinosi se ublažavanju negativnih posljedica klimatskih promjena. Ulaganja u okviru potpora uvođenja novih tehnologija i procesa u poljoprivredi (prvenstveno usmjerenih na restrukturiranje gospodarstva) omogućit će lakšu prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena unutar ruralnog prostora kroz smanjenje emisije štetnih tvari. Zahvati koji se odnose na očuvanje bioraznolikosti imaju pozitivan utjecaj na klimatske promjene, a pri tome se koriste i alati za informiranje stanovništva o vrijednosti područja u okviru NATURA 2000 (SC1/SC2). Kroz razvoj lokalne infrastrukture unutar (SC2), prednost se daje opremi i zahvatima koji su otporniji na klimatske promjene. Poticanjem zajedničkih projekata potiče se razvoj zajedničke logistike, skladištenja i prijevoza čime se direktno smanjuje emisija ugljičnog dioksida u atmosferu. SC2 osigurava da se kroz razvojne mehanizme prijenosa znanja i informacija potiče provedba projekata koji doprinose smanjenju štetnog utjecaja poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene i dodatno educira stanovništvo o potrebi ublažavanja klimatskih promjena i utjecaju poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene.

Integrirani i višesektorski razvoj područja LAG-a postiže se kroz kombinaciju tipova operacija koje se planiraju provoditi, a imaju pozitivan međusobni odnos. Integriranim aktivnostima kojima se postižu ciljevi razvoja područja LAG-a povezuju se lokalni proizvođači i pružatelji usluga, udružuju se vertikalno i horizontalno kako bi zajednički nastupili na tržištu. Veća zastupljenost proizvoda na tržištu zahtjeva dodatna ulaganja u podizanje kvalitete i konkurentnosti proizvoda, a za postizanje veće konkurentnosti, potrebno je ulagati u modernizaciju i opremanje proizvodnih pogona uz poštivanje odredbi zaštite okoliša i pozitivnog utjecaja na klimatske promjene. Ulaganjima u potpurnu, rekreacijsku i društvenu, infrastrukturu povećava se kvaliteta života stanovnika ali i opća prepoznatljivost i vrijednost područja LAG-a „Zapadna Slavonija“.

4.6 Usklađenost sa nadređenim strateškim dokumentima (ŽRS, PRR)

Usklađenost ciljeva sa prioritetima i fokus područjima (a time i ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike RH i EU) Programa ruralnog razvoja navedena je u poglavlju 4.2, dok je usklađenost mjera i tipova operacija dodatno detaljno prikazana u Dodacima 3., 4.. Nadređeni

strateški razvojni dokument županijske razine kojemu direktno doprinosi LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“ je Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2016.-2020. Doprinos LRS mjeri se putem indikatora isporuka (*outputa*) na razini mjera kojima se kumulativno mjeri ostvarenje rezultata postizanja strateških ciljeva (indikator rezultata).

SC LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“	Prioritetna mjera (aktivnost) LAG-a „Zapadna Slavonija“	Prioritet/Fokus područje PRR /poveznica ZPP/Europa 2020	Strateški razvojni cilj ŽRS BPŽ 2016.-2020.
SC1 Razvoj ruralnog gospodarstva na održiv način u svrhu jačanja prepoznatljivosti LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini	M1.1 Potpora razvoju konkurentne poljoprivrede i šumarstva	2/2A	SC2 Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa;
SC2 Razvoj kvalitete života jačanjem potporne infrastrukture i kohezije lokalnih razvojnih dionika unutar i izvan područja LAG-a	M2.1 Potpora razvoju rekreacijske i opće društvene infrastrukture	6/6B	SC1 Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života; SC3 Razvoj komunalne i prometne infrastrukture poštujući načela održivog razvoja i zaštitu biološke raznolikosti
	M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)	1/1A,1B,1C; 6/6A/6B	SC1 Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života

4.7 Opis odabira projekata na razini LAG-a

Metodologija odabira projekata na razini LAG-a temeljem provedbe osmog načela CLLD pristupa lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (decentralizirani pristup provedbe lokalnog razvoja) detaljno se definira internim procedurama organizacije koje odobrava Upravni odbor LAG-a. Temelj za decentraliziran postupak upravljanja javnim sredstvima iz podmjere 19.2 PRR od strane LAG-a, odnosno odobrenje projekata krajnjih korisnika (nositelja projekata), predstavlja nacionalni regulatorni okvir za provedbu LEADER/CLLD-a (u daljnjem tekstu: Pravilnik), Ugovor za provedbu LRS s pripadajućim Aneksom i slijedni Sporazum o suradnji u izvršavanju delegiranih administrativnih provjera s pripadajućim prilogom, koji sklapaju LAG i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje: APPRRR), a kojim su definirane funkcije i odgovornosti LAG-a i APPRRR-a te važećim Smjernicama za provedbu postupka odabira projekata objavljenim od strane APPRRR-a. U ovom poglavlju okvirno je opisan postupak odabira projekata koji se, sažeto, sastoji od sljedećih aktivnosti:

Priprema i objava LAG Natječaja

LAG administratori (stručna služba odnosno ured LAG-a uz ev. potporu vanjskih suradnika, prema potrebi) pripremaju dokumentaciju koja minimalno sadrži: predmet, svrhu i iznos raspoloživih sredstava LAG Natječaja; uvjete prihvatljivosti nositelja projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti troškova i dokumentaciju; kriterije odabira projekata i dokumentaciju za ocjenu usklađenosti projekta s kriterijima; prag prolaznosti; prihvatljive i neprihvatljive troškove; detaljni postupak odabira projekata; visinu i intenzitet potpore (s jasno definiranim uvećanjima); način, uvjete i rokove prijave projekta; rokove i uvjete za podnošenje prigovora te popis priloga i obrazaca. Dokumentacija natječaja sadržavati će i druge dokumente poput vodiča za korisnike i sl. Nakon odobrenja ukupne natječajne dokumentacije od strane nadležnog tijela LAG-a, LAG Natječaj, s pripadajućim obrascima, priložima, vodičima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici LAG-a. Obzirom na regulatorni okvir za provedbu podmjere 19.2 od strane nadležnog tijela - natječaj za dodjelu sredstava za pojedini tip operacije raspisuje se samo ukoliko je APPRRR na nacionalnoj razini raspisala najmanje jedan natječaj za tip operacije sukladan tipu operacije LAG-a. Poziv se objavljuje i na funkcionalnim i operativnim mrežnim stranicama svih članova LAG-a te se javnost izvješćuje preko tiskanih i drugih medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Detaljna provedba biti će propisana samim natječajem, dok će, u prije i u vrijeme njegova trajanja, LAG provoditi animacijske aktivnosti kako bi korisnike što kvalitetnije pripremio za prijave.

Podnošenje, zaprimanje i stvaranje prijavnog dosjea projekta te administrativna kontrola; ocjenjivanje i odabir projekata

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a. Način podnošenja prijave projekata jasno će biti naznačen u LAG Natječaju. Otvaranje prijave projekata pristiglih na LAG natječaj obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje Skupština LAG-a. Povjerenstvo čini njegov Predsjednik te LAG administratori.

Nakon zaprimanja prijava provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu (tzv. Analiza 1) u postupku odabira projekata za provedbu LRS. Tijekom ove faze, LAG može zatražiti i nadopunu dokumentacije dostavljene od strane nositelja projekata koji su se prijavili na natječaj. Cilj 1. faze je provjera: potpunosti prijave, prihvatljivosti nositelja projekta te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon administrativne provjere, započinje 2. faza (Analiza 2) koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijave od strane Ocjenjivačkog odbora kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a, a koja se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i kriterijima odabira definiranim LRS. Rezultat ovih analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na odlučivanje Upravnom odboru LAG-a. Upravni odbor, zatim, provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi te provjere sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, nositelji projekata imaju mogućnost prigovora Nadzornom odboru LAG-a. Odluke Nadzornog odbora moraju biti jasne i konačne i ne mogu ni na koji način biti promijenjene od strane UO LAG-a. U slučaju da je prigovor prihvaćen, prijava projekta se vraća u administrativnu obradu.

Popis projekata koji su odabrani od strane LAG-a biti će objavljen na mrežnoj stranici LAG-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata. Objava uključuje najmanje sljedeće podatke: naziv nositelja projekta, naziv projekta i njegov kratak opis, intenzitet potpore i iznos potpore.

Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini LAG-a, sva postupovna dokumentacija i odluke o odabiru dostavljaju se na natječaj APPRRR-a za provedbu LRS, putem AGRONET-a, pri čemu, LAG podnosi Zahtjev za potporu za svaki pojedinačni odobren projekt. APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a s

kriterijima navedenim u LRS i LAG Natječajem, te, nakon provedenih provjera, donosi Odluku o dodjeli sredstava za svaki pozitivno ocijenjeni Zahtjev za potporu.

Lista potvrđenih i odobrenih projekata od strane APPRRR-a objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a „Zapadna Slavonija“.

5. Opis uključenosti lokalnih dionika u izradu LRS

Proces izrade LRS LAG-a započeo je u rujnu 2015. godine i trajao sve do ožujka 2016. godine, a temeljen je na osnovnim načelima CLLD pristupa koji je korišten u izradi:

- Razvoj utemeljen na značajkama lokalnog područja – kroz izrađenu osnovnu analizu područja utvrđene su prilike, prijetnje, snage i slabosti područja koje obuhvaća LAG te su odabrani ciljevi razvoja koji se temelje na maksimiziranju snaga i na otklanjanju slabosti koje se pojavljuju uz korištenje prilika vanjskog okruženja.
- Pristup odozdo prema gore – metodologija koja je korištena u izradi LRS počiva na uključivanju širokog kruga zainteresiranih dionika u proces izrade i to putem javnih savjetovanja, intervjua, održavanjem info-dana.
- Uspostavljanje lokalnih partnerstva (LAG) – LAG je uspostavljen i funkcionalan te u svom radu poštuje načela LEADER/CLLD pristupa, odluke se donose većinom glasova, postoji zastupljenost svih sektora/predstavnika područja LAG-a te se kontinuirano radi na uspostavljanju daljnjih partnerstva – kako unutar LAG-a tako i van granica LAG-a.
- Inovativan pristup lokalnom razvoju – ciljevi, aktivnosti i tipovi operacija koji su definirani kroz LRS sadrže inovativne pristupe u razvoju ruralnog područja LAG-a. Aktivnosti podrazumijevaju nabavu tehnologija i mehanizacije koja se primjenjuje u inovativnih proizvodnim procesima, potiču se akcije koje na inovativan način rješavaju lokalne potrebe i animiraju lokalno stanovništvo.
- Integrirani i multisektorski pristup – ciljevi i aktivnosti međusobno su integrirane te ostvarenje jednog cilja doprinosi boljem i bržem ostvarenju ostalih ciljeva. Posebno se to ogleda u komplementarnosti ciljeva 1,2 i 3, a je cilj 3 je ujedno integriran kao krovni cilj kroz koji se odvija cjelokupna administracija aktivnosti unutar LRS te osigurava efikasna provedba planiranih akcija.
- Umrežavanje i suradnja – Strategijom se potiču aktivnosti umrežavanja – kako na horizontalnoj razini, među pojedinim poljoprivrednim proizvođačima, tako i po vertikalnoj osnovi, povezivanje ponude i potražnje – odnosno proizvođača i kupaca kroz kratke lance opskrbe. Suradnja je usmjerena na oblikovanje i provedbu transnacionalnih i međuteritorijalnih projekata unutar definiranih tematskih područja, a s ciljem povezivanja LAG-ova te stanovništva LAG-a.
- De-centralizirana administracija (isporuka projekata preko LAG-a) – LRS predviđa određena sredstva kojima će financirati projekte sa svog područja. Kriteriji za odabir projekata opisani su u LRS, jasno su definirani i u skladu sa Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija je bila rađena putem konzultacijskih procesa vanjskog stručnjaka i članova Upravnog odbora, dok se u međuvremenu, između sastanaka UO, provodio dodatni konzultacijski proces sa širom javnosti. U proces izrade LRS aktivno su bili uključeni i svi članovi Skupštine kojima je prezentiran proces izrade Strategije, raspravljalo se o ključnim pitanjima oko definiranja ciljeva razvoja, financijske alokacije, mehanizmima provedbe i administracije LRS. Upravni odbor potvrđivao je izrađene nacрте pojedinih poglavlja te konačni nacrt LRS. Stručna služba LAG-a (članovi ureda, volonteri i zaposlenici) sudjelovali su u izradi LRS kroz održavanje i internih konzultacijskih sastanaka sa vanjskim stručnjakom, kao i putem elektroničke i usmene komunikacije te video-konferencijama. Lokalni dionici, stanovnici LAG-a, predstavnici javne i

privatne (gospodarski/civilni) interesne skupine uključeni su u pripremu LRS kroz sudjelovanje na informacijskim sastancima ali i putem web stranice LAG-a te stalnim usmenim konzultacijama od strane izrađivača i stručne službe LAG-a, putem provedenih javnih savjetovanja a posebno kroz postupak prikupljanja projektnih ideja za formiranje Baze projekata. Sistematizirani prikaz izrade LRS obzirom na sastavna poglavlja, sudionike i korištene metode dan je u nastavku. U izradi LRS-a udio žena bio je 28%. U izradi LRS sudjelovalo je 13% predstavnika javnog sektora te 35% predstavnika civilnog i 52% gospodarskog sektora. U postupcima usklađenja LRS sudjelovalo je 50% žena te 10% predstavnika javnog i 90% civilnog i gospodarskog sektora. U izradi prve izmjene LRS sudjelovalo je 43 dionika i to 47% žena; 12% predstavnika javnog sektora te 44% predstavnika civilnog i 44% gospodarskog sektora. U izradi i donošenju druge izmjene LRS sudjelovalo je 43 dionika i to 44% žena, 9% predstavnika javnog sektora te 44% predstavnika civilnog i 47% predstavnika gospodarskog sektora. Popis sudionika u izradi, usklađenju i prvoj izmjeni LRS nalazi se u LAG-u.⁸

Poglavlje / tema	Aktivnosti i korištene metode	Broj sudionika
Određivanje sadržaja strategije i metoda rada	16.10.2015. održan je uvodni sastanak vanjskog stručnjaka sa Predsjednicom LAG-a, voditeljicom i stručnim suradnicima te predstavnicima jedinica lokalne samouprave s područja LAG-a na kojem je dogovoren hodogram izrade strategije, osnovna poglavlja koja će se obrađivati te su određene metode rada. Određeno je da se u izradi Strategije treba animirati čim više sudionika kako bi se postigla ravnomjerna zastupljenost ključnih dionika razvoja LAG-a te LRS izradila kao provedbeni dokument. 16.11.2015. godine održan je sastanak članova Upravnog odbora na kojem je prezentiran prijedlog hodograma i istaknule su se glavne teme koje moraju biti jasno navedene u Strategiji – jasna povezanost osnovne analize, SWOT analize i ciljeva razvoja. Ciljevi moraju odražavati inovativne metode kojima se želi podupirati razvoj područja LAG-a.	30 sudionika
Osnovna analiza i SWOT	U razdoblju od 16.10. do prosinca 2015. godine prikupljali su se ulazni podatci za Osnovnu analizu te se izrađivao prvi nacrt analize. Metode koje su korištene u prikupljanju podataka bili su anketni upitnici za gradove/općine/institucije s područja LAG-a, provedeni su intervjui sa predstavnicima privatnog, javnog i civilnog sektora kako bi se utvrdilo stvarno stanje i pripremili zaključci i ulazni podatci za SWOT analizu. Prvi nacrt osnovne analize prezentiran je Upravnom odboru 10.12.2015. godine. Svi članovi Upravnog odbora analizu su primili unaprijed za pripremu komentara. Temeljem nalaza SWOT analize na sastanku su se pripremili prijedlozi ciljeva razvoja, a temeljem mjera Programa ruralnog razvoja koje	63 sudionika

⁸ Napomena: Temeljem Uredbe (EU) 2016/679 Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) i slijedne nacionalne regulative te Pravilnika Lokalne akcijske grupe (LAG-a) „Zapadna Slavonija“ o zaštiti, nadzoru nad prikupljanjem, obradi i korištenju osobnih podataka, podaci i dokumenti koji sadrže osobne podatke sudionika aktivnosti LAG-a nisu javno dostupni bez pisanog zahtjeva primatelja/treće strane te privole sudionika.

	najbolje zadovoljavaju identificirane potrebe LAG-a. Na sjednici Skupštine LAG-a 10.12.2016. godine prezentirana je razrada i nacrt Osnovne analize i SWOT analize. Članovi su iznijeli svoje komentare koji su ugrađeni u analize. Članovi tematskih radnih skupina sudjelovali su izradi analiza kroz prikupljanje dokumentacije i statističkih podloga i intervju. Nakon izrađene analize, davali su svoje komentare i prijedloge za poboljšanje. Osnovna analiza prošla je javne konzultacije putem Internet portala LAG-a „Zapadna Slavonija“ u razdoblju od 25.01. do 15.02.2016. godine. Zaprimitelj je jedan komentar koji je ugrađen u Osnovnu analizu. Dodatna radionica za članove Upravnog odbora i lokalne dionike na temu <i>Osnovne analize stanja s analizom razvojnih mogućnosti i ograničenja</i> održana je 15.12.2015. godine.	
Definiranje vizije razvoja	Vizija razvoja definirana je temeljem dobivenih ulaznih podataka na sastanku Upravnog odbora 15.12.2015. godine. Članice i članovi Upravnog odbora popunili su anketne upitnike u kojima su davali prijedloge temeljenih razvojnih koncepata, načela razvoja LAG-a te prijedloge vizije. Temeljem dobivenih povratnih informacija izrađena su 3 prijedloga vizije od kojih je jedan prijedlog uvršten u Strategiju.	16 sudionika
Razrada ciljeva	Sastanci tematskih radnih skupina povezanih s raspisivanjem tematskih ciljeva razvoja održanih 15.12.2015. i 22.01.2016. godine. Članovi tematskih radnih skupina, prema zadanom obrascu, definirali su aktivnosti i tipove operacija za provođenje Strategije razvoja LAG-a. Prema dobivenim povratnim informacijama, vanjski stručnjaci izradili su nacrt ciljeva koji je poslan svim članovima TRS na komentare i daljnje prijedloge. Ciljevi, aktivnosti i tipovi operacija predstavljeni su na Upravnom odboru i Skupštini održanoj 24.02.2016. godine kada su i službeno usvojeni.	69 sudionika
Izrada Baze projekata	Baza projekata uspostavljena je kako bi se provela analiza spremnosti lokalnih dionika za provedbu Strategije. Stručne službe LAG-a pripremile su interni akt kojim se uređuje uspostava baza, kriteriji za odabir projekata, način prijave projekata u bazu, upute za prijavitelje i popratne procedure. Poziv za dostavu prijedloga u Bazu projekata otvoren je 12.01.2016. godine i bio je otvoren do 01.03.2016. godine. U sklopu Baze projekata održani su i info dani vezani za prezentaciju LRS, ciljeva koji se žele postići, način financiranja projekata te predstavljanje Baze projekata. Održano je ukupno 10 radionica – Općina Rešetari 18.01.2016., Općina Staro Petrovo Selo 26.01.2016., Općina Stara Gradiška 28.01.2016., Općina Gornji Bogićevci 03.02.2016., Općina Dragalić 03.02.2016., Općina Cernik 09.02.2016., Općina Okučani 11.02.2016., Općina Davor 18.02.2016., Općina Vrbje 18.02.2016., Grad Nova Gradiška	93 sudionika

	11.-12.02.2016. Ukupno su pristigla 72 projektna prijedloga te su svi projektni prijedlozi uvršteni u Bazu projekata.	
Izrada akcijskog plana	Akcijски plan izrađen je u koordinaciji s tematskim radnim skupinama i stručnim službama LAG-a, a temeljen je na podacima Baze projekata i povratnim informacijama o spremnosti pojedinih projektnih prijedloga.	20 sudionika
Način praćenja i provedbe LRS	Stručne službe LAG-a sudjelovale su u pripremi načina praćenja provedbe LRS. Način praćenja definiran je sukladno postavljenim indikatorima provedbe te je osmišljen efikasan i kvalitetan način provedbe LRS, a povezano s obveznim izvješćivanjem.	5 sudionika
Financijski okvir provedbe LRS, i finalizacija	Temeljem izrađenog Akcijskog plana izrađen je Financijski okvir provedbe Strategije kojim se određuju alokacije potrebne za provedbu definiranih ciljeva. Financijski okvir izradile su tematske skupine i stručne službe LAG-a, a pod mentorstvom vanjskog stručnjaka. Komunikacija oko izrade financijskog okvira tekla je elektronskim putem. Skupština LAG-a 22.03.2016.usvojila je Lokalnu razvojnu strategiju za razdoblje 2014.-2020.	32 sudionika
Usklađenje LRS	Temeljem Ugovora kao i promjene nacionalnog okvira za provedbu Mjere 19, ista je raspravljena sa širokim krugom razvojnih dionika i prihvaćena 01.12.2017. od strane Skupštine LAG-a.	46 sudionika
Prva izmjena LRS	Prva izmjena LRS raspravljala se s lokalnim razvojnim dionicima radi promjena nacionalne regulative za provedbu Mjere 19 te tipova operacija koji se putem nje provode, kao i radi kašnjenja okvira provedbe na nacionalnoj razini. Ista je usvojena od strane Skupštine LAG-a 26.09.2018.	43 sudionika
Druga izmjena LRS	Druga izmjena LRS raspravljala se s lokalnim razvojnim dionicima radi promjena nacionalne regulative za provedbu Mjere 19 te tipova operacija koji se putem nje provode, kao i radi kašnjenja okvira provedbe na nacionalnoj razini. Ista je usvojena od strane Skupštine LAG-a 02.12.2019.	43 sudionika

5.1 Opis partnerstva

Detaljan prikaz strukture i sastava partnerstva udruge LAG „Zapadna Slavonija“ nalazi se u LAG-u.⁹ Ovdje je prikazana samo interesna i rodna struktura cijelog lokalnog partnerstva zatim Upravnog odbora koji je ujedno i tijelo koje odlučuje o odabiru projekata krajnjih korisnika, odnosno nositelja projekata te Nadzornog odbora koji je ujedno i tijelo za prigovore na odluke Upravnog odbora o odabiru projekata za provedbu LRS LAG-a.

⁹ Napomena: Temeljem Uredbe (EU) 2016/679 Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) i slijedne nacionalne regulative te Pravilnika Lokalne akcijske grupe (LAG-a) „Zapadna Slavonija“ o zaštiti, nadzoru nad prikupljanjem, obradi i korištenju osobnih podataka, podaci i dokumenti koji sadrže osobne podatke sudionika aktivnosti LAG-a nisu javno dostupni bez pisanog zahtjeva primatelja/treće strane te privole sudionika.

Skupština (lokalno razvojno partnerstvo) LAG-a „Zapadna Slavonija“, prosinac 2019., ukupno: 80 članova				
Rodna zastupljenost fizičkih osoba imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
Žene	Muškarci	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
26	54	10	26	44
32,5%	67,5%	12,5%	32,5%	55%

Upravni odbor LAG-a „Zapadna Slavonija“, prosinac 2018. (tijelo za odabir projekata), ukupno: 13 članova				
Rodna zastupljenost fizičkih osoba imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
Žene	Muškarci	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
5	8	3	5	5
38%	62%	24%	38%	38%

Nadzorni odbor LAG-a „Zapadna Slavonija“, prosinac 2018. (tijelo za prigovore), ukupno: 5 člana				
Rodna zastupljenost fizičkih osoba imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
Žene	Muškarci	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
4	1	1	2	2
80%	20%	20%	40%	40%

6. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan prikazuje gantogram planiranog tijeka implementacije mjera (aktivnosti) za postizanje očekivanih rezultata strateških ciljeva LRS, u programskom razdoblju 2014.-2020. Akcijski plan ujedno sadrži i planirani broj projekata u navedenom programskom razdoblju, za čije se prikupljanje planiraju otvoriti javni pozivi (natječaji) LAG-a za provedbu LRS (sukladno Bazi prikupljenih projektnih ideja).

SC/M/TO	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ukupno projekata
SC1	N/A	N/A	0	0	10	15	13	38
M1.1	N/A	N/A	0	0	10	15	13	38
TO1.1.1	N/A	N/A	0	0	0	15		15
TO1.1.4	N/A	N/A	0	0	10	0	13	23
SC2	N/A	N/A	0	0	1	1	11	13

M2.1	N/A	N/A	0	0	1	0	10	11
TO 2.1.2.	N/A	N/A	0	0	1	0	10	11
M2.2	N/A	N/A	0	0	0	1	1	2
TO2.2.1	N/A	N/A	0	0	0	1	1	2
TO2.2.2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

7. Način praćenja i procjene provedbe LRS

Provedba Strategije temelji se na implementaciji predloženih aktivnosti odnosno tipova operacija za postizanje razvojnih ciljeva. Kako bi se uspješno mogao pratiti tijek provedbe, za svaku kalendarsku godinu izrađuje se detaljni Akcijski plan provedbe kojim se usklađuju tipovi operacija i aktivnosti sa programskim ciljevima. Osim operativnog sustava provedbe i osmišljavanja alata kojima se funkcionalno i koordinirano provodi LRS, potrebno je uspostaviti sustav praćenja i izvješćivanja koji se temelji na bazi u kojoj se nalaze podaci o ostvarenim rezultatima te na izvještajima koji na sažet i jasan način pružaju informacije o ostvarenim rezultatima. Svrha sustava praćenja i izvješćivanja je osiguranje dovoljno informacija za nositelje provedbe LRS za donošenje ocjena o sljedećim ključnim elementima:

- uspješnosti postizanja postavljenih ciljeva za tekuće razdoblje,
- razlozima za eventualno nepostizanje postavljenih ciljeva te mogućim rješenjima,
- adekvatnosti planiranih resursa (materijalnih, ljudskih, financijskih) za postizanje planiranih ciljeva, odnosno prijedlozima za eventualnim realokacijama resursa,
- relevantnosti planiranih prioriteta i mjera s obzirom na eventualne promijenjene okolnosti odnosno temeljem iskustava iz provedbe, te financijskoj učinkovitosti provedbe mjera.

Iskustvo i istraživanja pokazuju da mnogi strateški planovi nisu implementirani upravo zbog toga što nisu detaljno praćeni te nisu postavljeni jasni okviri procjene učinka nositelja provedbe. Stoga, kako bi se maksimalno umanjila pojavnost ovog rizika, Strategija propisuje i načine provedbe i praćenja: Svake godine izrađuje se Akcijski plan koji se odnosi na narednu godinu, a sadrži u sebi prikaz aktivnosti i tipova operacija koje se planiraju provesti, odgovorne osobe i ciljnu skupinu (korisnike) na koju su aktivnosti usmjerene, predviđeni broj projekata te predviđena financijska sredstva za provedbu posebno za tekuće troškove i animaciju. Akcijski plan usklađuje se sa ukupnim planom rada LAG-a kao udruge, sukladno regulatornom okviru za rad udruga. Jednom godišnje izrađuje se narativno i financijsko izvješće o provedbi LRS koje sadrži:

- Kvalitativan/opisni dio provedbe LRS – opis aktivnosti koje su se provele, opis dionika koji su bili uključeni, opis provedenih aktivnosti animacije razvojnih dionika, opis pripreme projekata suradnje i implementiranih projekata suradnje, opis procesa objave i provedbe natječaja te vrednovanja zaprimljenih projekata, opis problema koji su se pojavili prilikom provedbe i implementirana rješenja, preporuke za naredno razdoblje, doprinos zadanim indikatorima te izvješće o medijskoj pojavnosti/promidžbeno-informativnim aktivnostima putem medija.
- Kvantitativan/financijski dio provedbe LRS – izvještaj o planiranim i utrošenim sredstvima prema izvorima (vlastita sredstva i javna ulaganja) po aktivnostima i tipovima ulaganja.

Praćenje LRS provodi i organizira LAG administrator (čini ga stručna služba, ured, LAG-a s ev. vanjskim stručnjacima), a pregled aktivnosti, dionika i odgovornosti te vremenski okvir za predaju izvješća dan je u sljedećoj tablici.

Aktivnost	Nositelj	Odgovornost	Vrijeme provedbe	Metodologija
Izrada Akcijskog plana	LAG administrator ¹⁰	LAG administrator, a potvrđuju Upravni odbor i Skupština	U tekućoj godini za narednu godinu, a najkasnije do 31. prosinca tekuće godine	Prema zadanoj formi Provedbenog i Akcijskog plana i u skladu s akcijskim planom predstavljenim u Strategiji.
Izrada izvješća o provedbi Strategije	LAG administrator	LAG administrator; potvrđuje - Upravni odbor i Skupština	Najkasnije do 30. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu	Prema zadanom sadržaju izvješća koje sadrži: Opis aktivnosti koje su se provele te usporedba s planiranim aktivnostima Opis uključenih dionika u provedbu Opis provedenih aktivnosti animacije Opis provedenih natječaja za dodjelu sredstava Broj zaprimljenih projekata i rezultati evaluacije Opis problema koji su se pojavili u godini za koju se priprema izvješće, a odnose se na provedbu LRS te primijenjena rješenja Preporuke za provedbu za naredno razdoblje Doprinos zadanim indikatorima

7.1 Opis praćenja i procjene provedbe LRS

Vrednovanje LRS podrazumijeva primjenu mehanizama interne i eksterne (vanjske) kontrole provedbe i upravljanja LRS, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti, odnosno sukladnosti realiziranom provedbom sukladno planiranoj. Sam proces vrednovanja podrazumijevanja provjeru zadanih prijelomnih točki definiranih u ovom poglavlju s ciljem izrade izvješća o kvaliteti LRS, njezinom planiranom izvršavanju ili izradi prijedloga i argumenata za njezinu reviziju. Ciljevi vrednovanja LRS su:

- Unapređenje sustava upravljanja Strategijom;
- Identifikacija novih mogućnosti financiranja kroz LRS;
- Usklađivanje s nacionalnom politikom i Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske.
- Priprema za novo programsko razdoblje

Vrednovanje provedbe Strategije provodi se na dvije razine:

- 1) Interno vrednovanje provodi se na razini svake godine kroz pripremu Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu. Ovom vrstom postupka na provedbenoj razini se prati uspješnost realizacije Strategije kroz identificirane indikatore te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAG-a kao upravljačkog tijela.
- 2) Vanjsko vrednovanje provodi neovisni stručnjak, minimalno 2x tijekom provedbe LRS (2018./2019, 2023./2024.), koristeći metode:
 - a) Analize dokumenta – analiza dokumenta provodi se kako bi se utvrdila njegova usklađenost s nacionalnim programima i nacionalnom politikom ruralnog razvoja. Prilikom analize potrebno je izraditi i analizu stanja područja LAG-a kojom se utvrđuju promjene u odnosu na originalni dokument, a što dovodi do zaključka o potrebi redefiniranja postavljenih ciljeva, mjera ili tipova operacija.

¹⁰ LAG administrator podrazumijeva stručnu službu, ured, LAG-a te potencijalne vanjske stručnjake koji sudjeluju u administrativnim zadaćama LAG-a.

- b) Analiza godišnjih izvješća o provedbi LRS – potrebno je analizirati godišnja izvješća kako bi se utvrdio doprinos zadanim indikatorima na razini ciljeva, mjera i tipova operacija, razmotrili izneseni stavovi i zapažanja o postupcima provedbe te identificirani izazovi u provedbi. Analizu godišnjih izvješća provodi i APPRRR.
- c) Intervjui – nužno je provesti intervjue sa stručnim službama LAG-a da se ispituju njihovi stavovi o uspostavljenim procedurama upravljanja LRS-om te analiziraju povratne informacije o provedbi LRS na razini svake godine. Intervjue je potrebno provesti i s lokalnim dionicima – na ciljanom skupu predstavnika javne i privatne interesne skupine kako bi se prikupile informacije širokog kruga dionika o dojmu koji ostavlja LRS, aktivnostima LAG-a te njihovom mišljenju o poboljšanju Strategije. Upravni odbor i Skupština također predstavlja ciljnu skupinu od koje je potrebno prikupiti informacije o njihovom viđenju LRS i njezine uspješnosti. Dodatnu analitičku metodu vrednovanja predstavlja anketno istraživanje među lokalnim dionicima kako bi se utvrdila potreba za daljnjim financiranjem, područjima financiranja te osjećajem doprinosa kvaliteti života na području koje obuhvaća LAG.
- d) Izrada preporuka – na temelju prikupljenih ulaznih podataka, vanjski stručnjak mora izraditi izvješće o vrednovanju koje će sadržavati prikaz korištene metodologije, obuhvat ciljne skupine, prikupljene podatke, izvješće o postignuću zadanih indikatora na razini godine i za razdoblje evaluacije, preporuke o potrebi revizije strategije i daljnjeg rada na provedbi LRS te osvrt na ljudske kapacitete koji upravljaju provedbom Strategije.

Godišnja izvješća o radu i nalazi vanjskog vrednovanja objavljuju se javno na stranicama LAG-a te stranicama uključenih partnera. Potrebno je predvidjeti tematsku sjednicu Skupštine na kojoj će se prezentirati nalazi vrednovanja. Nužno je organizirati informativno-animacijske radionice za dionike LAG-a - ciljne skupine LRS kako bi se prezentirali nalazi provedenog procesa. Za potrebe provedbe vrednovanja potrebno je planirati određene resurse:

Vrednovanje	Interno	Vanjsko
Nositelj provedbe	LAG administrator priprema Akcijski plan i godišnje izvješće te prezentira Upravnom odboru i Skupštini koja oba dokumenta potvrđuje i usvaja	Vanjski stručnjak
Vrijeme provedbe	Jednom godišnje	2018./2019., 2023./2024.
Vrsta troška	Postotak rada stručnih službi na pripremi Akcijskog plana i izvješća o provedbi Organizacija i troškovi Upravnog odbora, Skupštine (osigurati prostor i osvježenje) Administrativni troškovi	Trošak vanjskog stručnjaka – honorar Organizacija info-dana – osiguranje prostora i osvježenja za sudionike Organizacija tematske sjednice Skupštine – prostor i osvježenje za sudionike
Procijenjeni iznos	do 20.000,00 kuna	do 60.000,00 kuna

7.2 Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRS

U Dodacima 3., 4 i 6. nalazi se cjelokupan pregled pokazatelja učinka cjelokupne LRS putem pokazatelja rezultata i izlaznih pokazatelja (pokazatelji isporuka).

8. Opis sposobnosti provedbe LRS

8.1 Povijest organizacije i dosadašnja iskustva LAG-a u provedbi projekata

Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“ osnovana je od strane 33 predstavnika javnog, gospodarskog i društvenog sektora s područja zapadnog dijela Brodsko – posavske županije. Temeljem članka 13. Zakona o udrugama („Narodne novine“ broj 74/14), Skupština udruge Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“ na sjednici Skupštine dana 04.10.2012. donijela je Statut Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“, kojim se uređuju pitanja naziva, sjedišta, zastupanja ciljeva i djelatnosti, članstva te prava i obveza članova, tijela udruge, sastav, izbor i opoziv istih, te sva važna pitanja za djelatnost i rad Udruge.

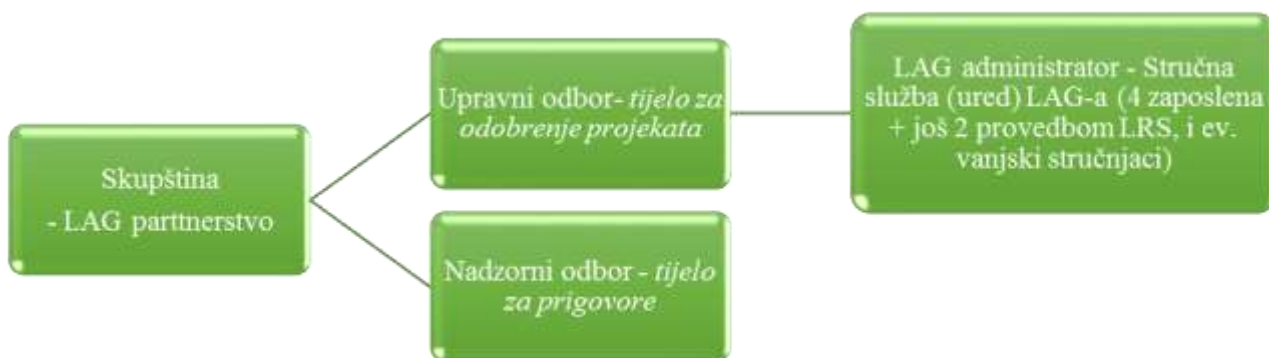
LAG-a je osnovan s ciljem jačanja gospodarskog okruženja, kako bi se doprinijelo stvaranju radnih mjesta, zaštite i unaprjeđenja prirodnog i kulturnog naslijeđa, jačanja kapaciteta zapošljavanja, poticanja zapošljavanja i povećanja broja radnih mjesta, unutar ruralnih zajednica, osiguravanja protoka informacija i transfera znanja za napredak u razvoju ruralnog gospodarstva i lokalne zajednice, razvijanja sinergije i umrežavanja između svih dionika kojima je u interesu doprinijeti razvoju ruralnih područja, multisektorskog planiranja ukupnog razvoja LAG područja, promicanja koncepta održivog razvoja boljom primjenom ruralnih i regionalnih politika EU, davanja potpore razvoju područja na kojima djeluju kroz provedbu integriranih i održivih razvojnih strategija, uz potporu prezentacije razvojnog poslovnog plana, strukturiranog oko snažne teme tipične za identitet ruralnog područja gdje LAG djeluje, jačanja financijskih i ljudskih kapaciteta za provedbu projekata ruralnog razvoja, pripreme LAG područja za korištenje strukturnih fondova EU, brige o infrastrukturnom, ekološko-socijalnom, kulturnom, gospodarskom i svakom drugom razvoju u širem ruralnom području, razvijanja suradnje s drugim udrugama i organizacijama radi ostvarivanja ciljeva LAG-a utvrđenih Statutom, djelovanja u skladu s LEADER i CLLD načelima, promoviranja i poticanja javno-privatnih partnerstava u realizaciji projekata u ruralnom razvoju, razvijanja „bottom up“ pristupa, odnosno „pristupa odozdo prema gore“ u predlaganju strategije i projekata, razvijanja suradnje sa ostalim LAG-ovima.

Ciljane skupine na koje su usmjerene aktivnosti LAG-a su: djeca, opća populacija, građani, opća populacija – lokalna i regionalna samouprava, mali i srednji poduzetnici i obrtnici, mladi, opća populacija, odgojno – obrazovne ustanove, osobe starije životne dobi, osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe, poljoprivrednici i ribari, poslodavci, poslovne organizacije, potrošači, regionalna i lokalna samouprava, ruralno stanovništvo, udruge i građanske inicijative, volonteri, žene, žene poduzetnice, žene ruralnih područja.

U svrhu ostvarivanja ciljeva definirane su i djelatnosti LAG-a: izrada i provedba Lokalne razvojne strategije (LRS) / odnosno *Community Led Local Development* (CLLD) strategije i integriranog programa razvoja za LAG područja, uspostavljanje sustava i razvoj mreže partnera u LAG područja, briga o napredovanju i edukaciji stručnih timova unutar LAG područja, briga o stvaranju stručnih, operativnih, materijalnih i fizičkih preduvjeta za višedioničko planiranje i provedbu razvojnih projekata u LAG područja, promicanje koncepta održivog razvoja boljom primjenom ruralnih i regionalnih politika EU pristupom „oddozdo prema gore“, određivanje prioriteta za razvoj poljoprivrede, turizma i drugih djelatnosti u ruralnom prostoru, savjetodavna i tehnička potpora u pripremi i izradi projektne dokumentacije subjekata koji djeluju u okviru LAG-a, pružanje stručne i tehničke potpore u pripremi i izradi natječajne dokumentacije za apliciranje na natječaje za projekte koji bi se financirali ili sufinancirali iz strukturnih fondova EU za subjekte koji nisu članovi LAG-a, praćenje zakonske regulative i objave javnih natječaja vezanih uz razvojne mogućnosti i informiranje subjekata koji djeluju u okviru LAG-a o postojećim mogućnostima, suradnja s obrazovnim institucijama i nadležnim

tijelima radi stručnog obrazovanja svojih članova, promicanje saznanja o ruralnom razvoju i važnosti višedioničkog kreiranja javne politike ruralnog razvoja među stanovništvom putem sredstava javnog priopćavanja, te poticanje aktivnog uključivanja građana i ostalih zainteresiranih subjekata u LAG, razmatranje zakonskih prijedloga koji se odnose na gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima, te davanje prijedloga za njihovo unapređenje, u suradnji s resornim ministarstvima Republike Hrvatske i drugim nadležnim institucijama, aktivno sudjelovanje u unapređenju i promicanju ruralnog poduzetništva i drugih ruralnih programa, otvaranje područja prema drugim teritorijima za razmjenu iskustava, transfer znanja i rješavanje stručnih pitanja iz područja poljoprivrede, turizma i ruralnog poduzetništva kroz sudjelovanje u relevantnim nacionalnim ili europskim mrežama koje djeluju u okviru ciljeva LAG-a, promicanje provedbe međunarodnih projekata suradnje, suradnja s ruralnom mrežom, državnim i drugim javnim ustanovama i službama, te područnom (regionalnom) i lokalnom samoupravom promicanje interesa subjekata koji djeluju u okviru LAG-a na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i međudržavnoj razini, promicanje udruživanja u udruge, zadruge i druge oblike građanskih asocijacija i pružanje stručne pomoći, pružanje usluga poslovnog savjetovanja i savjetovanja u svezi apliciranja na natječaje za projekte koji bi se financirali ili sufinancirali iz strukturnih fondova EU za subjekte koji nisu članovi LAG-a, organiziranje stručne izobrazbe članova putem predavanja, prezentacija, izrade i raspodjele stručne literature, edukativnog i promotivnog materijala, pomoć članovima LAG-a u organizaciji sajмова i izložbi iz područja djelovanja LAG-a, poticanje drugih inicijativa koje su osmišljene za postizanje ciljeva LAG-a utvrđenih Statutom, sukladno zakonu, općim aktima i odredbama Skupštine LAG-a, te sukladno LEADER programu, promicanje razvoja socijalnog poduzetništva, ostale djelatnosti socijalnog poduzetništva i osnivanje društvenih (socijalnih) poduzeća.

Lokalna akcijska grupa – LAG „Zapadna Slavonija“ održala je 06. listopada 2014. godine svoju Izbornu Skupštinu u Novoj Gradiški. Članovi skupštine koju čine predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora izabrali su novo vodstvo LAG-a – predsjednika i zamjenike. Izabrani su članovi Upravnog odbora te Skupštine. Organigram LAG-a „Zapadna Slavonija“ prikazan je u nastavku.

Popis članova i članica organizacijskih tijela LAG-a prema njihovoj pripadnosti različitim sektorima nalazi se u prilogu Strategije – Dodatak 7. Opis poslova zaposlenika ureda (stručne službe) i volontere LAG-a razvidno prikazuje operativne kapacitete za provedbu:

Opis poslova za voditelja ureda LAG-a „Zapadna Slavonija“

- skrbi za izvršavanje odluka i zaključaka Predsjednika, Skupštine i Upravnog odbora,
- skrbi da djelatnost LAG-a bude u skladu s LEADER načelima, propisima, Statutom i drugim aktima LAG-a,
- brine o ispunjavanju obaveza LAG-a propisanih zakonom i pravilnicima,
- obavlja stručno-administrativne poslove LAG-a,

- podnosi Skupštini izvješće o svom radu,
- prisustvuje sjednicama Skupštine i sudjeluje u raspravi,
- organizira redovno poslovanje LAG-a, te povjerava određene poslove drugim članovima,
- raspolaže novčanim sredstvima do iznosa od 15.000,00 kn, i do tog limita donosi samostalno odluke o utrošku sredstava. Preko tog iznosa odluku o utrošku novčanih sredstava donosi Upravni odbor,
- obavlja svakodnevnu unutarnju koordinaciju LAG-a,
- utvrđuje prijedloge programa i planova rada LAG-a i podnosi ih Skupštini na usvajanje,
- obavlja druge poslove koje mu naloži Predsjednik, Skupština i Upravni odbor.

Opis poslova za stručne suradnike LAG-a „Zapadna Slavonija“

- sudjelovanje u provedbi projekata LAG-a
- suradnja sa institucijama, poduzećima, OPG-ima i ostalim članovima LAG-a u provedbi aktivnosti LAG-a
- suradnja na poslovima promocije projekata i aktivnosti u organizaciji LAG-a
- uspostava i ažuriranje evidencije članstva te kontakata sa svim članovima LAG-a i sa svim vanjskim suradnicima, uključujući poduzetnike i predstavnike svih relevantnih institucija,
- pružanje savjetodavnih usluga i tehničke pomoći članovima LAG-a i različitim vanjskim partnerima,
- organizacija različitih programa jačanja kapaciteta – informativnih radionica, edukacija, treninga, studijskih putovanja – za članove LAG-a i partnere,
- izrada dokumenata, prezentacija, izvješća i drugih pismenih oblika potrebnih za izvješćivanje, vođenje zapisnika i arhiva,
- praćenje natječaja, informiranje potencijalnih korisnika i upućivanje u dokumentaciju potrebnu za prijavu natječaja,
- podizanje razine svijesti o jačanju kapaciteta udruga,
- prenošenje pozitivnih iskustava, primjera dobre prakse putem radionica i primjera dobre prakse partnerskih organizacija
- podizanje razine informiranosti i važnosti cjeloživotnog obrazovanja kroz organizaciju predavanja iz područja civilnog sektora i aktualnih tema ruralnog razvoja
- promoviranje građanskog aktivizma u lokalnoj zajednici,
- aktivnosti suradnje s LAG-om „Zapadna Slavonija“ i drugim LAG-ovima
- prikupljanje projektnih ideja,
- obavljanje drugih poslova po nalogu voditeljice LAG-a.

8.2 Kapaciteti za provedbu LRS

Provedba LRS može se pratiti kroz nekoliko međusobno ovisnih radnih paketa u kojem svako tijelo LAG-a ima svoju ulogu. Radni paketi su:

1. Prikupljanje i priprema projektnih dosijea za vrednovanje – obuhvaća pripremu dokumentacije i natječaja te poziva za dostavu projekata, a prema dinamici danoj u Akcijskom planu za svaku godinu i u skladu s dinamikom raspisivanja natječaja na nacionalnoj razini u sklopu PRR, u okviru pripremnih aktivnosti provode se radionice za potencijale prijavitelje koje za cilj imaju upoznati korisnike sa uvjetima natječaja te procedurama odabira, ugovaranja i odabira projekata te načina provedbe.;
2. Odabir projekata – podrazumijeva administrativnu i kvalitativnu kontrolu projekata, odabir projekata od strane Upravnog odbora, izrada rang listi te moguća provedba prigovora, konačno odlučivanje o odabiru od strane Nadzornog odbora, upućivanje

- odabira prema APPRRR-u - odobrenje zahtjeva za potporu; kontrola i isplata nakon završetka projekata.;
3. Provedba projekata – pretpostavlja kontrolu provedbe projekata na terenu te sukladnost s nacionalnim propisima vezanim za provedbu projekata koji su financirani kroz Program ruralnog razvoja i LRS LAG-a, suradnja s korisnicima, nositeljima projekata, kako bi im se olakšala provedba i objasnile provedbene procedure, upravljanje projektima na razini LAG-a kao pružatelja potpore;
 4. Animacijske aktivnosti – odnose se na motiviranje i animiranje lokalne zajednice za uključivanje u aktivnosti LAG-a, ispitivanje stavova o razvojnim prioritetima LAG-a te prikupljanje ideja i prijedloga za daljnje funkcioniranje LAG-a, poticanje na suradnju u radu LAG-a;
 5. Aktivnosti suradnje – uključuju pripremu i provedbu projekata međuteritorijalne i transnacionalne suradnje u tematskim područjima definiranim u strateškim razvojnim ciljevima.

Horizontalni elementi koji su ključni za uspješnu provedbu svakog radnog paketa su administracija i praćenje i evaluacija. Administracija se odnosi na osiguravanje dovoljnog ljudskog kapaciteta za (1) provedbu strategije sukladno definiranim provedbenim okvirom i procedurama te (2) upravljanje projektnim ciklusom projekata koji su predviđeni za financiranje kroz LRS. Određeni ljudski kapaciteti nužni su i za provođenje interne i eskterne evaluacije provedbe LRS sukladno postavljenim procedurama u cilju praćenja učinkovitosti i svrsishodnosti LRS.

8.2.1 Ljudski kapaciteti za provedbu LRS

Trenutna organizacijska struktura prikazana u poglavlju 8.1 postavljena je na način da osigurava potrebne kapacitete za provedbu navedenih radnih paketa. Kapaciteti stručnih suradnika i suradnica koje su zaposlene u LAG-u odgovaraju traženom profilu za navedena radna mjesta te su dovoljne za osiguravanje funkcionalnosti i kvalitete provedbe LRS. Odgovornosti i zadatci pojedinog tijela LAG-a sukladno definiranim radnim paketima za provedbu LRS dani su u nastavku.

Radni paket	Odgovorno tijelo	Područje odgovornosti
Prikupljanje i priprema projektnih dosjea za vrednovanje	LAG administrator ¹¹	Priprema dokumentacije za objavu natječaja, organizacija i održavanje info-dana, administriranje Baze projekata sukladno internim pravilnicima
	Upravni odbor	Odobrenje dokumentacije za objavu LAG natječaja
Odabir projekata	LAG administrator	Zaprimanje projekata, provedba administrativne kontrole, priprema projektnih dosjea za ocjenjivanje, priprema rang liste, upućivanje prema Upravnom odboru, priprema dokumentacije o odabranim projektima i slanje prema APPRRR
	Ocjenjivački odbor	Ocjenjivanje pristiglih projekata prema zadanim kriterijima u natječajnoj dokumentaciji, priprema rang liste projekata
	Upravni odbor	Imenovanje Ocjenjivačkog odbora, razmatranje i

¹¹ LAG administrator podrazumijeva stručnu službu, ured, LAG-a te potencijalne vanjske stručnjake koji sudjeluju u administrativnim zadaćama LAG-a.

		odobravanje projekata prema izrađenoj rang listi projekata od strane odbora
	Nadzorni odbor	Odlučivanje o odabiru projekata u sustavu prigovora na odluke Upravnog odbora
	APPRRR	Provjera provedbe postupka natječaja i odabira projekata te odabranih projekata LAG-a, odobravanje zahtjeva za potporu i zahtjeva za isplatu provedenih projekata
Provedba projekata	LAG administrator	Organizacija i provedba radionica za krajnje korisnike, praćenje provedbe projekata, stručna pomoć u provedbi projekata
Animacijske aktivnosti	LAG administrator	Organizacija tematskih radionica i info dana LAG-a, intervjui s lokalnim stanovništvom, organizacija konferencija, specijalizirane edukacije za djelatnike, volontere i članove LAG-a kako bi podigli svoje kapacitete i prenijeli znanja i iskustva na lokalnu zajednicu, promoviranje suradnje
Aktivnosti suradnje	LAG administrator	Priprema projekata suradnje, provedba projekata suradnje, umrežavanje LAG-a sa strukovnim organizacijama, lokalnim i regionalnim tijelima, drugim LAG-ovima radi prijenosa dobre prakse i primjenu načela razvoja „odozdo prema gore“
	Upravni odbor	Priprema i prihvaćanje projekata suradnje
	Skupština	Prihvaćanje završnog izvješća projekata suradnje
	APPRRR	Odobrenje pripreme i provedbe projekata suradnje, odobrenje isplate prihvatljivih troškova pripreme i provedbe projekata suradnje
Administracija	LAG administrator	Priprema Provedbenog i godišnjeg Akcijskog plana provedbe Strategije, priprema izvješća o radu LAG-a, priprema plana rada LAG-a za naredno razdoblje, komunikacija s nacionalnom Agencijom za plaćanja, koordinacija članstva LAG-a u strukovnim udruženjima
	Upravni odbor	Odobravanje nacrtu izmjena i suklađenja LRS, nacrtu Plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	Skupština	Usvajanje usklađenja/izmjena LRS te Plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	APPRRR	Kontrola prihvatljivosti troškova provedbe LRS, isplata, monitoring rada LAG-a sukladno nacionalnoj regulativi
Vrednovanje i praćenje	LAG administrator	Izrada godišnjeg i <i>ad-hoc</i> izvješća o provedbi LRS prema zadanim parametrima (godišnje)
	Upravni odbor	Odobravanje nacrtu svih izvješća o provedbi LRS
	Skupština	Usvajanje godišnjeg izvješća o provedbi LRS
	APPRRR/Ministarstvo poljoprivrede	Smjernice za vrednovanje na razini PRR, kontrola vrednovanja i provedbe (učinaka i rezultata LRS)

	Vanjski stručnjak	Provedba vanjskog vrednovanja provedbe LRS temeljem zadanih parametara vrednovanja te izrada preporuka za daljnju provedbu
--	-------------------	--

8.2.2 Financijski kapaciteti za provedbu LRS i financiranje rada LAG-a

Financijski kapaciteti za provedbu LRS¹² temelje se na iskorištavanju sredstava koji su na raspolaganju LAG-u kroz provedbu podmjere 19.2. Programa ruralnog razvoja – Provedba operacija unutar CLLD strategije, podmjere 19.3. – Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a, podmjere 19.4. – Tekući troškovi i animacija, unutar mjere 19 - Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice. Dio tekućih troškova planira se podmiriti kroz redovne prihode (članarine) LAG-a koja se procjenjuje na razini do 200.000,00 kuna godišnje. Ovakva struktura financiranja provedbe LRS zadana je obzirom da se ova Strategija (kao projektna aplikacija) temelji na pristupu jednom fondu (EPFRR) kojeg je Republika Hrvatska odabrala kroz Program ruralnog razvoja, a za provedbu projekata pod mjerom LEADER. Troškovi su planirani za provedbu projekata korisnika, projekata suradnje te tekuće troškove i animaciju. Obzirom da je ciljana vrijednost bespovratnih potpora koje se žele pružiti kroz LRS ugovorena na 910.350,00 EUR (ciljani iznos u okviru podmjere 19.2.), sukladno odredbama Programa ruralnog razvoja, ugovorena vrijednost troškova za animaciju i tekuće troškove (19.4) iznosi 25% sredstava osiguranih kroz podmjere 19.2. i 19.3 (238.966,88 EUR), dok se troškovi pripreme i provedbe suradnje (19.3) procjenjuju na 5% sredstava osiguranih kroz podmjeru 19.2. (45.517,50 EUR). Proračun troškova izrađen je temeljem identifikacije lokalnih potreba sukladno analizi stanja i SWOT analizi te iskazom zainteresiranosti samih korisnika kroz formiranje Baze projekata. Vodio se računa i o činjenici potreba javnih sredstava iz 19.2 kombiniranih s vlastitim učešćem korisnika iz ciljanih skupina, pri čemu je LAG odlučio kako neće podržavati projekte ukupne vrijednosti veće od 100.000 EUR.

U izradi proračuna i potrebnih financijskih kapaciteta vodilo se računa o načelu učinkovitosti dodijeljenih sredstava, svrsishodnosti sredstava te načelu multiplikatora uložених sredstava. Kod izrade proračuna u obzir su uzeti i identificirani rizici u SWOT analizi (analiza prijetnji) pri čemu je posebna pozornost usmjerena na one mjere i tipove operacija za koje Upravljačko tijelo u trenutku pripreme LRS nije izradilo pravilnike za provedbu pojedine mjere, podmjere i tipova aktivnosti. Za takve identificirane tipove operacija/mjere u LRS, pri izradi proračuna primijenjeno je pravilo da su one planirane u kasnijem razdoblju provedbe LRS u smanjenom financijskom obujmu u odnosu na ostale mjere/tipove operacija. Ovo pravilo utemeljeno je i na nalazima projekata prijavljenih u okviru Baze projekata koja se formirala kroz postupak izrade LRS, a koja je pokazala da za te Aktivnosti postoji ograničeni interes te su sukladno tome alocirana sredstva. LAG planira dio svojih troškova pokriti i kroz korištenje drugih, alternativnih izvora financiranja putem prijave na otvorene natječaje Zaklade za razvoj civilnog društva, Zadruga za etično financiranje/Etične banke i drugih financijskih institucija, sudjelovanjem u nacionalnim i međunarodnim natjecanjima i provedbom projekata kroz te fondove, a za što se planira izraditi poseban Akcijski plan provedbe i identifikacije područja djelovanja, a sukladno izrađenoj analizi stanja u ovoj LRS, budući je ova LRS u potpunosti usko usmjerena samo na 1 izvor financiranja (ESI – PRR, EPFRR/RH). Drugi izvori financiranja stoga nisu uključeni u financijski okvir provedbe LRS koji je prikazan u sljedećem poglavlju, jer im ista to niti ne omogućuje budući se radi o projektu financiranom iz jednog, ciljanog, izvora financiranja.

¹² Sukladno Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

9. Financijski plan

U prethodnom poglavlju opisani su stručni kapaciteti potrebni za provedbu LRS te je dan okvir predviđenih financijskih sredstava¹³ koje je nužno uložiti u ostvarenje zadanih ciljeva i prioriteta razvoja. U ovom poglavlju prikazuju se planirana sredstva za provedbu pojedinog Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija u %/EUR od ukupnih sredstava koji se očekuju kroz provedbu podmjere LRS sukladne 19.2. Tekući troškovi i animacija te potpora provedbi operacija unutar CLLD strategije (19.4) kao i projekata suradnje (19.3) proračunati na temelju intenziteta potpore za ove aktivnosti navedenih u Ugovoru. Sistematiziran prikaz **financijskog plana i potrebe financijskih sredstava za provedbu odabranih projekata** na razini Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO, %/EUR	2014./ 2015./ 2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ukupno %	Ukupno EUR po podmjerama PRR	Ukupno EUR po SC LRS
SC1,% *	0,00%	0,00%	16,48%	28,20%	21,42%	66,09%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	256.689,81	195.000,00		601.689,81	601.689,81
M1.1, % *	0,00%	0,00%	16,48%	28,20%	21,42%	66,09%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	256.689,81	195.000,00		601.689,81	601.689,81
TO1.1.1,% *	0,00%	0,00%	0,00%	28,20%	0,00%	28,20%		
EUR	0,00	0,00	0,00	256.689,81	0,00		256.689,81	256.689,81
TO1.1.4,% *	0,00%	0,00%	16,48%	0,00%	21,42%	37,90%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	0,00	195.000,00		345.000,00	345.000,00
SC2,% *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	593.144,57
M2.1, % *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	308.660,19
TO2.1.2, % *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	308.660,19
UKUPNO PODMJERA 19.2							910.350,00	
M2.2	Valorizira se prema zasebnim doprinosima 2.2.1 i 2.2.2 – prikazuju se zasebno							
EUR								284.484,38
TO2.2.1,% **	0,00%	0,00%	0,00%	34%	66%	100% podmjera 19.3	(5% od iznosa za podmjeru 19.2)	
EUR	0,00	0,00	0,00	15.607,98	29.909,52		45.517,50	45.517,50
UKUPNO PODMJERA 19.3							45.517,50	
TO2.2.2,% ***	0,00%	25%	25%	25%	25%	100% podmjera 19.4	(25% iznosa za podmjere 19.2+19.3)	
EUR	0,00	59.741,72	59.741,72	59.741,72	59.741,72		238.966,88	238.966,88
UKUPNO PODMJERA 19.4							238.966,88	
UKUPNO LRS								1.194.834,38

¹³ Izmjena je provedena sukladno nacionalnoj regulativi za provedbu LEADER/CLLD-a, Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju s pripadajućim Aneksom te radi kašnjenja provedbe LRS i promjene interesa korisnika radi izmjena okvira provedbe na nacionalnoj razini.

*Za pripremu i provedbu projekata suradnje ugovorena je alokacija od 5% sredstava planiranih kroz javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2 u razdoblju 2014. – 2020. godine što iznosi ukupno 45.517,50 EUR. Ovdje je prikaz planirane alokacije po godinama za Tip operacije 2.2.1.

** Za tekuće troškove i animaciju ugovorena je ukupna alokacija od 25% sredstava planiranih kroz javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2 + 25% 19.3) u promatranim godinama što iznosi ukupno 238.966,88 EUR za razdoblje 2014. – 2020. godina. Ovdje je prikaz planirane alokacije po godinama za Tip operacije 2.2.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema ugovorenim sredstvima iz 19.2/19.3.

SC2 je prikazan kao alokacija iz 19.2 radi preglednosti financijskih pokazatelja.

Sistematiziran prikaz **očekivane financijske realizacije** provedbe odabranih projekata na razini Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO, %/EUR	2014./ 2015./ 2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ukupno %	Ukupno EUR po podmjerama PRR	Ukupno EUR po SC LRS
SC1,% *	0,00%	0,00%	16,48%	28,20%	21,42%	66,09%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	256.689,81	195.000,00		601.689,81	601.689,81
M1.1, % *	0,00%	0,00%	16,48%	28,20%	21,42%	66,09%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	256.689,81	195.000,00		601.689,81	601.689,81
TO1.1.1,% *	0,00%	0,00%	0,00%	28,20%	0,00%	28,20%		
EUR	0,00	0,00	0,00	256.689,81	0,00		256.689,81	256.689,81
TO1.1.4,% *	0,00%	0,00%	16,48%	0,00%	21,42%	37,90%		
EUR	0,00	0,00	150.000,00	0,00	195.000,00		345.000,00	345.000,00
SC2,% *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	593.144,57
M2.1, % *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	308.660,19
TO2.1.2, % *	0,00%	0,00%	3,52%	0,00%	30,39%	33,91%		
EUR	0,00	0,00	32.000,00	0,00	276.660,19		308.660,19	308.660,19
UKUPNO PODMJERA 19.2							910.350,00	
M2.2	Valorizira se prema zasebnim doprinosima 2.2.1 i 2.2.2 – prikazuju se zasebno							
EUR								284.484,38
TO2.2.1,% **	0,00%	0,00%	0,00%	34%	66%	100% podmjera 19.3	(5% od iznosa za podmjeru 19.2)	
EUR	0,00	0,00	0,00	15.607,98	29.909,52		45.517,50	45.517,50
UKUPNO PODMJERA 19.3							45.517,50	
TO2.2.2,% ***	0,00%	25%	25%	25%	25%	100% podmjera 19.4	(25% iznosa za podmjere 19.2+19.3)	
EUR	0,00	59.741,72	59.741,72	59.741,72	59.741,72		238.966,88	238.966,88
UKUPNO PODMJERA 19.4							238.966,88	
UKUPNO LRS							1.194.834,38	

*Za pripremu i provedbu projekata suradnje ugovorena je alokacija od 5% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2 u razdoblju 2014. – 2020. godine što iznosi ukupno 45.517,50 EUR. Ovdje je prikaz realizirane alokacije po godinama za Tip operacije 2.2.1.

** Za tekuće troškove i animaciju ugovorena je ukupna alokacija od 25% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2 + 25% 19.3) u promatranim godinama što iznosi ukupno 238.966,88 EUR za razdoblje 2014. – 2020. godina. Ovdje je prikaz opravdane alokacije po godinama za Tip operacije 2.2.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema realiziranim sredstvima iz 19.2/19.3.

SC2 je prikazan kao alokacija iz 19.2 radi preglednosti financijskih pokazatelja.

10. Dodaci

Dodatak 1. Popis jedinica lokalne samouprave s pripadajućim naseljima LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 2. NATURA 2000 na području LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 3. Razrada strateškog razvojnog cilja 1, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 4. Razrada strateškog razvojnog cilja 2, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 5. Kriteriji odabira projektnih prijedloga (zahtjeva za potporu) LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 6. Rizici provedbe LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 7. Sažetak pokazatelja provedbe LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 8. Popis kratica u LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“

Dodatak 1. Popis stanovništva po naseljima LAG-a „Zapadna Slavonija“

Naziv naselja/JLS	Broj stanovnika 2011.
10 JLS, 80 naselja	Ukupno LAG: 41184
GRAD NOVA GRADIŠKA	14229
Kovačevac	669
Ljupina	987
Nova Gradiška	11821
Prvča	752
OPĆINA CERNIK	3640
Baćin Dol	381
Banićevac	223
Cernik	1607
Giletinci	268
Golobrdac	0
Opatovac	332
Opršinac	0
Podrvško	294
Sinlije	0
Šagovina Cernička	312
Šumetlica	223
OPĆINA DAVOR	3015
Davor	2382
Orubica	633
OPĆINA DRAGALIĆ	1361
Donji Bogićevci	84
Dragalić	559
Gorice	175
Mašić	266
Medari	177
Poljane	100
OPĆINA GORNJI BOGIĆEVCI	1975
Dubovac	378
Gornji Bogićevci	699
Kosovac	220
Ratkovac	208
Smrtić	292
Trnava	178
OPĆINA OKUČANI	3447

Benkovac	120
Bijela Stijena	30
Bobare	16
Bodegraj	392
Cage	426
Čaprginci	3
Čovac	139
Donji Rogolji	40
Gornji Rogolji	26
Lađevac	269
Lještani	19
Okučani	1598
Šagovina Mašićka	7
Širinci	2
Trnakovac	126
Vrbovljani	230
Žuberkovac	4
OPĆINA REŠETARI	4753
Ađamovci	612
Brđani	252
Bukovica	152
Drežnik	464
Gunjavci	424
Rešetari	2450
Zapolje	399
OPĆINA STARA GRADIŠKA	1363
Donji Varoš	284
Gornji Varoš	258
Gredani	173
Novi Varoš	204
Pivare	17
Stara Gradiška	327
Uskoci	100
OPĆINA STARO PETROVO SELO	5186
Blažević Dol	154
Donji Crnogovci	131
Godinjak	664
Gornji Crnogovci	98
Komarnica	251
Laze	314
Oštri Vrh	162

Starci	4
Staro Petrovo Selo	1572
Štivica	586
Tisovac	363
Vladisovo	14
Vrbova	873
OPĆINA VRBJE	2215
Bodovaljci	552
Dolina	254
Mačkovac	289
Savski Bok	57
Sičice	391
Visoka Greda	217
Vrbje	455
LAG „ZAPADNA SLAVONIJA“	41184

Dodatak 2. NATURA 2000 u LAG-u „Zapadna Slavonija“

Pregled NATURA 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju LAG-a Zapadna Slavonija, Brodsko-posavska županija

SITE ime	SITE kod	SITE tip	link za podatke	ciljne vrste (da=x)	ciljna staništa (da=x)
Donja Posavina	HR1000004	SPA	http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR1000004	x	
Jelas polje	HR1000005		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR1000005	x	
Lonjsko polje	HR2000416	SCI	http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2000416	x	x
Psunj	HR2001355		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001355	x	x
Banićevac	HR2001389		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001389	x	
Davor - livade	HR2001289		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001289	x	
Vlakanac-Radinje	HR2001379		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001379	x	x
Sava nizvodno od Hrušćice	HR2001311		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001311	x	x
Orljavica	HR2001407		http://natura2000.dzzp.hr/reportpublish/reportproxy.aspx?paramSITECODE=HR2001407	x	

Naziv LAG-a	Površina LAG-a (ha)	Površina SCI u LAG-u (ha)	Udio SCI u LAG-u (%)	Površina SPA u LAG-u (ha)	Udio SPA u LAG-u (%)	Ukupna površina N2K u LAG-u (ha)*	Ukupni udio N2K u LAG-u (%)*
Zapadna Slavonija	83.870,99	5.610,69	6,69%	18.921,67	22,56%	20.732,41	24,72%

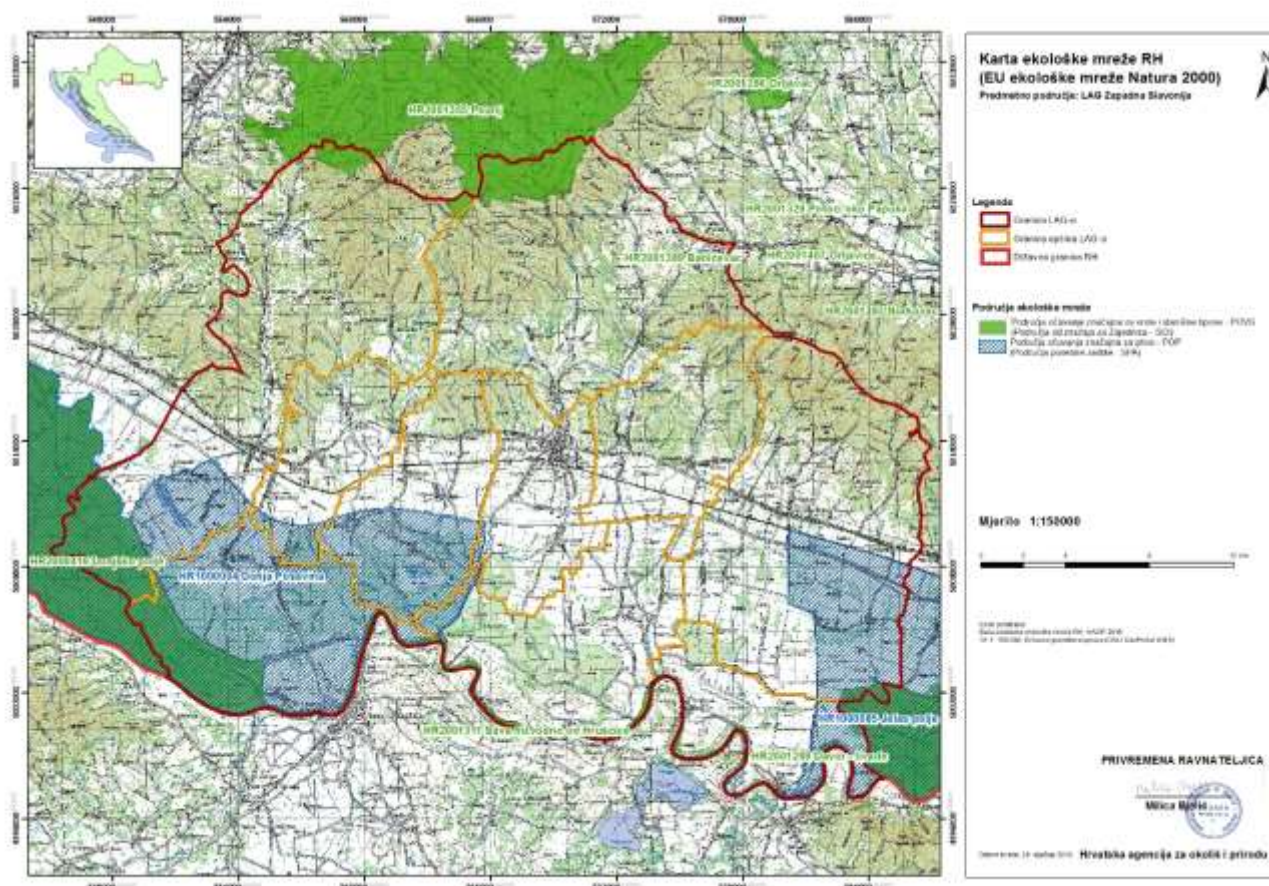
SCI (=POVS) - Područja od značaja za Zajednicu

POVS - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove

SPA (=POP) - Područje posebne zaštite

POP - Područja očuvanja značajna za ptice

* dio SCI i SPA područja se površinama preklapaju

Strateški (specifični) razvojni cilj 1	Razvoj ruralnog gospodarstva na održiv način u svrhu jačanja prepoznatljivosti LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini		
Očekivani rezultati	- Rast zaposlenosti u poljoprivredi, šumarstvu i s njima povezanim prerađivačkim djelatnostima za 2 zaposlena - Rast broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) za 38 projekata - Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 256.689,81 EUR - Razvoj 23 mala poljoprivredna gospodarstva		
Predviđena financijska alokacija do 2023	➤ 66,09% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (601.689,81 EUR) Ukupno SC1: 50,36% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), <i>Pravilnik²</i> , <i>CMES/CMEF</i>	Ukupna odobrena/isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (javni rashodi)	Ukupan broj odobrenih/sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020
Početna vrijednost, 2014.	0	0	0
Ciljana vrijednost, 2018.	150.000,00	10	2
Ciljana vrijednost, 2023.	601.689,81	38	2

² Napomena: izraz Pravilnik odnosi se na Pravilnik naveden pod fusnotom 1.

Izvor informacija	Izvjješća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“						
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	P2:/FP:2A						
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje strateškog cilja (očekivanih rezultata) 1							
M1.1	Potpora razvoju konkurentne poljoprivrede i šumarstva						
Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	0	0	0	0	10	15	13
Predviđena financijska alokacija do 2023.	➤ 66,09% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (601.689,81 EUR) Ukupno M1.1: 50,36% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)						
Popis tipova operacija operacija za provedbu	Naziv tipa operacije			Tip operacije iz PRR		Broj Mjere iz PRR	
TO1.1.1	Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava			4.1.1		4	
TO1.1.4	Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava			6.3.1		6	
Indikatori (pokazatelji) Mjere (output indicators)							
Naziv indikatora (pokazatelja)	Početna vrijednost, 2014. ³	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a	Ciljana vrijednost, 2023. (EUR ili broj), isplaćeni projekti LAG-a	Oznaka prioriteta kojem doprinosi		Oznaka Fokus područja kojem doprinosi	
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi), EUR	0	150.000,00	601.689,81	CMES/CMEF		CMES/CMEF	

³ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	0	0	2	indikatori /doprinos PRR/ZPP	indikatori, doprinos PRR/ZPP
Broj sufinanciranih projekata	0	10	38		
Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0	0	15	2	2A
Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	0	10	23	2	2A
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi) prema Fokus području (EUR)					FP:2A
					601.689,81
Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.1 u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 1					
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava⁴ <i>(sukladna TOP iz PRR 4.1.1.)</i>				
Ciljani korisnici	1. Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava veće od 6.000 € za ulaganja u sektor voća, povrća i cvijeća i veća od 8.000 € za ostala ulaganja te proizvođačke grupe/organizacije priznate sukladno Zakonu o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda.				

⁴ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s paketom aktivacije za TO LRS sukladan 4.1.1 PRR, v.1.0; Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

	2. Korisnici koji udovoljavaju uvjetima iz točke 1., a čije se sjedište nalazi te ulaganje provodi na području LAG-a „Zapadna Slavonija“ <i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Prihvatljive aktivnosti	Građenje i/ili opremanje gospodarskih objekata za provedbu prihvatljivih aktivnosti projekta te nabavu opreme (mehanizacije, vozila i sl.), uključujući sektor vinogradarstva. Aktivnosti podizanja novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada isključujući restrukturiranje postojećih vinograda za proizvodnju grožđa za vino: Izgradnja i/ili opremanje novih sustava za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu, te kupnja zemljišta i objekata radi realizacije projekta. <i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i>
Uvjeti prihvatljivosti	Ulaganja se moraju odnositi na poljoprivredne proizvode iz Popisa poljoprivrednih proizvoda obuhvaćenih Dodatkom I Ugovora o EU, osim proizvoda ribarstva . Kod podnošenja Zahtjeva za potporu korisnik je dužan dostaviti dokument iz kojeg je vidljiva ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (isključujući zadruge, proizvođačke grupe/organizacije) iskazana u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva. Dokument izdaje Savjetodavna služba, fizičke i pravne osobe moraju biti upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, a proizvođačke grupe/organizacije priznate sukladno Zakonu o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim uz tržište poljoprivrednih proizvoda i dr. Korisnik prilikom podnošenja Zahtjeva za isplatu, mora dokazati stručnu osposobljenost za bavljenje poljoprivrednom djelatnošću sukladno sljedećim kriterijima: a) za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i obrt: nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno vlasnik obrta ili jedan od stalno zaposlenih u obrtu ima završen tečaj stručnog osposobljavanja/obrazovanja iz odgovarajućeg područja (formalni tečajevi koje provode učilišta ili tečajevi financirani iz Mjere 1 PRR) ili srednju školu ili fakultet iz odgovarajućeg područja ili je upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u trajanju od najmanje 3 godine, b) za pravne osobe: najmanje jedan stalno zaposleni ima završen tečaj stručnog osposobljavanja/obrazovanja iz odgovarajućeg područja (formalni tečajevi koje provode učilišta ili tečajevi financirani iz Mjere 1 PRR) ili srednju školu ili fakultet iz odgovarajućeg područja ili je upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u trajanju od najmanje 3 godine,

	c) za mlade poljoprivrednike: završen tečaj stručnog osposobljavanja/obrazovanja iz odgovarajućeg područja (formalni tečajevi koje provode učilišta ili tečajevi financirani iz Mjere 1 PRR) ili srednju školu ili fakultet iz odgovarajućeg područja ili ima radno iskustvo iz tog područja u trajanju od najmanje 3 godine. Kao odgovarajuće područje, ovisno o ulaganju, podrazumijeva se poljoprivreda, veterina, prerada hrane. Zajedničkim projektom smatraju se ulaganja provedena od strane 2 ili više korisnika u Podmjeri 4.1. te predmet ulaganja koriste svi korisnici zajedničkog projekta. Nakon konačne isplate, korisnik je dužan najmanje narednih pet godina baviti se poljoprivrednom proizvodnjom za koju je ostvario potporu. Trajanje projekta nakon izdavanja Odluke o dodjeli sredstava do podnošenja posljednjeg Zahtjeva za isplatu može trajati najduže: do 24 mjeseca za građenje i podizanje nasada odnosno do 12 mjeseci za opremanje. <i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Visina potpore	Planiran iznos potpore po projektu: 5.000,00 – 20.000,00 EUR
Intenzitet potpore	Intenzitet javne potpore po projektu iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova i može se uvećati za dodatnih 20% u sljedećim slučajevima, i to za mlade poljoprivrednike, koji su definirani kao nositelji projekta ovog tipa operacije, uz uvjet: a) ako se radi o fizičkoj osobi, mladi poljoprivrednik mora prije podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu biti zaposlen kod te fizičke osobe i početi plaćati doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje po osnovi poljoprivrede. b) ako je nositelj projekta pravna osoba, mladi poljoprivrednik mora biti zaposlen u pravnoj osobi – nositelju projekta prije podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu. <i>Detaljni uvjeti primjene intenziteta potpore biti će propisani LAG natječajem i sukladni aktivaciji od strane APPRRR-a.</i>
Prihvatljivi troškovi	Općenito, prihvatljivi nematerijalni troškovi za sufinanciranje su: kupnja ili razvoj računalnih programa, kupnja prava na patente i licence, autorska prava, registracija i održavanje žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem, prihvatljivi opći troškovi jesu usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

	Općenito, prihvatljivi materijalni troškovi za sufinanciranje su: ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata, ulaganje u opremu za berbu, sortiranje i pakiranje vlastitih poljoprivrednih proizvoda, ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i opreme za vlastitu primarnu poljoprivrednu proizvodnju i gospodarskih vozila uključujući sektor vinogradarstva i dr., ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima sukladno članku 17. Uredbe (EU) br. 1305/2013, ulaganja radi povećanja energetske učinkovitosti sukladno propisima koji reguliraju područje energetske učinkovitosti. Prihvatljiv trošak za sufinanciranje je i stjecanje objekata, strojeva i opreme kroz financijski leasing do iznosa tržišne vrijednosti imovine. <i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Neprihvatljivi troškovi	Općenito: porez na dodanu vrijednost, rabljena: poljoprivredna mehanizacija i oprema, gospodarska vozila te radni strojevi; troškovi održavanja i amortizacije, troškovi vezani uz ugovor o leasingu, kao što su marža davatelja leasinga, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja, troškovi vlastitog rada, operativni troškovi, kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje, kupovina životinja, kupovina i sadnja jednogodišnjeg bilja, troškovi nastali prije podnošenja Zahtjeva za potporu u 19.2, osim općih troškova i troškova kupnje zemljišta/objekata, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine, plaćanje u gotovini i dr. <i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Kriteriji odabira za tip operacije	Navedeni u Dodatku br. 5. LRS
Financijska alokacija iz 19.2	EUR 256.689,81, odnosno 28,20% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2-19.4 do 2023.	Ukupno TO 1.1.1: 21,48% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća fokus područja; Fokus području 2A: <i>Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito</i>

	<i>u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije; ali može također sekundarno, indirektno, doprinijeti fokus područjima: 2B, 3A, 4B, 4C, 5A, 5B, 5D i 6A.</i>
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 1.1.4 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava ⁵ <i>(sukladna TOP iz PRR 6.3.1)</i>
Ciljani korisnici	Korisnici su mala poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, ekonomske veličine iskazane u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva od 2.000 eura do 7.999 eura. <i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Prihvatljive aktivnosti	Potpore se dodjeljuje obliku bespovratnih financijskih sredstava za provođenje prihvatljivih aktivnosti koje moraju biti navedene u poslovnom planu, a odnose se na: kupnju domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala,; kupnju, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz Priloga I. ovoga Pravilnika osim proizvoda ribarstva; kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme i dr. <i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i>
Uvjeti prihvatljivosti	Potpore unutar ovog tipa operacije može se dodijeliti samo jednom u cijelom programskom razdoblju 2014-2020 po jednom korisniku. Poljoprivredno gospodarstvo u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu pripada ekonomskoj veličini iskazanoj u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva od 2.000 eura do 7.999 eura. U trenutku podnošenja zahtjeva za potporu poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi. Korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razvoj malog poljoprivrednog gospodarstva. Korisnik je dužan ostati unutar poljoprivrednog gospodarstva i zadržati poljoprivredno gospodarstvo najmanje pet godina nakon konačne isplate potpore iz ove mjere. Provođenje prihvatljivih aktivnosti ne smije započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu. Korisnik prilikom podnošenja

⁵ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s paketom aktivacije za TO LRS sukladan 6.3.1 PRR, v.1.0. Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

	zahtjeva za potporu mora imati podmirene odnosno regulirane financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske. I dr. <i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Visina potpore ⁶	Iznos potpore po projektu: 15.000,00 EUR
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore: 100% prihvatljivih troškova
Prihvatljivi troškovi	Potpore se dodjeljuje obliku bespovratnih financijskih sredstava za provođenje prihvatljivih aktivnosti navedenih u poslovnom planu, a sukladno prihvatljivim aktivnostima. <i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Neprihvatljivi troškovi	Troškovi koji nisu u skladu s definiranim prihvatljivim aktivnostima i nisu navedeni u poslovnom planu. <i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Kriteriji odabira za tip operacije	Navedeni u Dodatku 5. LRS
Financijska alokacija iz 19.2	EUR 345.000,00 odnosno 37,90% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2-19.4 do 2023.	Ukupno TO 1.1.4: 28,87% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije uglavnom doprinosi ostvarenju prioriteta 2: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama; <i>Fokus područje: 2A) Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.</i>

⁶ Navedena Visina potpore može se promijeniti iz fiksne u „do“ 15.000,00 EUR ovisno o pravilima za provedbu sukladnog tipa operacije na nacionalnoj razini.

Dodatak 4. Razrada strateškog razvojnog cilja 2, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije¹

Strateški (specifični) razvojni cilj 2	Razvoj kvalitete života jačanjem potporne infrastrukture i kohezije lokalnih razvojnih dionika unutar i izvan područja LAG-a
Očekivani rezultati	• Rast broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) za 13 projekata • Rast zaposlenosti putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz ESI OP – RR 2014.-2020. za 2 zaposlena • Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijeđenim uslugama/infrastrukturom za 40% • Jačanje veza između različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem implementacijom 2 projekta suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini • Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja putem provedbe min. 15 aktivnosti usmjerenih poticanju općeg lokalnog razvoja, u koje je uključeno min. 150 sudionika • Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije, malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina putem provedbe min. 21 animacijsko-edukacijskih aktivnosti koje uključuju min. 210 sudionika
Predviđena financijska alokacija do 2023	➤ 33,91% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (308.660,19 EUR) ➤ 100% (koji čini 5% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.3 (45.517,50 EUR) ➤ 100% (koji čini 15% podmjere 19.3 + 25% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.4 (238.966,88 EUR)

¹ Napomena: Izmjena je sukladna odredbama važećeg regulatornog okvira za provedbu LEADER/CLLD u okviru PRR (Pravilnika NN 96/17, 53/18 te 91/19) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751, potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju s pripadajućim Aneksom. Navedeno u sastavnicama tipova operacija podložno je promjenama obzirom na izmjenu nacionalne regulative za provedbu sukladnih tipova operacija Programa ruralnog razvoja RH 2014-2020.

	Ukupno SC2: 49,64% (593.144,57 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)						
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), <i>Pravilnik</i> ² , <i>CMES/CMEF</i>	Ukupna odobrena/isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (javni rashodi)			Ukupan broj odobrenih/sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020		Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	
Početna vrijednost, 2014.	0			0		0	
Ciljana vrijednost, 2018.	151.483,44			1		2	
Ciljana vrijednost, 2023.	593.144,57			13		2	
Izvor informacija	Izvješća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“						
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	P1/FP:1A,1B,1C;P4/FP:4A; P6/FP:6A,6B						
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje strateškog cilja (očekivanih rezultata) 2							
M2.1	Potpora razvoju rekreacijske i opće društvene infrastrukture						
Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	0	0	0	0	1	1	11
Predviđena financijska alokacija do 2023	➤ 33,91% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (308.660,19 EUR) Ukupno M2.1: 25,83%ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)						
Popis tipova operacija operacija za provedbu	Naziv tipa operacije			Tip operacije iz PRR		Broj Mjere iz PRR	

² Napomena: izraz Pravilnik odnosi se na Pravilnik naveden pod fusnotom 1.

TO2.1.2	Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo		7.4.1	7	
Indikatori (pokazatelji) Mjere (output indicators)					
Naziv indikatora (pokazatelja)	Početna vrijednost, 2014. ³	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a	Ciljana vrijednost, 2023. (EUR ili broj), isplaćeni projekti LAG-a	Oznaka prioriteta kojem doprinosi	Oznaka Fokus područja kojem doprinosi
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi), EUR	0	32.000,00	308.660,19	CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP	CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP
Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	0	0	0		
Broj sufinaciranih projekata	0	1	11		
Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	0	5	40	6	6B
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi) prema Fokus području (EUR)				FP:6B	
				308.660,19	
Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1 u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 2					

³ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

Naziv i oznaka tipa operacije	TO 2.1.2 Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo ⁴ (sukladna TOP iz PRR 7.4.1)
Ciljani korisnici	Jedinice lokalne samouprave; trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave; javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave osim javnih vatrogasnih postrojbi, lokalnih i regionalnih razvojnih agencija; udruge/organizacije civilnog društva i vjerske zajednice koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo (isključujući lokalne akcijske grupe) i čije su djelatnosti sukladno ciljnim skupinama i klasifikaciji djelatnosti udruga, povezane sa prihvatljivim ulaganjem. <i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Prihvatljive aktivnosti	Prihvatljive aktivnosti su građenje i/ili opremanje: – vatrogasni dom i spremište – društveni dom/kulturni centar – planinarski dom i sklonište – turistički informativni centar – dječje igralište – sportska građevine – objekt za slatkovodni sportski ribolov (ribički dom, nadstrešnica i drugo) – rekreacijska zona na rijekama i jezerima – biciklistička staza (koja nije sastavni dio ceste) – tematski put i park – građevina za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu (dječji vrtić, rekonstrukcija i opremanje prostora za izvođenje programa predškole u osnovnoj školi)

⁴ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s paketom aktivacije za TO LRS sukladan 7.4.1 PRR, v.1.0; Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

**Lokalna akcijska grupa
"Zapadna Slavonija"**
Matije Antuna Relkovića 9
35400, Nova Gradiška
OIB: 07381216686
IBAN: HR0723400091110556013

	te rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu pri knjižnici, zdravstvenoj, socijalnoj, kulturnoj i sportskoj ustanovi, udruzi te drugoj pravnoj osobi u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi) – javna zelena površina (park i slično) – pješačka staza (koja nije sastavni dio ceste) – pješačka zona – otvoreni odvodni kanal (koji nije sastavni dio ceste) – groblje (komunalna infrastruktura i prateće građevine) – tržnica – javna prometna površina (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stube i prolaz koji nisu sastavni dio ceste) – građevina koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: vatrogasni dom i spremišta, društveni dom/kulturni centar, turističko informativni centar, dječji vrtić/igraonica (rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi) i – građevina koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: biciklističke staze, tematskog puta i parka, javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, javne prometne površine. <i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i>
Uvjeti prihvatljivosti	Uvjeti prihvatljivosti: a) ulaganje je prihvatljivo u naseljima s najviše 5 000 stanovnika, b) ukoliko se ulaganje nalazi na području više naselja svako naselje mora ispuniti uvjet iz točke a) c) ulaganje je prihvatljivo ako je u skladu sa razvojnom dokumentacijom i prostornim planom jedinice lokalne samouprave, d) korisnik mora osigurati da je ulaganje u funkciji uključujući održavanje i upravljanje najmanje pet godina od dana konačne isplate sredstava, e) korisnik je dužan uz Zahtjev za potporu priložiti izjavu gradskog / općinskog vijeća/ gradske skupštine grada Zagreba o suglasnosti za provedbu ulaganja na području jedinice lokalne samouprave,

tel/fax: 035/330-102
mobitel: 099/286-5459
email: info@laqzs.com
web: www.laqzs.com

	f) korisnik je dužan uz Zahtjev za potporu priložiti izjavu da će ulaganje biti dostupno lokalnom stanovništvu i različitim interesnim skupinama, g) U slučaju ulaganja u opremanje objekata koji nisu u vlasništvu korisnika, korisnik mora dostaviti Ugovor o najmu koji mora biti sklopljen na rok od najmanje deset godina, računajući od trenutka podnošenja Zahtjeva za potporu. Navedeni Ugovor mora biti upisan u zemljišne knjige. h) Provedba ulaganja od dana izdavanja Odluke o dodjeli sredstava do dana podnošenja posljednjeg Zahtjeva za isplatu može trajati najduže do 24 mjeseci. <i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Visina potpore	Najniži iznos potpore po projektu: 15.000,00 EUR Najviši iznos potpore po projektu: 32.000,00 EUR
Intenzitet potpore	Intenzitet javne potpore po projektu/operaciji unutar ovog tipa operacije iznosi: do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova ovisno o razvojnoj skupini JLS sukladno indeksu razvijenosti.
Prihvatljivi troškovi	Vrste prihvatljivih troškova su: a) prihvatljivi materijalni troškovi b) prihvatljivi nematerijalni troškovi i c) prihvatljivi opći troškovi Opći prihvatljivi troškovi iznose do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta. Prihvatljivi su samo oni opći troškovi vezani za ulaganje, a koji su nastali od 1. siječnja 2014. godine. Opći troškovi prihvatljivi su samo uz prijavu ulaganja. <i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Neprihvatljivi troškovi	Neprihvatljivi troškovi za sufinanciranje su: a) porez na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) u slučaju da je nositelj projekta porezni obveznik upisan u registar obveznika PDV-a te ima pravo na odbitak pretporeza b) drugi porezi te propisane naknade i doprinosi c) kamate d) rabljeni strojevi i oprema

	e) vozila f) kupnja, zakup i najam nekretnina g) održavanje građevine i opreme za održavanje građevine h) nepredviđeni radovi u gradnji i ostali nepredviđeni troškovi i) svi troškovi održavanja/zamjene i amortizacije j) troškovi vezani uz ugovor o zakupu ili najmu, kao što su zakupnina i najamnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski i operativni troškovi, troškovi osiguranja k) novčane kazne, financijske kazne i troškovi parničnog postupka l) troškovi nastali prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim općih troškova m) plaćanje u gotovini n) troškovi vlastitog rada o) operativni troškovi p) plaće i druge naknade stalno zaposlenih djelatnika nositelja projekta i troškovi započetih aktivnosti građenja. <i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Kriteriji odabira za tip operacije	Navedeni u Dodatku 5. LRS
Financijska alokacija iz 19.2	EUR 308.660,19, odnosno 33,91% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2-19.4 do 2023.	Ukupno TO 2.1.2: 25,83% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) <i>Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.</i>
M2.2	Potpore lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)

Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014. 0	2015. 0	2016. 0	2017. 0	2018. 0	2019. 1	2020. 1
Predviđena financijska alokacija do 2023	➤ 100% (koji čini 5% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.3 (45.517,50 EUR) ➤ 100% (koji čini 15% podmjere 19.3 + 25% podmjere 19.2) sredstava LAG-a iz podmjere 19.4 (238.966,88 EUR) Ukupno M2.2: 23,81% (284.484,38 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)						
Popis tipova operacija za provedbu	Naziv tipa operacije				Podmjera (TO) iz PRR		Broj Mjere iz PRR
TO 2.2.1	Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a				19.3 (uklj. 19.3.1 + 19.3.2)		19
TO 2.2.2	Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije				19.4		19
Indikatori (pokazatelji) Mjere (output indicators)							
Naziv indikatora (pokazatelja)	Početna vrijednost, 2014. ⁵	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a		Ciljana vrijednost, 2023. (EUR ili broj), isplaćeni projekti LAG-a		Oznaka prioriteta kojem doprinosi	Oznaka Fokus područja kojem doprinosi
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi)	0	128.586,94		284.484,38		CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP	CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP
Broj kreiranih radnih mjesta putem	0	2		2			

⁵ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

sufinanciranih projekata (19.3 + 19.4)					
Broj projekata suradnje u okviru provedbe 19.3 (Uredba (EU) 1303/2013)	0	0	2		
Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	0	4	1	1A
Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	0	40	1	1A
Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	1	5	1	1A
Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	10	50	1	1A

Broj projekata međuteritorijalne suradnje (nacionalna razina) (19.3.-19.3.1 + 19.3.2) ⁶	0	0	1	1	1B
Broj projekata transnacionalne suradnje (međunarodna razina) 19.3-19.3.1+19.3.2) ⁷	0	0	1	1	1B
Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	0	1	8	1	1C
Broj sudionika u sudionika u programima cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	0	10	80	1	1C
Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja	0	0	4	6	6A

⁶ Napomena: Moguće je povećanje na 2 projekta suradnje na nacionalnoj razini, ovisno o kapacitetima LAG-a i zadaćama provedbe LRS.

⁷ Napomena: Opcionalna provedba međunarodnih projekata suradnje. Ovisno o kapacitetima LAG-a i zadaćama provedbe LRS.

diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta					
Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	0	40	6	6A
Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	2	8	6	6A
Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog	0	20	80	6	6A

poduzetništva i kreiranja radnih mjesta					
Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	0	3	15	6	6B
Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	0	30	150	6	6B
Ukupno isplaćena sredstva PRR (javni rashodi) prema programiranom krovnom Fokus području (EUR) Mjere 19, LEADER/CLLD (19.3, 19.4)					FP:6B
					284.484,38
Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.2 u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 2					
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a⁸				
Ciljani korisnici	Lokalna akcijska grupa Zapadna Slavonija odobrena za provedbu LRS u okviru M19, PRR 2014.-2020 i lokalni dionici s LAG područja koje je odabrao LAG.				
Prihvatljive aktivnosti	Priprema i provedba međuteritorijalnih i/ili transnacionalnih projekata suradnje				
Uvjeti prihvatljivosti	Opći uvjeti prihvatljivosti: Partner odabranom LAG-u u pripremi i/ili provedbi projekta suradnje može biti: LAG odobren od strane nadležnog tijela za razdoblje 2014. – 2020. te lokalno, javno – privatno partnerstvo u ruralnom ili urbanom području koje provodi neki oblik lokalne razvojne strategije sukladno članku 44. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1305/2013. Ako je lokalno partnerstvo koje provodi neki oblik lokalne razvojne strategije, sukladno članku 44. stavku 2. Uredbe (EU) br.1305/2013, izvan područja Unije, isti se mora nalaziti na ruralnom području.				

⁸ Temeljeno na Pravilniku i Natječaju APPRRR-a za TO 19.3.1 i 19.3.2 PRR.

U pripremu i/ili provedbu aktivnosti suradnje moraju biti uključena najmanje dva partnera.
U provedbi projekta suradnje, glavni partner mora biti LAG odobren od strane nadležnog tijela za razdoblje 2014. – 2020. Pripremu i provedbu aktivnosti suradnje mogu predložiti fizičke i pravne osobe s područja LAG-a. Priprema i/ili provedba aktivnosti suradnje mora se provoditi na području partnera koji planiraju sudjelovati ili sudjeluju u provedbi projekta suradnje. Pod pojmom područja smatra se područje koje je obuhvaćeno LRS odnosno nekim oblikom lokalne razvojne strategije. Zahtjev za potporu za ovaj tip operacije mora ostvariti najmanji broj bodova odnosno proći prag prolaznosti sukladno kriterijima odabira Zahtjeva za potporu.

Specifični uvjeti prihvatljivosti za pripremu projekata suradnje:

Da bi aktivnosti pripreme projekata suradnje u okviru ovog tipa operacije bile prihvatljive, moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti: cilj, tip ili tematsko područje planiranog projekta suradnje mora biti opisano ili navedeno u odabranoj LRS; UO LAG-a mora donijeti Odluku o pokretanju pripremnih aktivnosti za provedbu planiranog projekta suradnje koja mora sadržavati najmanje sljedeće: glavne ciljeve i karakter planiranog projekta suradnje; zadatke i odgovornost prilikom pripreme projekta suradnje; planirane aktivnosti/troškovi pripreme projekta suradnje kako bi se zadaci obavili i nazivi potencijalnih partnera u pripremi projekta suradnje; priprema projekta suradnje mora završiti najkasnije u roku 18 mjeseci od dana donošenja odluke APPRRR o odobrenju pripreme projekta suradnje, ali ne kasnije od 1. prosinca 2020. godine. Priprema projekta suradnje mora rezultirati Sporazumom o suradnji.

Specifični uvjeti prihvatljivosti za provedbu projekata suradnje:

Da bi aktivnosti provedbe projekata suradnje u okviru ovog tipa operacije bile prihvatljive, moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti: cilj, tip ili tematsko područje projekta suradnje mora biti opisano ili navedeno u odabranoj LRS; partneri na projektu moraju sklopiti Sporazum o suradnji koji sadrži: podatke o partnerima u projektu suradnje (naziv, adresa, kontakt podatci, itd.); naziv i logo projekta suradnje (ako postoji); opis glavnih ciljeva i očekivanih rezultata projekta suradnje koji moraju biti mjerljivi; planirane aktivnosti kako bi projekt ostvario cilj; definiranje grupe korisnika kojima je namijenjen projekt suradnje ili grupa korisnika od koje se očekuje sudjelovanje u projektu suradnje; imenovanje glavnog partnera i ako niti jedan odabrani LAG nije glavni partner u transnacionalnom projektu suradnje, onda se mora imenovati LAG koji je nacionalni koordinator; imenovanje koordinatora projekta,

	odnosno osobe/osoba koje su zadužene za: implementaciju, financiranje, promociju i praćenje projekta suradnje i ako niti jedan odabrani LAG nije glavni partner u transnacionalnom projektu suradnje, onda se mora imenovati osoba koja je nacionalni koordinator (koordinator projekta mora imati sve potrebne kvalifikacije za obavljanje navedenog posla te ne mora nužno biti član, zaposlenik ili volonter LAG-a); aktivnosti, uloge i zadaće svakog partnera u organizaciji, provedbi i praćenju projekta suradnje; lokacije provedbe projekta suradnje; ukupni financijski plan projekta s jasnom razdiobom aktivnosti i troškova između partnera; vremensko trajanje projekta, s datumom početka i završetka projekta suradnje; prava i obveze između partnera; pravo na izmjenu i raskid Sporazuma o suradnji, s jasnim odredbama kada se Sporazum o suradnji ne smije izmijeniti ili raskinuti i ako partneri dozvole, klauzule oko uključivanja novih partnera i/ili zamjene partnera i/ili isključivanja postojećih partnera. Projekt suradnje mora završiti u roku 36 mjeseci od dana donošenja odluke APPRRR o odbrenju provedbe projekta suradnje, ali ne kasnije od 30. lipnja 2022. godine. Kada projekt suradnje uključuje građenje i/ili opremanje u Sporazumu o suradnji partneri moraju jasno naznačiti tko preuzima vlasništvo nad imovinom. Ako je riječ o transnacionalnom projektu suradnje s partnerima izvan Europske unije, lokacija ulaganja, kao i samo vlasništvo nad investicijom mora biti unutar programskog područja Europske unije. Građenje i/ili opremanje unutar projekta suradnje mora biti namijenjeno javnoj upotrebi/korištenju (u edukativnom, kulturnom, sportskom, rekreativnom i socijalnom smislu) i mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama. Predmet ulaganja u građenje/opremanje mora biti u funkciji uključujući održavanje i upravljanje i ne smije promijeniti vlasnika najmanje pet (5) godina od dana konačne isplate sredstava. Na glavnog partnera može se odnositi najviše do 60% ukupnih troškova provedbe projekta suradnje.
Visina potpore	Planiran iznos potpore: 45.517,50 EUR (5% od planiranog iznosa za PM 19.2)
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova, do maksimuma od 5% od planiranog iznosa za podmjeru 19.2 PRR 2014.-2020.
Prihvatljivi troškovi	Prihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za podmjeru 19.3 objavljenim od strane APPRRR.
Neprihvatljivi troškovi	Neprihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za podmjeru 19.3 objavljenim od strane APPRRR.
Kriteriji odabira za tip operacije	Navedeni u Dodatku 5. LRS

Financijska alokacija iz 19.3	45.517,50 EUR, 5% od planiranog iznosa za podmjernu 19.2 PRR 2014.-2020.
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2-19.4 do 2023.	Ukupno TO 2.2.1: 3,81% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) <i>Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.</i>
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije⁹
Ciljani korisnik	Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“ odobrena za provedbu LRS u okviru M19, PRR 2014.-2020
Prihvatljive aktivnosti	1. Tekući troškovi 2. Animacija
Uvjeti prihvatljivosti	Lokalna akcijska grupa „Zapadna Slavonija“ odobrena za provedbu LRS u okviru M19, PRR 2014.-2020. Aktivnosti moraju biti završene i odnositi se na razdoblje koje obuhvaća zahtjev za isplatu. U zahtjevu za isplatu jasno se moraju razdvojiti tekući troškovi i animacija. Svi računi moraju biti plaćeni prije podnošenja zahtjeva za isplatu.
Visina potpore	Planiran iznos potpore: 238.966,88 EUR (25% od planiranog iznosa za PM 19.2+19.3)
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore: 100% prihvatljivih troškova
Prihvatljivi troškovi	Prihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za podmjernu 19.4 objavljenim od strane APPRRR.
Neprihvatljivi troškovi	Neprihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za podmjernu 19.4 objavljenim od strane APPRRR.
Financijska alokacija iz 19.4	238.966,88, 25% od planiranog iznosa za PM 19.2+19.3 PRR 2014.-2020.
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2-19.4 do 2023.	Ukupno TO 2.2.2: 20% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.194.834,38 EUR (100%)

⁹ Temeljeno na Pravilniku i Natječaju APPRRR-a za TO 19.4.1 PRR.

Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) <i>Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima</i> (definirano Programom ruralno razvoja 2014.-2020.). No ova Mjera svojim aktivnostima doprinosi i Fokus području 6A) <i>Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta</i> te Prioritetu 1: Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima; Fokus područjima 1A) <i>Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima</i>; 1B) <i>Jačanje poveznica između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući u svrhu poboljšano upravljanja okolišem i okolišne učinkovitosti</i> i 1C) <i>Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva</i>
---	---

Dodatak 5. Kriteriji odabira projektnih prijedloga za provedbu LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“

KRITERIJI ODABIRA ZA PROJEKTNE PRIJEDLOGE – TIP OPERACIJE 1.1.1 (sukladna tipu operacije 4.1.1.)		
KRITERIJ		Bodovi
1	Veličina gospodarstva SO	max. 20
	do 14.999	20
	od 15.000 do 49.999	18
	od 50.000 do 99.999	15
	od 100.000 do 499.999	7
2	Udruživanje proizvođača (proizvođačka grupa/organizacija, zadruga ili zajednički projekt)	15
3	Stručna sprema i radno iskustvo nositelja ili člana/odgovorne osobe ili zaposlenika	max. 5
	VSS, VŠS agronomskog ili veterinarskog smjera ili min. 8 g. radnog iskustva u poljoprivredi	5
	SSS agronomskog ili veterinarskog smjera ili min. 1 g. radnog iskustva u poljoprivredi	3
4	Ulaganje u prioritetne sektore LRS LAG-a: voćarstvo, povrćarstvo, stočarstvo, pčelarstvo, ljekovito/aromatično bilje	20
5	Tip ulaganja	max. 15
	ulaganje u izgradnju, rekonstrukciju i/ili modernizaciju (sa ili bez opremanja)	15
	ulaganje u opremanje	10
	nabava poljoprivredne mehanizacije	5
6	Ulaganjem se uvodi inovativni tehnološki proces	10
7	Ulaganje doprinosi obnovi, očuvanju i poboljšanju ekosustava (P4)	max. 10
	ulaganje doprinosi boljem upravljanju vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima (fokus područje 4B)	10
	Ulaganje doprinosi sprečavanju erozije tla i bolje upravljanje tlom (fokus područje 4C)	5
8	Ulaganje doprinosi promicanju učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene (P5)	max. 15
	ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju vode u poljoprivredi (fokus područje 5A)	5
	ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane (fokus područje 5B)	5
	ulaganje doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede (fokus područje 5D)	5
9	Zatvorena financijska konstrukcija	10
10	Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta	10
11	Održivost projekta	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		140
PRAG PROLAZNOSTI		40

	KRITERIJI ODABIRA ZA TIP OPERACIJE 1.1.4. (sukladna TO 6.3.1.)	Bodovi
A	EKONOMSKI KRITERIJI	Najviše 35 %
1.	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva SO (eura)	35 %
	6.000 – 7.999	35
	4.000 – 5.999	30
	2.000 – 3.999	25
B	KRITERIJI CILJA ULAGANJA	Najviše 20%
1.	Ulaganje ima za cilj povećanje obima proizvodnje OPG-a ili modernizaciju i/ili unapređenje procesa rada i poslovanja	20 %
	Povećanje obima proizvodnje OPG-a	20
	Modernizacija i/ili unapređenje procesa rada i poslovanja	10
C	HORIZONTALNI KRITERIJI	Najviše 45%
1.	Aktivnosti iz poslovnog plana imaju pozitivan utjecaj na okoliš	45 %
	Aktivnosti iz poslovnog plana odnose se na ekološku proizvodnju	45
	Aktivnosti prikazane u poslovnom planu uključuju kupnju novih traktorskih priključaka i/ili opreme u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i prerade	30
	Aktivnosti prikazane u poslovnom planu uključuju ulaganja u obnovljive izvore energije	20
NAJVEĆI BROJ BODOVA		100
PRAG PROLAZNOSTI		40

**KRITERIJI ODABIRA ZA PROJEKTNE PRIJEDLOGE – TIP OPERACIJE 2.1.2
(sukladna tipu operacije 7.4.1.)**

KRITERIJ		Bodovi
1	Tip ulaganja/prioritetno ulaganje	max. 20
	ulaganje u rekonstrukciju postojeće građevine (sa ili bez opremanja)	20
	ulaganje u građenje nove građevine (sa ili bez opremanja)	10
	ulaganje u opremanje	5
2	Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta	10
3	Doprinos kvaliteti života (potencijalni korisnici)	max. 20
	Ulaganje u građevinu za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu (dječji vrtić, rekonstrukcija i opremanje prostora za izvođenje programa predškole u osnovnoj školi te rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu pri knjižnici, zdravstvenoj, socijalnoj, kulturnoj i sportskoj ustanovi, udruzi te drugoj pravnoj osobi u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi)	20
	Ulaganje u: turistički informativni centar; biciklističku stazu (koja nije sastavni dio ceste); tematski put i park; javnu zelenu površinu (park i slično), isključujući građevine koje se nalaze uz javnu zelenu površinu koje nisu u svrhu javnih zelenih površina, pješačka staza (koja nije sastavni dio ceste); pješačku zonu, isključujući zgrade koje se nalaze uz pješačku zonu, otvoreni odvodni kanal (koji nije sastavni dio ceste); javnu prometnu površinu (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stube i prolaz koji nisu sastavni dio ceste); dječje igralište; građevinu koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: vatrogasni dom i spremište, društveni dom/kulturni centar, turističko informativni centar, dječji vrtić/igraonica (rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi) i građevinu koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: biciklističke staze, tematskog puta i parka, javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, javne prometne površine	20
	Ulaganje u vatrogasni dom i spremište, isključujući opremu za obavljanje vatrogasne djelatnosti; društveni dom/kulturni centar; tržnicu; planinarski dom i sklonište; sportsku građevinu (natkrivenih i otvorenih terena)	20
4	Održivost projekta	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		60
PRAG PROLAZNOSTI		25

KRITERIJI ODABIRA ZA TIP OPERACIJE 2.2.1 - PRIPREMNE AKTIVNOSTI
(sukladna tipu operacije 19.3.1./19.3.2.)

Kriterij		Bodovi
1	Planirani broj uključenih partnera u projekt suradnje	najviše 30
	2	10
	3 - 4	20
	5 i više	30
2	Planirani tip projekta suradnje*	najviše 20
	međuteritorijani (unutar granica RH)	10
	transnacionalni unutar EU (između država članica)	20
	transnacionalni (s trećim državama)	15
3	Planirana uloga LAG-a u projektu suradnje	najviše 20
	nositelj projekta	20
	partner na projektu	10
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		70
PRAG PROLAZNOSTI		40

*u slučaju da su partneri/nositelji u projektu suradnje iz zemalja članica i iz trećih država, bodovi se dodjeljuju samo za jedan kriterij i to po onom povoljnijem za korisnika.

KRITERIJI ODABIRA ZA TIP OPERACIJE 2.2.1 - PROVEDBENE AKTIVNOSTI
(sukladna tipu operacije 19.3.1./19.3.2.)

Kriterij		Bodovi
1	Broj uključenih partnera u projekt suradnje	najviše 30
	2	10
	3 - 4	20
	5 i više	30
2	Tip projekta suradnje*	najviše 20
	međuteritorijani (unutar granica RH)	10
	transnacionalni unutar EU (između država članica)	20
	transnacionalni (s trećim državama)	15
3	Uloga LAG-a u projektu suradnje	najviše 20
	nositelj projekta	20
	partner na projektu	10
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		70
PRAG PROLAZNOSTI		40

*u slučaju da su partneri/nositelji u projektu suradnje iz zemalja članica i iz trećih država, bodovi se dodjeljuju samo za jedan kriterij i to po onom povoljnijem za korisnika

Dodatak 6. Rizici provedbe LRS LAG-a „Zapadna Slavonija“ i mjere za njihovo ublažavanje

Najvažniji rizici, i strateški i operativni će biti utvrđeni tijekom svakog ciklusa planiranja i mjera utvrđenih za ublažavanje tih rizika. Trenutni rizici koji mogu ugroziti uspješnu provedbu LRS LAG-a su :

Rizik	Razina rizika	Mjere ublažavanja rizika
Odlazak zaposlenika LAG-a koji imaju znanja, vještine i iskustvo provedbe LEADER programa	Niska	Dobri radni uvjeti i odnosi unutar ureda LAG-a. Kvalitetna potpora članovima ureda od strane izvršnih tijela. Stabilne financije za predfinanciranje rada zaposlenika LAG-a.
Resursi zaposlenika/članova ureda LAG-a nisu dovoljni za dostizanje ciljeva u zadanim rokovima/ neučinkovitost korištenja resursa	Srednja	Dobar program potpore osoblju ureda LAG-a. Potpora UO LAG-a. Stalan monitoring i evaluacija ljudskih resursa. Korištenje vanjskih suradnika. Suradnja s LmH, kao tehničkom pomoći. Edukacija članova ureda.
Nedostatno planiranje/upravljačka znanja članova lokalnog partnerstva	Niska	Stalan monitoring, izvješćivanje i praćenje rada LAG-a, trening/edukacije članova LAG-a, posebno donositelja operativnih odluka – članova u UO LAG-a. Edukacija članova UO LAG-a.
Nedostatak vještina / predanosti članova lokalnog partnerstva	Niska	Redovna organizacija treninga i edukacija. Angažiranje drugih članova LAG-a – uključivanje volontera, kako bi se nadopunilo znanje i vještine ureda LAG-a.
Sukob interesa u donošenju odluka	Srednja	Uspostava internog sustava za izbjegavanje sukoba interesa. Upravljanje konfliktnim situacijama, vođenje bilješki, osiguranje dovoljnog znanja i vještina članova LAG-a za nezavisno donošenje odluka. Pri svakom odlučivanju, osobito vezanom uz donošenje odluka o odabiru projektnih

		prijedloga važna je Izjava o nepristranosti koja LAG-u omogućuje objektivan pristup u postupcima odabira.
Nametanje dodatnih odgovornosti članovima lokalnog partnerstva i ureda LAG-a, bez financiranja minimalno stvarnih troškova	Srednja	Dobar financijski monitoring i potpora svih članova LAG-a. Razvoj sustava volontiranja. Stabilne financije za provedbu aktivnosti članova lokalnog partnerstva i ureda LAG-a.
Promjena smjernica Vladinih politika posebno vezanih uz provedbu Programa ruralnog razvoja i regulatorni okvir rada udruga	Visoka	Stalno educiranje i informiranje članova ureda LAG-a o odlukama nadležnih tijela za provedbu programa RR. Suradnja s LEDAER mrežom Hrvatske, kao tehničkom pomoći, suradnja s Upravnom direkcijom i APPRR-om.
Nedostatak sredstava za predfinanciranje aktivnosti LAG-a i korisnika podmjere 19.2	Visok	Aktivnostima za jačanje rada LAG-a i njegovu promociju kao i sredstva NZRCD iz programa „Europa +“ te ZEF-a/Etične banke. Pojačane aktivnosti vezane uz ishodovanje financijskih sredstava financijskih institucija i organizacija.
Nepovoljni klimatski/vremenski uvjeti	Mala	Usklađivanje provedbenog plana aktivnosti s vremenskim prilikama, prilagoditi aktivnosti sezonalnosti vremenskih prilika, posebno one vezane uz vanjske radove/aktivnosti.
Nepovoljni međusobni odnosi multisektorskih dionika – članova LAG-a	Srednja	Intenzivna provedba aktivnosti animacije i umrežavanja multisektorskih dionika, kako bi što više međusobno komunicirali. Praćenje rada i postignuća LAG-a te izvješćivanje dionika i široke javnosti.

Od svih navedenih rizika ipak je najveći onaj vezan uz promjene regulatornog okvira provedbe Programa ruralnog razvoja koji je potpuno izvan utjecaja LAG-a „Zapadna Slavonija“, a obavezan je za prilagodbu LRS s pratećom provedbenom dokumentacijom.

Dodatak 7. Sažetak indikatora LRS LAG-a Zapadna Slavonija

Tablica 1. Vrednovanje provedbe ukupne LRS putem krovnih pokazatelja (indikatora) rezultata 2018. (provedba vrednovanja 2019.) i do kraja programskog i realizacijskog razdoblja 2023. (provedba vrednovanja 2024.):

Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (result indicators) - Pravilnik¹, CMES/CMEF									
Godina vrednovanja		Planirana financijska alokacija (%),odobreno/ isplaćeno		Ukupan broj odobrenih/ sufinanciranih projekata		Ukupna odobrena/isplaćena sredstva (EUR), javni rashodi		Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/sufinanciranih projekata	
		Odobreno	Isplaćeno	Odobreno	Isplaćeno	Odobreno	Isplaćeno	Odobreno	Isplaćeno
		2018.	2023.	2018.	2023.	2018.	2023.	2018.	2023.
UKUPNO LRS	Ukupno LRS (19.2/19.3/19.4)	25,23	100	11	51	301.483,44	1.194.834,38	2	4
Strateški cilj LRS	Podmjera PRR M19								
SC 1	Ukupno LRS	12,55	50,36	10	38	150.000,00	601.689,81	0	2
	19.2	16,48	66,09	10	38	150.000,00	601.689,81	0	2
SC 2	Ukupno LRS (19.2/19.3/19.4)	12,68	49,64	1	13	151.483,44	593.144,57	2	2
	19.2	3,52	33,91	1	11	32.000,00	308.660,19	0	0
	19.3	20	100	0	2	0,00	45.517,50	0	0
	19.4	50	100	N/A	N/A	119.483,44	238.966,88	2	2

¹ Izmjena je provedena sukladno odredbama važećeg regulatornog okvira za provedbu LEADER/CLLD u okviru PRR (Pravilnika NN 96/17, 53/18 te 91/19), Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5751 potpisanim između LAG-a „Zapadna Slavonija“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, s pripadajućim Aneksom te radi kašnjenja provedbe LRS i promjene interesa korisnika radi izmjena okvira provedbe na nacionalnoj razini.

Tablica 2. Praćenje provedbe LRS putem pokazatelja isporuka (*output indicators*) za praćenje postizanja pokazatelja rezultata. LEADER pokazatelji u okviru ZPP indikatora² označeni su:(*):

Prioritet PRR	Prioritetno Fokus područje	Naziv pokazatelja	Ciljana vrijednost pokazatelja 2018.	Ciljana vrijednost pokazatelja 2023.	TO LRS	TO PRR	M LRS	M/PM PRR	SC LRS
1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	4	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	40	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2
1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	1	5	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	10	50	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
1	1B*	Broj projekata međuteritorijalne suradnje (nacionalna razina) (19.3.- 19.3.1 + 19.3.2) ³	0	1	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2
1	1B*	Broj projekata transnacionalne suradnje (međunarodna razina)	0	1	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2

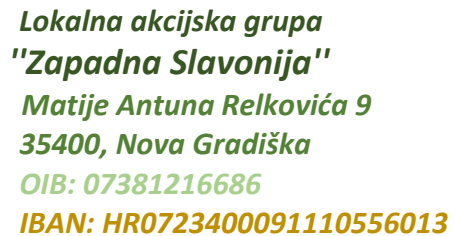
² http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/index_en.htm

³ Napomena: Moguće je povećanje na 2 projekta suradnje na nacionalnoj razini, ovisno o kapacitetima LAG-a i zadaćama provedbe LRS.

		19.3-19.3.1+19.3.2) ⁴							
1	1C	Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	1	8	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
1	1C*	Broj sudionika u sudionika u programima cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	10	80	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
2	2A*	Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0	15	1.1.1	4.1.1	1.1	4/4.1	1
2	2A*	Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	10	23	1.1.4	6.3.1	1.1	6/6.3	1
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	4	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2
6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	40	2.2.1	19.3.2	2.2	19.3	2
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	2	8	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2

⁴ Napomena: Opcionalna provedba međunarodnih projekata suradnje. Ovisno o kapacitetima LAG-a i zadaćama provedbe LRS.

6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	20	80	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
6	6B	Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	3	15	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
6	6B	Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	30	150	2.2.2	19.4.1	2.2	19.4	2
6	6B*	Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	5	40	2.1.2	7.4.1	2.1	7/7.4	2

AGRONET	elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BPŽ	Brodsko-posavska županija eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
CLLD	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation Framework</i> – Okvir za praćenje i vrednovanje
CMEF	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation System</i> – Sustav za praćenje i vrednovanje
CMES	
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EE	Energetska učinkovitost (eng. <i>Energy Efficiency</i>)
EU	Europska unija eng. <i>European Network for Rural Development</i> ; hrv. Europska mreža za ruralni razvoj
ENRD	eng. <i>European LEADER association for Rural Development</i> ; hrv. Europska LEADER asocijacija za ruralni razvoj
ELARD	
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
ha	hektar = 10.000 m ²
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora (eng. <i>International Bank Account Number</i>) međunarodni broj bankovnog računa
IBAN	
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa (skupina) fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i> -
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja
LRS	Lokalna razvojna strategija
MB	Matični broj
mnv	metara nadmorske visine
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
MT	Ministarstvo turizma
NN	Narodne novine
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (fran. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i>)

[illegible]

	Hijerarhijski sustav za identifikaciju i klasifikaciju prostornih jedinica za potrebe službene statistike u zemljama članicama Europske unije.
NZRC	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OIB	Osobni identifikacijski broj
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OPRR	Operativni program za ruralni razvoj (Program ruralnog razvoja)
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PP	Park prirode
RH	Republika Hrvatska
RNO	Registar neprofitnih organizacije
TIC	Turističko-informativni centar
TZ	Turistička zajednica
UTMP	Upravljačko tijelo Ministarstva poljoprivrede za upravljanje PRR
ZEF	Zadruga za etično financiranje
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU
ŽRS	Županijska razvojna strategija